

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

**1 OCAK - 31 ARALIK 2017
HESAP DÖNEMİNE AİT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR
VE BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU**

BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. Genel Kurulu'na

A. Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi

1. Görüş

Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.'nin ("Holding") ve bağlı ortaklıklarının (hep birlikte "Grup" olarak anılacaktır) 31 Aralık 2017 tarihli konsolide finansal durum tablosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait; konsolide kâr veya zarar ve konsolide diğer kapsamlı gelir tablosu, konsolide özkaynaklar değişim tablosu ve konsolide nakit akış tablosu ile önemli muhasebe politikalarının özeti de dâhil olmak üzere konsolide finansal tablo dipnotlarından oluşan konsolide finansal tablolarını denetlemiş bulunuyoruz.

Görüşümüze göre, ilişikteki konsolide finansal tablolar Grup'un 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla konsolide finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal performansını ve konsolide nakit akışlarını Türkiye Muhasebe Standartları'na ("TMS") uygun olarak tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.

2. Görüşün Dayanağı

Yaptığımız bağımsız denetim, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ("KGK") tarafından yayımlanan Türkiye Denetim Standartları'nın bir parçası olan Bağımsız Denetim Standartları'na ("BDS") uygun olarak yürütülmüştür. Bu standartlar kapsamındaki sorumluluklarımız, raporumuzun "Bağımsız Denetçinin Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları" bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. KGK tarafından yayımlanan Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallar ("Etik Kurallar") ile Konsolide finansal tabloların bağımsız denetimiyle ilgili mevzuatta yer alan etik hükümlere uygun olarak Grup'tan bağımsız olduğumuzu beyan ederiz. Etik Kurallar ve mevzuat kapsamındaki etiğe ilişkin diğer sorumluluklar da tarafımızca yerine getirilmiştir. Bağımsız denetim sırasında elde ettiğimiz bağımsız denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulması için yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

3. Dikkat Çekilen Husus

Bağlı Ortaklıklar; Holding ve Bağlı Ortaklıkları'nın sahip oldukları hisselerle ait oy hakları ile Sabancı Ailesi Üyeleri ve sadece bu aile üyeleri tarafından kontrol edilen şirketlere ait hisselerin oy haklarının birlikte etkin bir şekilde kullanılması sonucu, mali ve işletme politikalarını Holding'in kontrol etme gücüne sahip olduğu şirketleri ifade eder. Sabancı Ailesi Üyeleri, Holding'e sahip oldukları şirketlerdeki oy haklarını vermek suretiyle kontrol etme yetkisi tanımaktadır. İlişikteki konsolide finansal tablolarda, Sabancı Ailesi Üyeleri'nin sahip olduğu hisselerle düşen paylar, kontrol gücü olmayan paylar olarak gösterilmiştir. Ancak bu husus görüşümüzü etkilememektedir.

4. Kilit Denetim Konuları

Kilit denetim konuları, mesleki muhakememize göre cari döneme ait konsolide finansal tabloların bağımsız denetiminde en çok önem arz eden konulardır. Kilit denetim konuları, bir bütün olarak konsolide finansal tabloların bağımsız denetimi çerçevesinde ve konsolide finansal tablolara ilişkin görüşümüzün oluşturulmasında ele alınmış olup, bu konular hakkında ayrı bir görüş bildirmiyoruz.

<i>Kilit denetim konuları</i>	<i>Konunun denetimde nasıl ele alındığı</i>
<i>Kredi ve alacakların değer düşüklüğü (Dipnot 30)</i> Grup'un 31 Aralık 2017 tarihli konsolide finansal tablolarında aktifinde önemli bir paya sahip olan toplam 212 milyar TL kredi ve alacaklar ve bunlara ilişkin ayrılmış olan toplam 7 milyar TL tutarında değer düşüklüğü karşılığı bulunmaktadır. Denetimimiz esnasında bu alana odaklanmamızın nedeni; mevcut olan kredi ve alacakların büyüklüğü ve bunlara ilişkin değer düşüş karşılıklarının belirlenmesinin önemidir. Kredilerin temerrüt halinin doğru ve zamanında belirlenmesi, model bazlı değer düşüklüğü hesaplamaları için kullanılan metodolojiler, gelecekteki nakit akışları için yapılan tahminler ve teminatların değerlemesi ile yönetim tarafından yapılan diğer yargı ve tahminler bilançoda taşınan değer düşüş karşılık tutarını önemli derecede etkileyeceğinden, söz konusu alan tarafımızca kilit denetim konusu olarak ele alınmıştır.	Bu çerçevede gerçekleştirdiğimiz denetim çalışmaları dahilinde krediler ve alacakların değer düşüklüğü hesaplamalarının doğru olarak yapılmasına ilişkin önemli gördüğümüz Grup'un uygulamakta olduğu kontrollerin tasarım ve faaliyet etkinliklerini değerlendirdik ve test ettik. Gerçekleştirmiş olduğumuz denetim dahilinde, kredilerin değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığının tespiti ve alacağın değer düşüklüğü karşılığının zamanında ve doğru olarak tesis edilip edilmediğini saptamak için kredi ve alacaklardan seçtiğimiz bir örneklem kümesini test ederek kredi inceleme süreci gerçekleştirdik. Bireysel olarak değer düşüklüğüne uğramış olan krediler içerisinden seçtiğimiz örneklem kümesi için bireysel kredi değer düşüklüğü hesaplamasında kullanılan nakit akışlarını ve ilgili varsayım ile tahminleri inceledik. Toplu olarak değer düşüklüğü testine tabi tutularak değer düşüklüğünün bir model dahilinde hesaplandığı durumlarda, portföy değer düşüklüğü hesaplaması için yönetim tarafından uygulanan metodolojiyi anlayarak, kullanılan modellerin, ilgili parametreler ve varsayımlarda değişiklik yapıldığı durumların sebepleri de dahil olmak üzere uygunluğunu değerlendirdik. Banka yönetimi ile yapılan görüşmeler çerçevesinde değer düşüklüğü hesaplamalarına baz teşkil eden temel varsayım ve diğer yargıların makul olup olmadığını değerlendirdik.

Kilit denetim konuları

Emekli Sandığı Yükümlülüklerinin Değerlemesi (Dipnot 2.3.19)

Banka'nın Tekaüt Sandığı Vakfı ("Sandık") 506 Sayılı Kanunun Geçici 20. maddesi çerçevesinde kurulmuş bir sandık olup SGK'ya devredilecek sandıklar kapsamına girmektedir. Devir tarihini belirlemede Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. Sandığın toplam yükümlülükleri, devredilecek faydalar ve Sandığın sorumluluğunda kalacak ilave faydalar için ayrı ayrı yöntem ve varsayımlar kullanılarak hesaplanmaktadır. Emekli Sandığı yükümlülüklerinin değerlemeleri uygun varsayımların seçiminde, önemli yargı ve teknik uzmanlık gerektirir. Banka yönetimi söz konusu değerlemelerin yapılması amacıyla harici bir aktüerya firmasının hizmetlerinden faydalanmaktadır. Denetimimiz esnasında bu alana odaklanmamızın nedeni; emekli sandığı yükümlülük hesaplamalarında kullanılan devir edilebilir sosyal faydalar, iskonto oranları, maaş artışları, demografik beklentiler gibi ekonomik ve aktüeryal varsayımların önemi ve bu varsayımlardaki olası farklılaşmaların emekli sandığı yükümlülüğü üzerinde önemli etkilere neden olmasıdır.

Konunun denetimde nasıl ele alındığı

Gerçekleştirdiğimiz denetim çalışmaları dahilinde, Emekli Sandığı yükümlülüklerinin hesaplamalarında kullanılan ve Banka yönetimi tarafından harici aktüerya firmasına sağlanan, çalışan verilerinin doğruluğunu bir örneklem kümesi seçerek test ettik. Ayrıca Emekli Sandığı bilançosunda yer alan varlıkların fiili mevcudiyeti ve değerlerini doğruladık.

Harici aktüerler tarafından yükümlülüğün hesaplanmasında kullanılan varsayım ve değerlemelerin makul olup olmadığını aktüer uzmanlarımız vasıtasıyla değerlendirdik.

5. Diğer Husus

Grup'un 1 Ocak - 31 Aralık 2016 hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarının denetimi başka bir bağımsız denetim firması tarafından yapılmış, söz konusu bağımsız denetim firması tarafından hazırlanan 23 Şubat 2017 tarihli bağımsız denetim raporunda olumlu görüş verilmiştir.

6. Yönetimin ve Üst Yönetimden Sorumlu Olanların Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Sorumlulukları

Grup yönetimi; konsolide finansal tabloların TMS'lere uygun olarak hazırlanmasından, gerçeğe uygun bir biçimde sunumundan ve hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içermeyecek şekilde hazırlanması için gerekli gördüğü iç kontrolden sorumludur.

Konsolide Finansal tabloları hazırlarken yönetim; Grup'un sürekliliğini devam ettirme kabiliyetinin değerlendirilmesinden, gerektiğinde süreklilikle ilgili hususları açıklamaktan ve Grup'u tasfiye etme ya da ticari faaliyeti sona erdirmeye niyeti ya da mecburiyeti bulunmadığı sürece işletmenin sürekliliği esasını kullanmaktan sorumludur.

Üst yönetimden sorumlu olanlar, Grup'un finansal raporlama sürecinin gözetiminden sorumludur.

7. Bağımsız Denetçinin Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları

Bir bağımsız denetimde, biz bağımsız denetçilerin sorumlulukları şunlardır:

Amacımız, bir bütün olarak finansal tabloların hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek ve görüşümüzü içeren bir bağımsız denetçi raporu düzenlemektir. BDS'lere uygun olarak yürütülen bir bağımsız denetim sonucunda verilen makul güvence; yüksek bir güvence seviyesidir ancak, var olan önemli bir yanlışlığın her zaman tespit edileceğini garanti etmez. Yanlışlıklar hata veya hile kaynaklı olabilir. Yanlışlıkların, tek başına veya toplu olarak, finansal tablo kullanıcılarının bu konsolide tablolara istinaden alacakları ekonomik kararları etkilemesi makul ölçüde bekleniyorsa bu yanlışlıklar önemli olarak kabul edilir.

BDS'lere uygun olarak yürütülen bağımsız denetimin gereği olarak, bağımsız denetim boyunca mesleki muhakememizi kullanmakta ve meslekî şüpheciliğimizi sürdürmekteyiz. Tarafımızca ayrıca:

- Konsolide Finansal tablolardaki hata veya hile kaynaklı “önemli yanlışlık” riskleri belirlenmekte ve değerlendirilmekte; bu risklere karşılık veren denetim prosedürleri tasarlanmakta ve uygulanmakta ve görüşümüze dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmektedir. Hile; muvazaa, sahtekârlık, kasıtlı ihmal, gerçeğe aykırı beyan veya iç kontrol ihlali fiillerini içerebildiğinden, hile kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riski, hata kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riskinden yüksektir.
- Grup'un iç kontrolünün etkinliğine ilişkin bir görüş bildirmek amacıyla değil ama duruma uygun denetim prosedürlerini tasarlamak amacıyla denetimle ilgili iç kontrol değerlendirilmektedir.

- Yönetim tarafından kullanılan muhasebe politikalarının uygunluğu ile yapılan muhasebe tahminleri ile ilgili açıklamaların makul olup olmadığı değerlendirilmektedir.
- Elde edilen denetim kanıtlarına dayanarak Grup'un sürekliliğini devam ettirme kabiliyetine ilişkin ciddi şüphe oluşturabilecek olay veya şartlarla ilgili önemli bir belirsizliğin mevcut olup olmadığı hakkında ve yönetimin işletmenin sürekliliği esasının kullanılmasının uygunluğu hakkında sonuca varılmaktadır. Önemli bir belirsizliğin mevcut olduğu sonucuna varmamız hâlinde, raporumuzda, finansal tablolardaki ilgili açıklamalara dikkat çekmemiz ya da bu açıklamaların yetersiz olması durumunda olumlu görüş dışında bir görüş vermemiz gerekmektedir. Vardığımız sonuçlar, bağımsız denetçi raporu tarihine kadar elde edilen denetim kanıtlarına dayanmaktadır. Bununla birlikte, gelecekteki olay veya şartlar Grup'un sürekliliğini sona erdirebilir.
- Konsolide Finansal tabloların açıklamaları dâhil olmak üzere, genel sunumu, yapısı ve içeriği ile bu tabloların, temelini oluşturan işlem ve olayları gerçeğe uygun sunumu sağlayacak şekilde yansıtıp yansıtmadığı değerlendirilmektedir.
- Konsolide Finansal tablolar hakkında görüş vermek amacıyla, Grup içerisindeki işletmelere veya faaliyet bölümlerine ilişkin finansal bilgiler hakkında yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmektedir. Grup denetiminin yönlendirilmesinden, gözetiminden ve yürütülmesinden sorumluyuz. Verdiğimiz denetim görüşünden de tek başımıza sorumluyuz.

Diğer hususların yanı sıra, denetim sırasında tespit ettiğimiz önemli iç kontrol eksiklikleri dâhil olmak üzere, bağımsız denetimin planlanan kapsamı ve zamanlaması ile önemli denetim bulgularını üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmekteyiz.

Bağımsızlığa ilişkin etik hükümlere uygunluk sağladığımızı üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmiş bulunmaktayız. Ayrıca bağımsızlık üzerinde etkisi olduğu düşünülebilecek tüm ilişkiler ve diğer hususlar ile varsa, ilgili önlemleri üst yönetimden sorumlu olanlara iletmış bulunmaktayız.

Üst yönetimden sorumlu olanlara bildirilen konular arasından, cari döneme ait konsolide finansal tabloların bağımsız denetiminde en çok önem arz eden konuları yani kilit denetim konularını belirlemekteyiz. Mevzuatın konunun kamuya açıklanmasına izin vermediği durumlarda veya konuyu kamuya açıklamanın doğuracağı olumsuz sonuçların, kamuya açıklamanın doğuracağı kamu yararını aşacağına makul şekilde beklendiği oldukça istisnai durumlarda, ilgili hususun bağımsız denetçi raporumuzda bildirilmemesine karar verebiliriz.

B. Mevzuattan Kaynaklanan Diğer Yükümlölükler

1. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") 402. Maddesi'nin dördüncü fıkrası uyarınca, Şirket'in 1 Ocak - 31 Aralık 2017 hesap döneminde defter tutma düzeninin, kanun ile şirket esas sözleşmesinin finansal raporlamaya ilişkin hükümlerine uygun olmadığına dair önemli bir hususa rastlanmamıştır.
2. TTK'nın 402. Maddesi'nin dördüncü fıkrası uyarınca, Yönetim Kurulu tarafımıza denetim kapsamında istenen açıklamaları yapmış ve istenen belgeleri vermiştir.
3. TTK'nın 398. Maddesi'nin dördüncü fıkrası uyarınca düzenlenen Riskin Erken Saptanması Sistemi ve Komitesi Hakkında Denetçi Raporu 23 Şubat 2018 tarihinde Şirket'in Yönetim Kurulu'na sunulmuştur.

PwC Bağımsız Denetim ve
Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.

Burak Özpoyraz, SMMM
Sorumlu Denetçi

İstanbul, 23 Şubat 2018

KONSOLİDE BİLANÇOLAR.....	1-2
KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR TABLOLARI	3
KONSOLİDE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOLARI	4
KONSOLİDE ÖZKAYNAKLAR DEĞİŞİM TABLOLARI	5
KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOLARI.....	6
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR	7-129
DİPNOT 1 GRUP'UN ORGANİZASYONU VE FAALİYET KONUSU.....	7-8
DİPNOT 2 KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR	9-37
DİPNOT 3 İŞLETME BİRLEŞMELERİ VE ALIMLAR	37
DİPNOT 4 BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA.....	37-57
DİPNOT 5 NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	58
DİPNOT 6 FİNANSAL YATIRIMLAR	58-63
DİPNOT 7 FİNANSAL BORÇLAR	63-66
DİPNOT 8 TİCARİ ALACAK VE BORÇLAR.....	67
DİPNOT 9 DİĞER ALACAKLAR VE BORÇLAR	68
DİPNOT 10 STOKLAR	68
DİPNOT 11 PEŞİN ÖDENMİŞ GİDERLER VE ERTELENMİŞ GELİRLER	69
DİPNOT 12 ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLAR	70-72
DİPNOT 13 YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER	73
DİPNOT 14 MADDİ DURAN VARLIKLAR	74-75
DİPNOT 15 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	76
DİPNOT 16 ŞEREFİYE	77
DİPNOT 17 KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER.....	77-81
DİPNOT 18 TAAHHÜTLER	82-85
DİPNOT 19 ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR	86-87
DİPNOT 20 DİĞER VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER	87
DİPNOT 21 ÖZKAYNAKLAR	88-89
DİPNOT 22 SATIŞ AMAÇLI SINIFLANDIRILAN VARLIKLAR VE DURDURULAN FAALİYETLER	90
DİPNOT 23 HASILAT VE SATIŞLARIN MALİYETİ	91
DİPNOT 24 NİTELİKLERİNE GÖRE GİDERLER.....	91-93
DİPNOT 25 ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER GELİR VE GİDERLER	93
DİPNOT 26 YATIRIM FAALİYETLERİNDEN GELİR VE GİDERLER	94
DİPNOT 27 FİNANSAL GELİRLER/GİDERLER	94
DİPNOT 28 VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	95-99
DİPNOT 29 TÜREV ARAÇLAR	100-101
DİPNOT 30 FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN ALACAKLAR.....	101-104
DİPNOT 31 FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN BORÇLAR	105
DİPNOT 32 PAY BAŞINA KAZANÇ	106
DİPNOT 33 İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI	106
DİPNOT 34 FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ	107-123
DİPNOT 35 FİNANSAL ARAÇLAR	123-128
DİPNOT 36 RAPORLAMA DÖNEMİNDEN SONRAKİ OLAYLAR	129

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 VE 2016 TARİHLİ KONSOLİDE BİLANÇOLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

		Bağımsız Denetimden Geçmiş 31 Aralık 2017	Bağımsız Denetimden Geçmiş 31 Aralık 2016
Dipnot Referansları			
VARLIKLAR			
Dönen Varlıklar		163.547.705	145.478.662
Nakit ve Nakit Benzerleri	5	14.519.064	12.596.627
Finansal Yatırımlar		8.832.334	3.835.458
- Alım Satım Amaçlı	6.a	39.890	63.921
- Satılmaya Hazır	6.b	4.190.446	3.050.872
- Vadeye Kadar Elde Tutulacak	6.c	4.593.808	684.900
- Vadeli Mevduatlar	6.d	8.190	35.765
Ticari Alacaklar	8	1.881.888	1.440.602
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar	30	97.520.756	87.848.505
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Hesabı		33.055.479	33.171.783
Diğer Alacaklar	9	2.464.026	1.138.432
Türev Araçlar	29	1.812.017	2.361.989
Stoklar	10	2.312.094	1.995.221
Peşin Ödenmiş Giderler	11	749.214	486.716
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar		9.093	4.678
Diğer Dönen Varlıklar	20	370.559	576.871
		163.526.524	145.456.882
Satış Amaçlı Sınıflandırılan Varlıklar	22	21.181	21.780
Duran Varlıklar		190.587.046	162.789.177
Finansal Yatırımlar		52.944.726	49.063.092
- Satılmaya Hazır	6.b	38.655.381	31.771.008
- Vadeye Kadar Elde Tutulacak	6.c	14.289.345	17.292.084
Ticari Alacaklar	8	121.678	110.032
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar	30	114.186.246	92.734.698
Diğer Alacaklar	9	998.184	884.996
Türev Araçlar	29	7.698.970	6.108.582
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar	12	6.439.214	6.101.005
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	23	282.506	278.476
Maddi Duran Varlıklar	14	5.529.745	4.964.509
Maddi Olmayan Duran Varlıklar		1.690.195	1.687.584
-Şerefiye	16	873.097	1.014.815
- Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	15	817.098	672.769
Peşin Ödenmiş Giderler	11	23.098	129.067
Ertelenmiş Vergi Varlıkları	28	552.671	635.401
Diğer Duran Varlıklar	20	119.813	91.735
TOPLAM VARLIKLAR		354.134.751	308.267.839

Bu konsolide finansal tablolar yayımlanmak üzere Yönetim Kurulu'nun 23 Şubat 2018 tarihli toplantısında onaylanmış ve Yönetim Kurulu adına, Yönetim Kurulu Üyesi ve CEO Mehmet Göçmen ile Finans Grup Başkanı Barış Oran tarafından imzalanmıştır. Genel Kurul'un konsolide finansal tabloları değiştirme yetkisi bulunmaktadır.

İlişikteki dipnotlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 VE 2016 TARİHLİ KONSOLİDE BİLANÇOLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

	Dipnot Referansları	Bağımsız Denetimden Geçmiş 31 Aralık 2017	Bağımsız Denetimden Geçmiş 31 Aralık 2016
YÜKÜMLÜLÜKLER			
Kısa Vadeli Yükümlülükler		247.467.413	211.488.434
Kısa Vadeli Borçlanmalar	7	13.917.173	8.838.741
Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	7	16.018.279	13.620.874
Ticari Borçlar	8	2.882.349	2.490.488
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	31	204.692.399	176.618.716
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	19	75.997	63.177
Diğer Borçlar	9	5.401.108	4.725.183
Türev Araçlar	29	2.138.123	2.734.964
Ertelenmiş Gelirler	11	217.393	149.461
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	28	802.451	347.607
Kısa Vadeli Karşılıklar		651.217	699.107
- Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Kısa Vadeli Karşılıklar	19	318.279	287.751
- Diğer Kısa Vadeli Karşılıklar	17	332.938	411.356
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	20	665.662	1.188.398
		247.462.151	211.476.716
Satış Amacıyla Elde Tutulan Varlıklara İlişkin Yükümlülükler	22	5.262	11.718
Uzun Vadeli Yükümlülükler		54.669.399	51.972.062
Uzun Vadeli Borçlanmalar	7	25.322.315	26.458.459
Ticari Borçlar	8	-	29
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	31	23.664.909	22.096.811
Diğer Borçlar	9	1.541.534	829.968
Türev Araçlar	29	3.375.454	1.981.853
Ertelenmiş Gelirler	11	143.793	120.273
Uzun Vadeli Karşılıklar		416.977	327.449
- Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar	19	412.364	323.210
- Diğer Uzun Vadeli Karşılıklar	17	4.613	4.239
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	28	149.352	139.150
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	20	55.065	18.070
ÖZKAYNAKLAR		51.997.939	44.807.343
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	21	26.591.788	23.146.297
Ödenmiş Sermaye	21	2.040.404	2.040.404
Sermaye Düzeltme Farkları		3.426.761	3.426.761
Paylara İlişkin Primler	21	22.237	22.237
Geri Alınmış Paylar (-)	21	(190.470)	(190.470)
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak			
Birikmiş Kar ya da Zarar		(76.380)	(59.814)
- Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları/(Kayıpları)		(76.380)	(59.814)
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak		64.615	(268.550)
Birikmiş Kar ya da Zarar			
- Yabancı Para Çevrim Farkları	21	724.660	499.438
- Riskten Korunma Kazanç/Kayıpları	21	(349.708)	(323.312)
- Yeniden Değerleme ve Sınıflandırma Kazançları/(Kayıpları)	21	(310.337)	(444.676)
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	21	1.032.916	929.750
Geçmiş Yıllar Karları		16.790.619	14.585.848
Net Dönem Karı		3.481.086	2.660.131
Kontrol Gücü Olmayan Paylar		25.406.151	21.661.046
TOPLAM KAYNAKLAR		354.134.751	308.267.839

İlişikteki dipnotlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

1 OCAK - 31 ARALIK 2017 VE 2016 DÖNEMLERİNE AİT KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

	Dipnot Referansları	Bağımsız Denetimden Geçmiş Cari Dönem 1 Ocak - 31 Aralık 2017	Bağımsız Denetimden Geçmiş Önceki Dönem 1 Ocak - 31 Aralık 2016
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER			
Hasılat (net)	4,23	13.839.851	12.362.180
Satışların Maliyeti (-)	4,23	(10.943.850)	(9.778.272)
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar		2.896.001	2.583.908
Faiz, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler	4	27.296.414	22.623.872
Faiz, Prim, Komisyon ve Diğer Giderler (-)		(14.663.543)	(12.198.054)
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Brüt Kar		12.632.871	10.425.818
BRÜT KAR		15.528.872	13.009.726
Genel Yönetim Giderleri (-)	24	(5.334.974)	(4.931.039)
Pazarlama Giderleri (-)	24	(1.745.064)	(1.718.201)
Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	24	(7.853)	(5.756)
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	25	1.328.631	931.666
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler (-)	25	(765.417)	(864.195)
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karlarından Paylar	12	576.380	649.113
FAALİYET KARI		9.580.575	7.071.314
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	26	110.729	86.203
Yatırım Faaliyetlerinden Giderler (-)	26	(17.653)	(4.356)
FİNANSMAN GİDERİ ÖNCESİ FAALİYET KARI		9.673.651	7.153.161
Finansman Gelirleri	27	141.096	48.601
Finansman Giderleri (-)	27	(596.754)	(371.658)
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI			
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri			
Dönem Vergi Gideri		(1.793.988)	(1.215.115)
Ertelenmiş Vergi Geliri /(Gideri)	28	10.390	(58.491)
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLERDEN DÖNEM KARI		7.434.395	5.556.498
DURDURULAN FAALİYETLER			
Durdurulan Faaliyetler Vergi Sonrası Dönem Karı	22	3.503	(9.352)
DÖNEM KARI		7.437.898	5.547.146
DÖNEM KARININ DAĞILIMI			
- Kontrol Gücü Olmayan Paylar		3.956.812	2.887.015
- Ana Ortaklık Payları		3.481.086	2.660.131
Pay başına kazanç			
- bin adet adi hisse senedi (TL)	33	17,06	13,04
Pay başına sürdürülen faaliyetlerden kazanç			
- bin adet adi hisse senedi (TL)	33	17,04	13,08

İlişikteki dipnotlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

1 OCAK - 31 ARALIK 2017 VE 2016 HESAP DÖNEMLERİNE AİT KONSOLİDE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

	Dipnot Referansları	Bağımsız Denetimden Geçmiş Cari Dönem 1 Ocak - 31 Aralık 2017	Bağımsız Denetimden Geçmiş Önceki Dönem 1 Ocak - 31 Aralık 2016
DÖNEM KARI		7.437.898	5.547.146
Diğer Kapsamlı Gelir/(Gider):			
Kar veya Zararda Yeniden			
Sınıflandırılmayacaklar		(43.822)	(17.597)
Aktüeryal (kayıp)/kazanç, vergi sonrası	28	(47.749)	(14.681)
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların gider kapsamı gelir/(giderlerindeki) paylar, vergi sonrası	28	3.927	(2.916)
Kar veya Zararda Yeniden			
Sınıflandırılacaklar		786.527	292.968
Satılmaya hazır finansal varlıkların net gerçekleşmemiş piyasa (kayıp)/kazançları, vergi sonrası	28	384.853	(52.994)
Satılmaya hazır finansal varlıkların gelir tablosuna transfer edilen (kayıp)/kazançları, vergi sonrası	28	(26.243)	39.774
Satılmaya hazır finansal varlıkların vadeye kadar elde tutulacak varlıklara transferi sebebiyle gelir tablosuna dahil edilen net kazanç ve (kayıbı), vergi sonrası	28	(4.241)	(16.175)
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim	28	539.555	499.113
Nakit akışı riskinden korunma araçları, vergi sonrası	28	51.132	92.476
Yurtdışındaki net yatırım riskinden korunma amaçlı türev finansal varlıklara ilişkin kar/(zarar), vergi sonrası	28	(201.629)	(140.160)
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların diğer kapsamı gelir/(giderlerinden) paylar, vergi sonrası		43.100	(129.066)
DİĞER KAPSAMLI GELİR/(GİDER)			
(VERGİ SONRASI)		742.705	275.371
TOPLAM KAPSAMLI GELİR		8.180.603	5.822.517
TOPLAM KAPSAMLI GELİRİN DAĞILIMI			
- Kontrol Gücü Olmayan Paylar		4.382.918	3.098.043
- Ana Ortaklık Payları		3.797.685	2.724.474

İlişikteki dipnotlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

1 OCAK - 31 ARALIK 2017 VE 2016 HESAP DÖNEMLERİNE AİT KONSOLİDE ÖZKAYNAKLAR DEĞİŞİM TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

	Kar veya Zararda Yeniden													
	Sınıflandırılmayacak					Sınıflandırılacak								
	Birikmiş Diğer Kapsamlı													
	Gelirler ve Giderler					Gelirler ve Giderler								
Sermaye	Sermaye düzeltmesi farkları	Geri Alınmış Paylar (-)	Paylara ilişkin primler	Aktüeryal (kayıp) / kazanç	Yabancı para çevrim farkları	Riskten Korunma Fonları	Değer artış fonları	Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	Geçmiş yıllar karları	Net dönem karı	Ana ortaklığa ait özkaynaklar	Kontrol gücü olmayan paylar	Özkaynaklar	
1 Ocak 2016 itibariyle bakiyeler	2.040.404	3.426.761	-	22.237	(51.102)	283.604	(175.630)	(440.301)	892.819	12.707.474	2.236.328	20.942.594	19.028.844	39.971.438
Trans ferler	-	-	-	-	-	-	-	-	36.931	2.199.397	(2.236.328)	-	-	-
Bağlı ortaklık Holding hisseleri satın alımı (*)	-	-	(190.470)	-	-	-	-	-	-	-	-	(190.470)	-	(190.470)
Hisse satış etkisi (**)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.034	-	3.034	1.729	4.763
Temettü (***)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(324.057)	-	(324.057)	(467.570)	(791.627)
Bağlı ortaklık edinimi veya elden çıkarılması (****)	-	-	-	-	-	(9.278)	-	-	-	-	-	(9.278)	-	(9.278)
Toplam kapsamlı gelir	-	-	-	-	(8.712)	225.112	(147.682)	(4.375)	-	-	2.660.131	2.724.474	3.098.043	5.822.517
31 Aralık 2016 itibariyle bakiyeler	2.040.404	3.426.761	(190.470)	22.237	(59.814)	499.438	(323.312)	(444.676)	929.750	14.585.848	2.660.131	23.146.297	21.661.046	44.807.343
1 Ocak 2017 itibariyle bakiyeler	2.040.404	3.426.761	(190.470)	22.237	(59.814)	499.438	(323.312)	(444.676)	929.750	14.585.848	2.660.131	23.146.297	21.661.046	44.807.343
Trans ferler	-	-	-	-	-	-	-	-	103.166	2.556.965	(2.660.131)	-	-	-
Temettü (***)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(424.786)	-	(424.786)	(637.813)	(1.062.599)
Bağlı ortaklık edinimi veya elden çıkarılması (*****)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	72.592	-	72.592	-	72.592
Toplam kapsamlı gelir	-	-	-	-	(16.566)	225.222	(26.396)	134.339	-	-	3.481.086	3.797.685	4.382.918	8.180.603
31 Aralık 2017 itibariyle bakiyeler	2.040.404	3.426.761	(190.470)	22.237	(76.380)	724.660	(349.708)	(310.337)	1.032.916	16.790.619	3.481.086	26.591.788	25.406.151	51.997.939

(*) Exsa A.Ş.’nin sahip olduğu Sabancı Holding paylarını ifade etmektedir. EXSA Export Sanayi Mamulleri Satış ve Araştırma A.Ş. (“Exsa”) 22 Aralık 2015 tarihli Yönetim Kurulu kararı neticesinde Borsa İstanbul’da Sabancı Holding halka açık paylarından hisse alımları gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu işlemlerle Exsa’nın, Sabancı Holding sermayesindeki payı 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla %1,17’dir. Bu paylar özkaynaklarda geri alınmış paylar hesabında sunulmuştur.

(**) Grup’un bağlı ortaklıklarından Carrefoursa A.Ş. sermayesinde “çağrı” nedemiyle sahip olduğu %0,14 oranındaki 946.986 TL nominal değerli payın bir yıl içinde Borsa İstanbul’da satılmasına karar verilmiştir. Bu karara istinaden 26-27-29 Nisan, 2, 3, 4 ve 10 Mayıs 2016 tarihlerinde Carrefoursa A.Ş. payları ile ilgili olarak 6,85 – 7,88 TL fiyat aralığından 946.986 TL nominal değerli payların satış işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu işlemle birlikte Carrefoursa A.Ş. sermayesindeki Grup’un payı %50,61 olmuştur.

(***) Holding tarafından 1 TL nominal değerli pay başına ödenen temettü brüt 0,20 TL’dir (2016: 0,15 TL).

(****) Interkordsa Gmbh ile ilgili olarak, konsolide finansal tablolarda hesaplanan ve özsermaye altında tutulan 9.278.326 Tam TL’lik kümülatif çevrim rezervi de cari yıl dönem karına eklenmiştir (Dipnot 22).

(*****) 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla, daha önce Grup’un iş ortaklıklarından Enerjisa Enerji A.Ş. bünyesinde farklı bir iş kolu olarak faaliyet gösteren ve dağıtım hizmetlerine ait operasyonları yürüten iş kolu dağıtım şirketlerine devrolmuştur. Ortak kontrol altındaki işletmelerin birleşme muhasebeleştirilmesinden kaynaklı konsolide seviyede 72.592 TL ertelenmiş vergi varlığı “geçmiş yıllar karları” içerisinde muhasebeleştirilmektedir. Bu etki her yıl amorte olacak ve beş yıl sonunda sıfırlanacaktır.

İlişikteki dipnotlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

1 OCAK - 31 ARALIK 2017 HESAP DÖNEMİNE AİT KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOLARI

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

	Dipnot Referansları	Bağımsız Denetimden Geçmiş 1 Ocak - 31 Aralık 2017	Bağımsız Denetimden Geçmiş 1 Ocak - 31 Aralık 2016
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı		9.217.993	6.830.104
Durdurulan faaliyetler vergi sonrası (karı)/ zararı		3.503	(9.352)
İşletme faaliyetlerinden sağlanan net nakit faaliyet karı ile mutabakatına yönelik düzeltmeler:			
Amortisman ve itfa payları	4	721.392	574.944
Kredi risk karşılıkları	30	1.655.531	2.457.893
Türev araçların makul değer değişikliği		(130.573)	(2.352.634)
Faiz ve kur gelirleri		(2.888.612)	(2.706.210)
Faiz giderleri		145.981	182.572
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar ile ilgili düzeltmeler	19	103.369	124.950
Maddi ve maddi olmayan varlıklar ve yatırım amaçlı gayrimenkuller değer düşüklüğü/(değer artışı)	13,14,15	(31.505)	79.041
Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ve yatırım amaçlı menkul kıymetler satış karı		(91.451)	(64.214)
İş ortaklıkları ve iştirak kazancı	12	(576.380)	(649.113)
Stok değer düşüklüğü karşılığı/(iptalleri)	10	(3.402)	22.973
Şüpheli alacak giderleri		(138)	14.668
Şerefiye değer düşüklüğü		141.718	-
Diğer		10.930	5.074
İşletme varlık ve yükümlülüklerindeki değişiklik öncesi işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akımı		8.278.356	4.510.696
Ticari alacaklardaki değişim		(452.794)	(178.984)
Stoklardaki değişim		(304.009)	(8.795)
Diğer alacaklar ve diğer dönen varlıklardaki değişim		(1.432.006)	(747.245)
Ticari borçlardaki değişim		391.832	103.526
Diğer borçlar ve yükümlülüklerdeki değişim		933.671	566.713
Satış amacıyla elde tutulan duran varlıkların işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akımı		(5.857)	58.231
Yabancı para çevrim farkları		460.049	276.871
Finans bölümündeki işletme varlık ve yükümlülüklerindeki değişiklikler:			
Menkul kıymetlerdeki değişim		23.201	(24.038)
Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklardaki değişim		(31.746.273)	(27.778.305)
Finans sektörü faaliyetlerinden borçlardaki değişim		29.522.976	26.113.938
T.C. Merkez Bankası hesabı		931.307	(11.376.849)
Ödenen vergi		(1.250.598)	(1.212.297)
Ödenen kıdem tazminatı	19	(81.370)	(110.182)
İşletme faaliyetlerinden sağlanan/(kullanılan) nakit		5.268.485	(9.806.720)
Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımı:			
Yatırım harcamaları	4	(1.410.413)	(1.394.735)
Satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak finansal varlık satım/(alımı)		(7.324.945)	1.599.474
Maddi ve maddi olmayan varlıklar ve satış amacıyla elde tutulan varlıkların satışından sağlanan nakit		172.060	188.678
Alınan temettü		351.375	395.224
Bağlı ortaklık hisse satışından sağlanan nakit		-	7.670
Yatırım faaliyetlerinden sağlanan/(kullanılan) net nakit		(8.211.923)	796.311
Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akımı:			
Finansal borçlardaki değişim		6.060.483	8.060.646
Ödenen temettü		(424.786)	(324.057)
Kontrol gücü olmayan paylara ödenen temettü		(637.813)	(467.570)
Finansman faaliyetlerinden sağlanan net nakit		4.997.884	7.269.019
Döviz kurundaki değişimin nakit ve nakde eşdeğer varlıklar üzerindeki etkisi		685.424	1.416.377
Nakit ve nakit benzerlerindeki net artış/(azalış)		2.739.870	(325.013)
Dönem başındaki nakit ve nakit benzerleri (*)		7.235.675	7.560.688
Dönem sonundaki nakit ve nakit benzerleri		9.975.545	7.235.675

(*) Cari dönemde nakit ve nakit benzerleri 1.679 TL faiz reeskontu içermektedir (31 Aralık 2016: 4.109 TL). Cari dönemde dönem başındaki bloke mevduat 5.356.843 TL, dönem sonundaki bloke mevduat ise 4.541.840 TL'dir (31 Aralık 2016: Sırasıyla; 3.145.036 TL ve 5.356.843 TL'dir).

İlişikteki dipnotlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 1 - GRUP'UN ORGANİZASYONU VE FAALİYET KONUSU

Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. ("Holding") 1967 yılında kurulmuş olup ana faaliyet konusu ağırlıklı olarak finans, üretim ve ticaret gibi endüstri kollarında faaliyet gösteren şirketlerin idare ve koordinasyonunu sağlamaktır. Holding Türkiye'de tescil edilmiştir. 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla çalışan personel sayısı 63.152'dir (31 Aralık 2016: 62.312). Holding merkezi aşağıdaki adreste bulunmaktadır:

Sabancı Center, 4. Levent, İstanbul, Türkiye.

Holding, Sermaye Piyasası Kurulu'na ("SPK") kayıtlıdır ve hisseleri 1997 yılından beri Borsa İstanbul'da ("BİST") (eski adıyla İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ("İMKB")) işlem görmektedir. 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla Grup'un hisselerini elinde bulunduran hissedarlar ve hisse oranları aşağıdaki gibidir (Dipnot 21):

	(%)
Sakıp Sabancı Holding A.Ş.	14,07
Serra Sabancı	7,21
Suzan Sabancı Dinçer	6,94
Çiğdem Sabancı Bilen	6,94
Diğer	64,84
	100,00

Holding, Bağlı Ortaklıkları, İş Ortaklıkları ve İştirakleri birlikte "Grup" olarak adlandırılmıştır. Holding, Sabancı Ailesi tarafından yönetilmektedir.

Bağlı Ortaklıklar

31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla konsolide edilen Bağlı Ortaklıkların faaliyet konusu ve konsolide finansal tabloların amacı doğrultusunda Bağlı Ortaklıkların faaliyette bulunduğu endüstriyel bölümler aşağıdaki gibidir:

Bağlı Ortaklıklar	İşlem gördükleri borsa	Faaliyet konusu	Endüstriyel bölüm	Çalışan sayıları
Akbank T.A.Ş. ("Akbank")	BİST	Bankacılık	Bankacılık	17.775
Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş. ("Carrefoursa")	BİST	Tüketici ürünleri ticareti	Perakende	12.170
Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş. ("Teknosa")	BİST	Ticaret	Perakende	2.650
Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("Çimsa")	BİST	Çimento ve klinker	Çimento	2.468
Kordsa Teknik Tekstil Anonim Şirketi ("Kordsa")	BİST	Lastik takviye	Sanayi	3.895
Temsa Global Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("Temsa")	-	Otomotiv	Sanayi	1.816
Yünsa Yünlü Sanayi ve Ticaret A.Ş. ("Yünsa")	BİST	Tekstil	Sanayi	1.119
Exsa Export Sanayi Mamulleri Satış ve Araştırma A.Ş. ("Exsa")	-	Ticaret	Diğer	9
Ankara Enternasyonal Otelcilik A.Ş. ("AEO")	-	Turizm	Diğer	2
Tursa Sabancı Turizm ve Yatırım İşletmeleri A.Ş. ("Tursa")	-	Turizm	Diğer	5
Bimsa Uluslararası İş, Bilgi ve Yönetim Sistemleri A.Ş. ("Bimsa")	-	Bilgi işlem sistemi ticareti	Diğer	158

Bağlı ortaklıklar, Türkiye'de kurulmuştur.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 1 - GRUP’UN ORGANİZASYONU VE FAALİYET KONUSU (Devamı)

Finansal bilgilerin bölümlere göre raporlanması amaçlı olarak hazırlanan Dipnot 4’te Holding’e ilişkin bilgiler “Diğer” grubu içerisinde gösterilmiştir.

İş Ortaklıkları

31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla hazırlanan konsolide finansal tablolarda özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilmiş olan İş Ortaklıklarının faaliyet konuları ve faaliyette bulundukları endüstriyel bölümler aşağıdaki gibidir:

İş Ortaklıkları	İşlem gördükleri borsa	Faaliyet konusu	Endüstriyel bölüm	Ortak girişimci	Çalışan sayıları
Aksigorta A.Ş. (“Aksigorta”)	BİST	Sigorta	Sigortacılık	Ageas	648
Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş. (“Avivasa”)	BİST	Bireysel emeklilik	Sigortacılık	Aviva	1.615
Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (“Brisa”)	BİST	Lastik	Sanayi	Bridgestone	2.286
Akçansa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. (“Akçansa”)	BİST	Çimento ve klinker	Çimento	Heidelberg	2.568
Enerjisa Enerji A.Ş. (“Enerjisa Enerji”) (*)	BİST	Enerji	Enerji	E.ON SE	9.625
Enerjisa Üretim Santralleri A.Ş. (“Enerjisa Üretim”) (*)	-	Enerji	Enerji	E.ON SE	622
Temsa İş Makinaları	-	Otomotiv	Sanayi	Marubeni	194

İş ortaklıkları Türkiye’de kurulmuştur.

(*) Almanya’da kurulu E.ON SE ile %50’şer pay sahibi olunan Enerjisa Enerji A.Ş., bünyesinde bulunan enerji üretim, enerji toptan satış ve doğalgaz toptan satış faaliyetlerinde bulunan şirketlerini kısmi bölünme yoluyla yeni kurulan Enerjisa Üretim Santralleri A.Ş. bünyesine taşımıştır. Yeni şirket kurma yöntemiyle gerçekleştirilen bölünme işlemi 25 Ağustos 2017 tarihinde tamamlanmıştır. Kısmi bölünme işleminin tamamlanması sonucunda, Enerjisa Enerji A.Ş. bünyesinde sadece elektrik dağıtım ve perakende satış faaliyetlerini yürüten şirketler kalmıştır. Enerjisa Enerji A.Ş. 8 Şubat 2018 tarihi itibarıyla, Borsa İstanbul’da işlem görmeye başlamıştır.

İştirakler

31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla hazırlanan konsolide finansal tablolarda özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilmiş olan İştiraklerin faaliyet konuları ve faaliyette bulundukları endüstriyel bölümler aşağıdaki gibidir:

İştirakler	İşlem gördükleri borsa	Faaliyet konusu	Endüstriyel bölüm	Ortak girişimci	Çalışan sayıları
Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütün San. ve Tic. A.Ş. (Philsa)	-	Tütün ürünleri üretim	Sanayi	Philip Morris	3.044
Philip Morris Sabancı Pazarlama Satış A.Ş. (“Philip Morrisa”)	-	Tütün ürünleri pazarlama ve satış	Sanayi	Philip Morris	

Çalışan sayıları Philsa ve Philip Morrisa toplam rakamlarıdır.

İştirakler, Türkiye’de kurulmuştur.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar

2.1.1 TMS’ye Uygunluk Beyanı

Sabancı Holding ve Türkiye’de kayıtlı olan Bağlı Ortaklıkları ve İş Ortaklıkları ve İştirakleri, kanuni finansal tablolarını Türk Ticaret Kanunu’na (“TTK”), vergi mevzuatına, T.C. Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Tek Düzen Hesap Planı’na, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (“BDDK”) tarafından yürürlüğe konulan Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ve yine BDDK tarafından muhasebe ve finansal raporlama esaslarına ilişkin yayımlanan diğer yönetmelik, açıklama ve genelgelere ve Sigorta Murakabe Kanunu ve Sigorta Mevzuatı’na uygun olarak Türk Lirası cinsinden hazırlamaktadır. Yabancı ülkelerde faaliyet gösteren Bağlı Ortaklıklar’ın kanuni finansal tabloları faaliyet gösterdikleri ülkelerde geçerli olan kanun ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlanmıştır. Konsolide finansal tablolar, tarihi maliyet esasına göre hazırlanmış kanuni kayıtlara Türkiye Muhasebe Standartları’na uygun sunumun yapılması amacıyla gerekli düzeltme ve sınıflandırmalar yansıtılarak düzenlenmiştir.

İlişikteki konsolide finansal tablolar Sermaye Piyasası Kurulu’nun (“SPK”) 13 Haziran 2013 tarih ve 28676 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Seri II, 14.1 No’lu “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” (“Tebliğ”) hükümlerine uygun olarak hazırlanmış olup Tebliğ’in 5’inci Maddesine istinaden Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (“KGK”) tarafından yürürlüğe konulmuş olan Türkiye Muhasebe Standartları ile bunlara ilişkin ek ve yorumlar (“TMS”) esas alınmıştır.

Ayrıca, konsolide finansal tablolar ve dipnotlar SPK tarafından 7 Haziran 2013 tarihli duyuru ile açıklanan formatlara ve KGK tarafından 2 Haziran 2016 tarihinde yayımlanan “TMS Taksonomi Hakkında Duyuru” ya uygun olarak sunulmuştur. Finansal tablolar, makul değerleri ile gösterilen finansal varlık ve yükümlülükler dışında, tarihi maliyet esasına göre hazırlanmaktadır. Tarihi maliyetin belirlenmesinde, genellikle varlıklar için ödenen tutarın gerçeğe uygun değeri esas alınmaktadır.

Kullanılan Para Birimi

Grup’un her işletmesinin kendi finansal tabloları faaliyette bulundukları temel ekonomik çevrede geçerli olan para birimi (fonksiyonel para birimi) ile sunulmuştur. Her işletmenin finansal durumu ve faaliyet sonuçları, Şirket’in geçerli para birimi olan ve konsolide finansal tablolar için sunum para birimi olan TL cinsinden ifade edilmiştir.

2.1.2 Yeni ve Revize Edilmiş Türkiye Muhasebe Standartları

(a) Konsolide finansal tablolarda raporlanan tutarları ve dipnotları etkileyen TMS’de yapılan değişiklikler

Bulunmamaktadır.

(b) 2017 yılından itibaren geçerli olup, Grup’un konsolide finansal tablolarını etkilemeyen standartlar, mevcut standartlara getirilen değişiklikler ve yorumlar

Bulunmamaktadır.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.2 Yeni ve Revize Edilmiş Türkiye Muhasebe Standartları (devamı)

(c) Henüz yürürlüğe girmemiş standartlar ile mevcut önceki standartlara getirilen değişiklikler ve yorumlar

Grup, henüz yürürlüğe girmemiş aşağıdaki standartlar ile mevcut önceki standartlara getirilen aşağıdaki değişiklik ve yorumları henüz uygulamamıştır:

TMS 7, "Nakit akış tabloları"ndaki değişiklikler; 1 Ocak 2017 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu değişiklikler finansal tablo okuyucularının finansman faaliyetlerinden kaynaklanan yükümlülük değişikliklerini değerlendirebilmelerine imkan veren ek açıklamalar getirmiştir. Değişiklikler UMSK'nın 'açıklama inisiyatifi' projesinin bir parçası olarak finansal tablo açıklamalarının nasıl geliştirilebileceğine dair çıkarılmıştır.

TMS 12, "Gelir vergilerdeki değişiklikler"; 1 Ocak 2017 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Gerçekleşmemiş zararlar üzerinden hesaplanan ertelenmiş vergi varlıklarının muhasebeleştirilmesine ilişkin bu değişiklikler, gerçeğe uygun değerden ölçülen borçlanma araçları üzerinden hesaplanan ertelenmiş vergi varlığının nasıl muhasebeleştirileceğini açıklamaktadır.

2014 - 2016 dönemi yıllık iyileştirmeler; 1 Ocak 2017 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir.

TFRS 12, "Diğer işletmelerdeki paylara ilişkin açıklamalar"; 1 Ocak 2017 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinden itibaren geçerli olmak üzere geriye dönük olarak uygulanmalıdır. Bu değişiklik, özet finansal bilgiler haricinde TFRS 12'nin açıklama gerekliliklerinin satılmaya hazır olarak sınıflandırılan işletmelerdeki paylara uygulanacağını açıklığa kavuşturmuştur.

1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla yayımlanmış ancak henüz yürürlüğe girmemiş olan standartlar ve değişiklikler:

TFRS 9, "Finansal araçlar"; 1 Ocak 2018 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu standart TMS 39'un yerini almaktadır. Finansal varlıklar ve yükümlülüklerin sınıflandırması ve ölçülmesi ile ilgili zorunlulukları ve aynı zamanda şu anda kullanılmakta olan, gerçekleşen değer düşüklüğü zararı modelinin yerini alacak olan beklenen kredi riski modelini de içermektedir. Banka sınıflandırma, ölçüm ve değer düşüklüğü gerekliliklerini, 1 Ocak 2018 tarihindeki açılış bilançosunda karşılaştırma dönemlerinde herhangi bir düzeltme yapmadan açılış özkaynak tutarlarına yansıtarak uygulayacaktır.

TFRS 15, "Müşteri sözleşmelerinden hasılat"; 1 Ocak 2018 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Amerika'da Kabul Görmüş Muhasebe Standartları ile yapılan uyum çalışması sonucu ortaya çıkan yeni standart hasılatın finansal raporlamasını ve finansal tabloların toplam gelirlerinin dünya çapında karşılaştırılabilir olmasını sağlamayı amaçlamıştır.

TFRS 15, "Müşteri sözleşmelerinden hasılat" standardındaki değişiklikler; 1 Ocak 2018 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu değişikliklerle edim (performans) yükümlülüklerini belirleyen uygulama rehberliğine, fikri mülkiyet lisanslarının muhasebesine ve işletmenin asıl midir yoksa aracı mıdır değerlendirmesine (net hasılat sunumuna karşın brüt hasılat sunumu) ilişkin açıklamaları içermektedir. Uygulama rehberliğindeki bu alanların her biri için yeni ve değiştirilmiş açıklayıcı örnekler eklenmiştir. UMSK, aynı zamanda yeni hasılat standardına geçiş ile ilgili ek pratik tedbirler dahil etmiştir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.2 Yeni ve Revize Edilmiş Türkiye Muhasebe Standartları (devamı)

(c) Henüz yürürlüğe girmemiş standartlar ile mevcut önceki standartlara getirilen değişiklikler ve yorumlar (devamı)

1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla yayımlanmış ancak henüz yürürlüğe girmemiş olan standartlar ve değişiklikler (devamı):

TFRS 4, “Sigorta Sözleşmeleri” standardındaki değişiklikler; 1 Ocak 2018 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir.

TMS 40, “Yatırım amaçlı gayrimenkuller” standardındaki değişiklikler; 1 Ocak 2018 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir.

TFRS 2 ‘Hisse bazlı ödemeler’ standardındaki değişiklikler; 1 Ocak 2018 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir.

2014-2016 dönemi yıllık iyileştirmeler; 1 Ocak 2018 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir.

○ TFRS 1, “Türkiye finansal raporlama standartlarının ilk uygulaması”, TFRS 7, TMS 19 ve TFRS 10 standartlarının ilk kez uygulama aşamasında kısa dönemli istisnalarını kaldırılmıştır.

○ TMS 28, “İştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar”; bir iştirak ya da iş ortaklığının gerçeğe uygun değerden ölçülmesine ilişkin açıklık getirmiştir.

TFRS Yorum 22, “Yabancı para cinsinden yapılan işlemler ve avanslar ödemeleri”; 1 Ocak 2018 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir.

TFRS 9, “Finansal araçlar’daki değişiklikler”; 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu değişiklik, itfa edilmiş maliyet ile ölçülen finansal bir yükümlülüğün, finansal tablo dışı bırakılma sonucu doğurmadan değiştirildiğinde, ortaya çıkan kazanç veya kaybın doğrudan kar veya zararda muhasebeleştirilmesi konusunu doğrulamaktadır. Kazanç veya kayıp, orijinal sözleşmeye dayalı nakit akışları ile orijinal etkin faiz oranından iskonto edilmiş değiştirilmiş nakit akışları arasındaki fark olarak hesaplanır. Bu, farkın IAS 39’dan farklı olarak enstrümanın kalan ömrü boyunca yayılarak muhasebeleştirilmesinin mümkün olmadığı anlamına gelmektedir.

TMS 28, “İştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar’daki değişiklikler”; 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Şirketlerin özkaynak metodunu uygulamadığı uzun vadeli iştirak veya müşterek yönetime tabi yatırımlarını, TFRS 9 kullanarak muhasebeleştireceklerini açıklığa kavuşturmuştur.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.2 Yeni ve Revize Edilmiş Türkiye Muhasebe Standartları (devamı)

(c) Henüz yürürlüğe girmemiş standartlar ile mevcut önceki standartlara getirilen değişiklikler ve yorumlar (devamı)

1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla yayımlanmış ancak henüz yürürlüğe girmemiş olan standartlar ve değişiklikler (devamı):

TFRS 16, “Kiralama işlemleri”; 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir.

TFRS Yorum 23, “Vergi uygulamalarındaki belirsizlikler”; 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir.

TFRS 17, “Sigorta Sözleşmeleri”; 1 Ocak 2021 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir.

Söz konusu standart, değişiklik ve iyileştirmelerin Grup’un finansal durumu ve performansı üzerindeki muhtemel etkileri değerlendirilmektedir. 1 Ocak 2018 itibarıyla, TFRS 9’a geçiş aşamasında Banka’nın kredi ve diğer alacaklara ilişkin hesapladığı değer düşüklüğü karşılıklarında önemli bir etki beklenmemektedir.

2.1.3 Konsolidasyon Esasları

a) Konsolide finansal tablolar, aşağıda (b) ile (f) paragraflarında yer alan hususlar kapsamında, ana ortaklık olan Holding ile Bağlı Ortaklıklarının, İş Ortaklıklarının ve İştiraklerinin (topluca “Grup” olarak adlandırılacaktır) finansal tablolarını içermektedir. Konsolidasyon kapsamı içinde yer alan şirketlerin finansal tabloları, konsolide finansal tabloların tarihi itibarıyla ve yeknesak muhasebe ilke ve uygulamaları gözetilerek Dipnot 2.1.1’de belirtilen Türkiye Muhasebe Standartları’na uygun olarak hazırlanmıştır. İştiraklerin, İş Ortaklıklarının ve Bağlı Ortaklıkların faaliyet sonuçları, satın alma veya elden çıkarma işlemlerine uygun olarak söz konusu işlemlerin geçerlilik tarihlerinde dahil edilmiş veya hariç bırakılmışlardır.

b) Bağlı Ortaklıklar, Holding’in doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettiği şirketleri ifade etmektedir. Grup, bir şirketle olan ilişkisinden dolayı değişken getirilere maruz kaldığı veya bu getirilerde hak sahibi olduğu, aynı zamanda bu getirileri şirket üzerindeki gücüyle etkileme imkanına sahip olduğu durumda şirketi kontrol etmektedir.

c) Grup’un bağlı ortaklıklarındaki sermaye payında kontrol kaybına neden olmayan değişiklikler özkaynak işlemleri olarak muhasebeleştirilir. Grup’un payı ile kontrol gücü olmayan payların defter değerleri, bağlı ortaklık paylarındaki değişiklikleri yansıtmak amacıyla düzeltilir. Kontrol gücü olmayan payların düzeltildiği tutar ile alınan veya ödenen bedelin gerçeğe uygun değeri arasındaki fark, doğrudan özkaynaklarda Grup’un payı olarak muhasebeleştirilir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.3 Konsolidasyon Esasları (devamı)

d) Grup'un bir bağlı ortaklığındaki kontrolü kaybetmesi durumunda, satış sonrasındaki kar/zarar, i) alınan satış bedeli ile kalan payın gerçeğe uygun değerlerinin toplamı ile ii) bağlı ortaklığın varlık (şerefiye dahil) ve yükümlülüklerinin ve kontrol gücü olmayan payların önceki defter değerleri arasındaki fark olarak hesaplanır. Diğer kapsamlı gelir içinde bağlı ortaklık ile ilgili önceden muhasebeleştirilen ve özkaynakta toplanan tutarlar, Şirket'in ilgili varlıkları satmış olduğu varsayımı üzerine kullanılacak muhasebe yöntemine göre kayda alınır (örneğin; konuyla ilgili TFRS standartları uyarınca, kar/zarara aktarılması ya da doğrudan geçmiş yıl karlarına transfer). Bağlı ortaklığın satışı sonrası kalan yatırımın kontrolünün kaybedildiği tarihteki gerçeğe uygun değeri, TMS 39 *Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm* standardı kapsamında belirlenen başlangıç muhasebeleştirmesinde gerçeğe uygun değer olarak ya da, uygulanabilir olduğu durumlarda, bir iştirak ya da müşterek olarak kontrol edilen bir işletmedeki yatırımın başlangıç muhasebeleştirmesindeki maliyet bedeli olarak kabul edilir.

Holding, %50 altında etkin ortaklık payına sahip olduğu şirketleri, kendi ve diğer Bağlı Ortaklıkları'nın sahip oldukları hisselerle ait oy hakları ile Sabancı Ailesi Üyeleri ve sadece bu aile üyeleri tarafından kontrol edilen şirketlere ait hisselerin oy haklarının birlikte etkin bir şekilde kullanılması sonucu, mali ve işletme politikalarını Holding'in kontrol etme gücüne sahip olmasından dolayı bağlı ortaklık olarak değerlendirmiştir. Sabancı Ailesi Üyeleri, Holding'e sahip oldukları şirketlerdeki oy haklarını vermek suretiyle kontrol etme yetkisi tanımaktadır. Sabancı Ailesi Üyeleri'nin sahip olduğu hisselerle düşen paylar, kontrol gücü olmayan paylar olarak gösterilmiştir.

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla Bağlı Ortaklıklar, sahip olunan paylar ve etkin ortaklık oranları gösterilmiştir:

	31 Aralık 2017		31 Aralık 2016	
	Holding ve Bağlı Ortaklıkları tarafından sahip olunan		Holding ve Bağlı Ortaklıkları tarafından sahip olunan	
	doğrudan ve dolaylı pay (%)	Etkin ortaklık payı (%)	doğrudan ve dolaylı pay (%)	Etkin ortaklık payı (%)
Bağlı ortaklıklar				
AEO	76,85	76,85	76,85	76,85
Akbank	40,75	40,75	40,75	40,75
Bimsa	100,00	100,00	100,00	100,00
Çimsa	58,41	53,00	58,41	53,00
Exsa	61,68	46,23	61,68	46,23
Kordsa	71,11	71,11	71,11	71,11
Teknosa	60,28	60,28	60,28	60,28
Temsa	48,71	48,71	48,71	48,71
Tursa	100,00	100,00	100,00	100,00
Yünsa	57,88	57,88	57,88	57,88
Carrefoursa	50,61	50,61	50,61	50,61

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.3 Konsolidasyon Esasları (devamı)

Bağlı Ortaklıklara ait bilançolar ve kar veya zarar tabloları, tam konsolidasyon yöntemi kullanılarak konsolide edilmiş olup Holding ve Bağlı Ortaklıklarının sahip olduğu payların kayıtlı değeri, ilgili özkaynaktan mahsup edilmektedir. Holding ile Bağlı Ortaklıkları arasındaki işlemler ve bakiyeler konsolidasyon kapsamında karşılıklı olarak silinmektedir. Holding'in ve Bağlı Ortaklıklarının, Bağlı Ortaklıklarda sahip olduğu hisselerin finansman maliyeti ile bu hisselerle ait temettüler, sırasıyla, özkaynaktan ve ilgili dönem gelirinden çıkarılmıştır.

Bağlı Ortaklıklar, kontrolün Grup'a geçtiği tarihten itibaren konsolidasyon kapsamına alınmakta olup kontrolün sona erdiği tarihten itibaren konsolidasyon kapsamından çıkartılmaktadırlar. Bağlı Ortaklıkların net varlıklarında ve faaliyet sonuçlarında kontrol gücü olmayan paya sahip hissedarların payları, konsolide bilanço ve kar veya zarar tablosunda sırasıyla kontrol gücü olmayan pay ve kontrol gücü olmayan kar/zarar olarak gösterilmektedir. Sabancı Ailesi, Sabancı Ailesi tarafından kurulmuş olan Sabancı Vakfı ve Akbank çalışanları için kurulmuş olan Akbank Tekait Sandığı konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirilmiş olan bazı Bağlı Ortaklıklar ve İştiraklerin sermayelerinde paya sahiptirler. Bu pay, konsolide finansal tablolarda kontrol gücü olmayan pay olarak dikkate alınmış ve konsolide finansal tablolarda Holding'in hissedarlarına isabet eden net varlıklar ve dönem karına dahil edilmemiştir.

e) İş ortaklığı - Holding'in müşterek anlaşmaya konu olan faaliyetler sonucu oluşan net varlıklar üzerinde haklarının bulunması durumunda, konsolide finansal tablolarda iş ortaklığına konu olan net varlıklar özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilir.

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihli İş Ortaklıklarında sahip olunan paylar ve etkin ortaklık oranları gösterilmiştir:

	31 Aralık 2017		31 Aralık 2016	
	Holding ve Bağlı Ortaklıkları tarafından sahip olunan	Etkin ortaklık	Holding ve Bağlı Ortaklıkları tarafından sahip olunan	Etkin ortaklık
	doğrudan ve dolaylı pay (%)	payı (%)	doğrudan ve dolaylı pay (%)	payı (%)
İş Ortaklıkları				
Akçansa	39,72	39,72	39,72	39,72
Aksigorta	36,00	36,00	36,00	36,00
Avivasa	40,00	40,00	40,00	40,00
Brisa	43,63	43,63	43,63	43,63
Enerjisa Enerji (*)	50,00	50,00	50,00	50,00
Enerjisa Üretim (*)	50,00	50,00	-	-
Temsa Mısır	73,75	73,75	73,75	73,75
Temsa İş Makinaları	51,00	51,00	51,00	51,00

(*) Almanya'da kurulu E.ON SE ile %50'şer pay sahibi olunan Enerjisa Enerji A.Ş., bünyesinde bulunan enerji üretim, enerji toptan satış ve doğalgaz toptan satış faaliyetlerinde bulunan şirketlerini kısmi bölünme yoluyla yeni kurulan Enerjisa Üretim Santralleri A.Ş. bünyesine taşımıştır. Yeni şirket kurma yöntemiyle gerçekleştirilen bölünme işlemi 25 Ağustos 2017 tarihinde tamamlanmıştır. Kısmi bölünme işleminin tamamlanması sonucunda, Enerjisa Enerji A.Ş. bünyesinde sadece elektrik dağıtım ve perakende satış faaliyetlerini yürüten şirketler kalmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Sunuma İlişkin Temel Esaslar (devamı)

2.1.3 Konsolidasyon Esasları (devamı)

İş Ortaklıklarına ilişkin yatırımlar özkaynaktan pay alma yöntemi ile konsolide edilmiştir. İş Ortaklıklarının sermayelerinde Sabancı Ailesi tarafından sahip olunan pay bulunmamaktadır.

f) İştiraklerdeki yatırımlar özkaynak yöntemi ile muhasebeleştirilmiştir. Bunlar, Grup'un şirket faaliyetleri üzerinde kontrol yetkisine sahip bulunmamakla birlikte önemli etkiye sahip olduğu kuruluşlardır. Grup ile İştirak arasındaki işlemlerden doğan gerçekleşmemiş karlar, Grup'un İştirakteki payı ölçüsünde düzeltilmiş olup, gerçekleşmemiş zararlar da, işlem, transfer edilen varlığın değer düşüklüğüne uğradığını göstermiyor ise, düzeltilmiştir. Grup, İştirakleri ile ilgili olarak söz konusu doğrultuda bir yükümlülük altına girmemiş veya bir taahhütte bulunmamıştır.

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla İştirakler'de sahip olunan paylar ve ortaklık oranları gösterilmiştir:

	Holding ve bağlı ortaklıkları tarafından sahip olunan etkin ortaklık payı (%)
İştirakler	
Philsa Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütün San. ve Tic. A.Ş. ("Philsa")	25,00
Philip Morris Sabancı Pazarlama Satış A.Ş. ("Philip Morrisa")	24,75

İştiraklerin sermayelerinde Sabancı Ailesi tarafından sahip olunan pay bulunmamaktadır.

g) Grup'un üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı veya konsolide finansal tablolar açısından önemlilik teşkil etmeyen; teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmeyen ve makul değerleri güvenilir bir şekilde belirlenemeyen satılmaya hazır finansal varlıklar, varsa değer kaybı ile ilgili karşılık düşüldükten sonra, maliyet bedelleri ile konsolide finansal tablolara yansıtılmıştır. Teşkilatlanmış piyasalarda işlem gören ve makul değeri güvenilir bir şekilde belirlenebilen satılmaya hazır finansal varlıklar makul değerleri ile muhasebeleştirilmektedirler.

2.1.4 Netleştirme/Mahsup

Finansal varlık ve yükümlülükler, gerekli kanuni hak olması, söz konusu varlık ve yükümlülükleri net olarak değerlendirme amacı olması veya varlıkların elde edilmesi ile yükümlülüklerin yerine getirilmesinin eş zamanlı olması durumlarında net olarak gösterilirler.

2.1.5 Karşılaştırmalı Bilgiler ve Önceki Dönem Tarihli Konsolide Finansal Tabloların Yeniden Düzenlenmesi

Finansal durum ve performans trendlerinin tespitine imkan vermek üzere, Grup'un konsolide finansal tabloları önceki dönemle karşılaştırmalı hazırlanmaktadır.

Finansal durum ve performans trendlerinin tespitine imkan vermek üzere, Grup'un konsolide finansal tabloları önceki dönemle karşılaştırmalı hazırlanmaktadır. Grup, 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla konsolide bilançosunu 31 Aralık 2016 tarihi itibarıyla hazırlanmış konsolide bilançosu ile; 31 Aralık 2017 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide kar veya zarar tablosunu ve 31 Aralık 2016 tarihinde sona eren hesap dönemine ait konsolide kar veya zarar tablosu ile, 1 Ocak - 31 Aralık 2017 hesap dönemine ait nakit akış tablosu, özkaynaklar değişim ve diğer kapsamlı gelir tablolarını ise, 1 Ocak - 31 Aralık 2016 hesap dönemine ait ilgili dönem konsolide finansal tablolar ile karşılaştırmalı olarak düzenlemiştir.

31 Aralık 2016 tarihi itibarıyla, kısa vadeli türev araç varlıkları altında yer alan 5.300.708 TL, uzun vadeli türev araç varlıklarına sınıflanmıştır. Kısa vadeli türev araç yükümlülükleri altında yer alan 1.882.862 TL uzun vadeli türev araç yükümlülüklerine sınıflanmıştır.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politika ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar

Muhasebe politikalarında yapılan önemli değişiklikler ve tespit edilen önemli muhasebe hataları geriye dönük olarak uygulanır ve önceki dönem finansal tabloları yeniden düzenlenir.

Muhasebe tahminlerindeki değişiklikler, yalnızca bir döneme ilişkin ise, değişikliğin yapıldığı cari dönemde, gelecek dönemlere ilişkin ise, hem değişikliğin yapıldığı dönemde hem de gelecek dönemlerde, ileriye yönelik olarak uygulanır. Grup’un konsolide finansal tablolarına ilişkin herhangi bir muhasebe politika ve tahminlerinde değişiklik olmamıştır.

Tespit edilen önemli muhasebe hataları geriye dönük olarak düzeltilir ve önceki dönem finansal tabloları yeniden düzenlenir. Grup’un cari yıl içerisinde tespit ettiği önemli bir muhasebe hatası olmamıştır.

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti

2.3.1 Nakit ve nakit benzeri değerler

Nakit ve nakit benzerleri bilançoda maliyet değerleri ile yansıtılmaktadırlar. Hazır değerler, eldeki nakit, banka mevduatları ile tutarı belirli, nakde kolayca çevrilebilen kısa vadeli ve yüksek likiditeye sahip ve değerindeki değişim riski önemsiz olan ve satın alım tarihinden itibaren vadesi 3 ay veya daha kısa olan yatırımları içermektedir (Dipnot 5).

2.3.2 Satış ve geri alım anlaşmaları

Tekrar geri alımlarını öngören anlaşmalar çerçevesinde satılmış olan menkul kıymetler (“Repo”) Grup portföyünde tutulma amaçlarına göre “Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan”, “Satılmaya hazır” veya “Vadeye kadar elde tutulacak” portföylerde sınıflandırılmakta ve ait olduğu portföyün esaslarına göre değerlemeye tabi tutulmaktadır. Repo sözleşmesi karşılığı elde edilen fonlar yükümlülüklerde “Finansal Borçlar” hesabında muhasebeleştirilmekte ve ilgili Repo anlaşmaları ile belirlenen satım ve geri alım fiyatları arasındaki farkın döneme isabet eden kısmı için “Etkin faiz (iç verim) oranı yöntemi”ne göre gider reeskontu hesaplanmaktadır.

Geri satım taahhüdü ile alınmış menkul kıymetler (“Ters repo”) işlemleri konsolide bilançoda “Hazır Değerler” kalemi altında muhasebeleştirilmektedir. Ters repo anlaşmaları ile belirlenen alım ve geri satım fiyatları arasındaki farkın döneme isabet eden kısmı için “Etkin faiz (iç verim) oranı yöntemi”ne göre faiz gelir reeskontu hesaplanmaktadır.

2.3.3 T.C. Merkez Bankası hesabı

T.C. Merkez Bankası (“Merkez Bankası”) hesabı, Merkez Bankası’nın 2005/1 Sayılı “Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliği”ne göre bankalarca Türk parası zorunlu karşılık için geçerli oranlar mevduatlar ve diğer yükümlülükler için vade yapısına göre %4 ila %10,5 (2016: %4 ila %10,5) aralığında; yabancı para zorunlu karşılık için geçerli oranlar ise mevduat ve diğer yükümlülükler vade yapısına göre %4 ila %24 aralığındadır (31 Aralık 2016: %4,5 ila %24,5). Zorunlu karşılıklara faiz ödemesi yapılmamaktadır.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.4 Ticari alacaklar ve şüpheli alacak karşılıkları

Grup tarafından bir alıcıya ürün veya hizmet sağlanması sonucunda oluşan ticari alacaklar tahakkuk etmemiş finansman gelirlerinden netleştirilmiş olarak gösterilirler. Tahakkuk etmemiş finansman gelirleri sonrası ticari alacaklar, orijinal fatura değerinden kayda alınan alacakların izleyen dönemlerde elde edilecek tutarlarının etkin faiz yöntemi ile iskonto edilmesi ile hesaplanır. Belirlenmiş faiz oranı olmayan kısa vadeli alacaklar, orijinal etkin faiz oranının etkisinin çok büyük olmaması durumunda, maliyet değerleri üzerinden gösterilmiştir.

Grup, tahsil imkanının kalmadığına dair objektif bir bulgu olduğu takdirde ilgili ticari alacaklar için şüpheli alacak karşılığı ayırmaktadır. Söz konusu bu karşılığın tutarı, alacağın kayıtlı değeri ile tahsili mümkün tutar arasındaki farktır. Tahsili mümkün tutar, teminatlardan ve güvencelerden tahsil edilebilecek meblağlar da dahil olmak üzere tüm nakit akışlarının, oluşan ticari alacağın orijinal etkin faiz oranı esas alınarak iskonto edilen değeridir.

Şüpheli alacak tutarına karşılık ayrılmasını takiben, şüpheli alacak tutarının tamamının veya bir kısmının tahsil edilmesi durumunda, tahsil edilen tutar ayrılan şüpheli alacak karşılığından düşülerek diğer gelirlere kaydedilir (Dipnot 8).

2.3.5 İlişkili taraflar

Bu konsolide finansal tabloların amacı doğrultusunda ortaklar, üst düzey yöneticiler ve yönetim kurulu üyeleri, aileleri ve kendileri tarafından kontrol edilen veya kendilerine bağlı şirketler, ilişkili taraflar olarak kabul edilmiştir. İlişkili taraflarla yapılan işlemler ve bakiyeler Dipnot 34'te gösterilmiştir.

2.3.6 Stoklar

Stoklar, maliyetin veya net gerçekleşebilir değerin düşük olanı ile değerlendirilir. Stokların maliyeti tüm satın alma maliyetlerini, dönüştürme maliyetlerini ve stokların mevcut durumuna ve konumuna getirilmesi için katılan diğer maliyetleri içerir. Stokların birim maliyeti, hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi ile belirlenir (Dipnot 10). Net gerçekleşebilir değer, işin normal akışı içinde tahmini satış fiyatından tahmini tamamlama maliyeti ve satışı gerçekleştirmek için gerekli tahmini satış maliyeti toplamının indirilmesiyle elde edilen tutardır.

2.3.7 Finansal araçlar

Grup, TMS 39'a uygun olarak yatırım amaçlı varlıklarını şu üç kategoride sınıflandırmıştır: Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal varlıklar, vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar ve satılmaya hazır finansal varlıklar. Grup'un vade tarihine kadar elinde tutma niyetinde ve yeteneğinde olduğu belirli veya sabit ödemeleri olan ve sabit bir vadesi bulunan finansal araçlar, vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar olarak sınıflandırılmıştır. Likidite ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak veya faiz oranlarındaki değişimler nedeniyle satılabilecek olan ve belirli bir süre gözetilmeksizin elde tutulan finansal araçlar, satılmaya hazır finansal varlıklar olarak sınıflandırılmıştır. Grup, bu finansal araçların sınıflandırmasını satın alındıkları tarihte uygun bir şekilde yapmakta olup düzenli olarak bu sınıflandırmayı gözden geçirmektedir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.7 Finansal araçlar (devamı)

Tüm finansal varlıklar, ilk olarak bedelin makul değeri olan ve yatırımla ilgili satın alma masrafları da dahil olmak üzere maliyet bedelleri üzerinden gösterilmektedir. Finansal tablolara yansıtılmasından sonra satılmaya hazır finansal varlıklar olarak sınıflandırılan finansal araçlar, makul değerlerinin güvenilir bir şekilde hesaplanması mümkün olduğu sürece makul değerleri üzerinden değerlendirilmiştir.

Holding’in kontrol gücünün veya önemli bir etkisinin olmadığı finansal varlıkların borsaya kayıtlı herhangi bir makul değerinin olmadığı, makul değer hesaplanmasında kullanılan diğer yöntemlerin tatbik edilebilir olmaması veya işlememesi nedeniyle makul bir değer tahmininin yapılamadığı ve makul değer güvenilir bir şekilde ölçülemediği durumlarda finansal varlığın kayıtlı değeri elde etme maliyeti tutarından şayet mevcutsa değer düşüklüğü karşılığının çıkarılması suretiyle değerlendirilmiştir.

Satılmaya hazır finansal varlıkların makul değer değişiklikleri sebebiyle oluşan gerçekleşmemiş kazançlar ve zararlar, finansal varlık finansal tablolardan çıkarıldığı tarihe kadar özkaynakta makul değer yedeğinde takip edilmektedirler. Satılmaya hazır finansal varlık olarak sınıflandırılmış olan borçlanmayı temsil eden finansal varlıkların makul değer değişikliği bu finansal varlıkların bilanço tarihindeki makul değerleri ile iskonto edilmiş maliyeti arasındaki fark olarak hesaplanmaktadır. Satılmaya hazır finansal varlıklar finansal tablolardan çıkarıldıklarında, özkaynakta değer artış fonlarında takip edilen ilgili kazanç veya zararlar kar veya zarar tablosuna transfer edilir.

Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar etkin faiz (iç verim) oranı yöntemi kullanılarak ve değer düşüklüğü tutarı düşürülerek itfa edilmiş bedelleri ile değerlendirilmektedir.

Banka’nın satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymet portföylerinde 6 aylık reel kupon oranları vade boyunca sabit kalan, 5-10 yıl vadeli ve tüketici fiyatlarına endeksli devlet tahvilleri bulunmaktadır. Söz konusu kıymetler reel kupon oranları ve ihraç tarihindeki referans enflasyon endeksi ile bilanço tarihindeki enflasyon endeksi arasındaki değişimler baz alınarak etkin faiz yöntemine göre değerlendirilmekte ve muhasebeleştirilmektedir.

Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal varlıklar piyasada kısa dönemde oluşan fiyat ve benzeri unsurlardaki dalgalanmalardan kar sağlama amacıyla elde edilen veya elde edilme nedeninden bağımsız olarak, kısa dönemde kar sağlamaya yönelik bir portföyün parçası olan menkul değerlerdir. Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal varlıklar, bilançoya, ilk olarak işlem maliyetleri de dahil olmak üzere maliyet değerleri ile yansıtılmakta ve kayda alınmalarını takip eden dönemlerde makul değerleri ile değerlemeye tabi tutulmaktadır. Yapılan değerlendirme sonucu oluşan kazanç ve kayıplar kar/zarar hesaplarına dahil edilmektedir.

Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal varlıklar elde tutulması esnasında kazanılan faizler öncelikle faiz gelirleri içerisinde ve elde edilen kar payları temettü gelirleri içerisinde gösterilmektedir. Finansal araçların alım ve satım işlemleri “teslim tarihi”ne göre kayıtlara alınmakta ve kayıtlardan çıkarılmaktadır.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.8 Türev araçlar

Türev araçların, ağırlıklı olarak yabancı para ve faiz swapları ile vadeli döviz alım-satım sözleşmelerinin, ilk olarak kayda alınmasında elde etme maliyeti kullanılmakta ve bunlara ilişkin işlem maliyetleri elde etme maliyetine dahil edilmektedir. Türev araçlar kayda alınmalarını izleyen dönemlerde makul değer ile değerlendirilmektedir. Tüm türev araçlar gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal varlıklar olarak sınıflandırılmaktadır. Türev araçların makul değeri piyasada oluşan makul değerlerinden veya indirgenmiş nakit akımı modelinin kullanılması suretiyle hesaplanmaktadır.

Tezgaah üstü vadeli kambiyo sözleşmelerinin makul değeri, orijinal vadeli kurun, ilgili para birimi için sözleşmenin geri kalan kısmında geçerli olan piyasa faiz oranları referans alınarak hesaplanıp, bilanço tarihi itibarıyla geçerli olan vadeli kurla karşılaştırmak yoluyla belirlenmektedir.

Türev araçlar makul değer pozitif veya negatif olmasına göre bilançoda sırasıyla varlık veya yükümlülük olarak kaydedilmektedirler.

Yapılan değerlendirme sonucu gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal varlık olarak sınıflandırılan türev araçların makul değerinde meydana gelen farklar kar veya zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

Bazı türev araçları ekonomik olarak risklere karşı etkin bir koruma sağlamakla birlikte, muhasebesel olarak TMS 39 kapsamında bunlar “Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan” olarak muhasebeleştirilmekte ve bunların makul değer değişiklikleri dönemin kar veya zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

Riskten korunma amaçlı faiz oranı swap işlemlerindeki kazançlar ve zararlar, riskten korunma amaçlı aracın ilgili geliri veya gideri ile aynı esas üzerinden gelir veya gider olarak tanınmaktadır. Faiz oranı swap işlemlerindeki kazanç ve zararlar faiz geliri veya faiz gideri olarak kaydedilmiştir.

Nakit akış riskinden korunma amaçlı olarak tayin edilen ve yeterli olan türev enstrümanların makul değer değişikliklerinin etkin olan kısımları özkaynaklar altında muhasebeleştirilir. Makul değer değişikliklerinin etkin olmayan kısımlarına istinaden oluşan gelir veya gider olduğu dönemde kar veya zarar tablosunda muhasebeleştirilir.

Gerçeğe uygun değer riskinden korunma amaçlı olarak tayin edilen ve yeterli olan türev enstrümanların makul değer değişiklikleri riskten korunma varlık veya yükümlülüğün gerçeğe uygun değerindeki değişiklikleri ile birlikte kar veya zarar tablosuna kaydedilir. Riskten korunma varlık veya yükümlülüğün makul değerindeki değişiklik, riskten korunma muhasebesinin etkin olduğu dönem boyunca, ilgili varlık veya yükümlülük ile birlikte gösterilir. Riskten korunmanın, riskten korunma muhasebesi şartlarını artık yerine getirmediği durumlarda, etkin faiz oranı yöntemi kullanılan riskten korunma kalemin taşınan değerine yapılan düzeltmeler vadeye kalan süre içerisinde iskonto edilerek kar veya zarar tablosuna yansıtılır.

Özkaynaklar altında biriktirilen tutarlar riskten korunma kalemlerin kar veya zarar tablosu etkilerinin olduğu dönemler itibarıyla kar veya zarar tablosuna dahil edilirler. Bir riskten korunma enstrümanının satıldığı, vadesinin dolduğu veya riskten korunma kriterlerini karşılayamamaya başladığı durumlarda, ilgili tarihe kadar özkaynaklar altında birikmiş olan kar veya zararlar hemen kar veya zarar tablosuna dahil edilmeyip, riskten korunması amaçlanan nakit akımlarının kar veya zarar tablosuna dahil edildiği tarihe kadar özkaynaklarda tutulmaya devam edilir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.8 Türev araçlar (devamı)

- Enerjisa, finansal borçlarından kaynaklanan nakit akışı riskine karşı faiz haddi swap'larının kullanımı yoluyla nakit akışı riskinden korunmaktadır. Nakit akış riskinden korunma muhasebesi kapsamında, riskten korunma aracının makul değer değişiminin etkin kısmı özkaynaklar altında riskten korunma fonları hesabında muhasebeleştirilmektedir.

- Brisa, ayrıca Avro para biriminde yapılan yurtdışı satışlar ve ABD Doları para biriminde yapılan hammadde alım işlemlerinden kaynaklanan yabancı para kur risklerini ortadan kaldırmak amacıyla Avro satış/ABD Doları alış, TL satış/Avro alış ve TL satış/ABD Doları alış özellikli vadeli döviz alım-satım sözleşmeleri yapmaktadır.

Bazı türev enstrümanlar riskten korunma muhasebesi kapsamına girebilmek için gerekli olan şartları karşılamamaktadır. Riskten korunma muhasebesi kapsamına dahil olmayan türev enstrümanların makul değer değişiklikleri oluştuğu dönemde kar veya zarar tablosuna dahil edilirler.

2.3.9 Yatırım amaçlı gayrimenkuller

Mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılmak veya idari maksatlarla veya işlerin normal seyri esnasında satılmak yerine, kira elde etmek ve/veya sermaye kazancı elde etmek amacıyla veya her ikisi için tutulan araziler ve binalar yatırım amaçlı gayrimenkuller olarak sınıflandırılır ve maliyet yöntemine göre maliyet eksi birikmiş amortisman (arazi hariç) ve varsa değer düşüklüğü sonrasındaki değerleri ile gösterilir (Dipnot 13). İnşaatı Grup tarafından yapılan yatırım amaçlı gayrimenkulün maliyeti ise, inşaat veya ıslah çalışmalarının tamamlandığı tarihteki maliyeti üzerinden belirtilir. Söz konusu bu tarihe kadar, Grup, TMS 16 "Maddi Duran Varlıklar" şartlarını uygular. Söz konusu tarihte varlık, yatırım amaçlı gayrimenkul haline gelmesi ile birlikte yatırım amaçlı gayrimenkuller hesap kalemine transfer edilir. Faaliyet kiralaması çerçevesinde kiralanmış gayrimenkuller yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmamıştır. Maliyetleri ile gerçeğe uygun değerleri karşılaştırıldığında, önemli bir farka rastlanılmamıştır. Yatırım amaçlı gayrimenkullerin amortisman dönemleri, tahmin edilen faydalı ömürleri esas alınarak belirlenmiştir. Bu varlıkların tahmini ekonomik ömürleri 20-49 yıl arasındadır.

2.3.10 Maddi duran varlıklar

Maddi duran varlıklar, elde etme maliyetlerinden birikmiş amortisman düşüldükten ve birikmiş değer düşüklüğü sonraki net değeri ile gösterilmektedir (Dipnot 14). Amortisman, maddi duran varlıkların faydalı ömürleri üzerinden doğrusal amortisman yöntemi kullanılarak ayrılmaktadır. Arsa ve araziler amortismanına tabi değildir. Söz konusu varlıkların tahmin edilen faydalı ömürleri aşağıda belirtilmiştir:

	<u>Yıllar</u>
Yeraltı ve yer üstü düzenleri	4-50
Binalar	10-50
Makine, tesis ve cihazlar	3-30
Taşıt araçları	3-7
Döşeme ve demirbaşlar	3-15
Diğer maddi duran varlıklar	5-10

Maddi duran varlıkların elden çıkartılması sonucu oluşan kar veya zarar, kayıtlı değer ile tahsil olunan tutarların karşılaştırılması ile belirlenir ve cari dönemde ilgili gelir ve gider hesaplarına yansıtılır.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.10 Maddi duran varlıklar (devamı)

Bir varlığın kayıtlı değeri varlığın geri kazanılabilir değerinden daha yüksekse, kayıtlı değer derhal geri kazanılabilir değerine indirilir. Geri kazanılabilir değer ilgili varlığın net satış fiyatı ya da kullanımdaki değerinin yüksek olanıdır. Net satış fiyatı, varlığın makul değerinden satışı gerçekleştirmek için katlanılacak maliyetlerin düşülmesi suretiyle tespit edilir. Kullanımdaki değer ise ilgili varlığın kullanılmasına devam edilmesi suretiyle gelecekte elde edilecek tahmini nakit akımlarının bilanço tarihi itibarıyla indirgenmiş tutarlarına artık değerlerinin eklenmesi ile tespit edilir. Maddi duran varlıkların yapılan normal bakım ve onarım harcamaları, gider olarak muhasebeleştirilmektedir. Maddi duran varlığın kapasitesini genişleterek kendisinden gelecekte elde edilecek faydayı artıran nitelikteki yatırım harcamaları, maddi duran varlığın maliyetine eklenmektedir.

2.3.11 Maddi olmayan duran varlıklar

Maddi olmayan duran varlıklar ruhsatları, maden haklarını, iktisap edilmiş kullanım haklarını, bilgi sistemlerini, geliştirme maliyetlerini, satın alınmış teknoloji ve diğer tanımlanabilir hakları içermektedir. Maddi olmayan duran varlıklar, elde etme maliyetinden kayda alınır ve 20 yılı geçmeyen tahmini faydalı ömürleri boyunca doğrusal olarak itfa edilirler (Dipnot 15). Maden işletme haklarına ilişkin itfa payları ilgili maden işletilmeye başladığında ayrılır.

İşletme birleşmesi sonucu sahip olunan müşteri ilişkileri ve sözleşmeleri iktisap tarihindeki makul değerleri üzerinden muhasebeleştirilir. Müşteri ilişkileri ve sözleşmeleri tahmini sınırlı faydalı ömürleri üzerinden (27 yıl) doğrusal amortisman yöntemi ile amortismanına tabi tutulur ve elde etme maliyetinden birikmiş itfa payı ve değer düşüklüğü karşılıkları düşülmesi ile bulunan değer üzerinden tasınırlar (Dipnot 15).

2.3.12 Satış amacıyla elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler

Varlıklar, kayıtlı değerlerinin kullanılmak suretiyle değil satış işlemi sonucu geri kazanılmasının amaçlandığı durumlarda satış amacıyla elde tutulan duran varlıklar olarak sınıflandırılır. Bu varlıklar; bir işletme birimi, satış grupları veya ayrı bir maddi duran varlık olabilir. Satılmak üzere elde tutulan duran varlıkların satışının bilanço tarihini takip eden oniki ay içerisinde gerçekleşmesi beklenir. Çeşitli olay veya koşullar satış işleminin tamamlanma süresini bir yıldan fazlaya uzatabilir. Söz konusu gecikmenin, işletmenin kontrolü dışındaki olaylar veya koşullar nedeniyle gerçekleşmiş ve işletmenin ilgili varlığın (veya elden çıkarılacak varlık grubunu) satışına yönelik satış planının devam etmekte olduğuna dair yeterli kanıt bulunması durumunda; satış işlemini tamamlamak için gerekli olan sürenin uzaması, ilgili varlığın (veya elden çıkarılacak varlık grubunun) satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılmasını engellemez.

Durdurulan faaliyetler; elden çıkarılan veya satış amacıyla elde tutulan işletme birimleri olabilir ve (a) belirli bir coğrafi bölge faaliyetlerini veya önemli bir iş kolunu ifade eder (b) belirli bir coğrafi bölge faaliyetlerini veya önemli bir iş kolunun elden çıkarmak ile ilgili planın bir parçasıdır veya (c) tekrar satmak için iktisap edilen bir bağlı ortaklıktır.

Satış amacıyla elde tutulan duran varlıklar kayıtlı değerini veya makul değeri düşük olanı ile değerlendirilir. Makul değeri kayıtlı değerinin altına düştüğü durumlarda oluşan değer düşüklüğü ilgili dönemin konsolide kar veya zarar tablosuna gider kaydedilir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.13 TFRS Yorum 12 - Hizmet İmtiyaz Anlaşmaları

TFRS Yorum 12, kamudan özel sektöre verilen imtiyazlı hizmet anlaşmalarının işletmeciler tarafından muhasebeleştirilmesini düzenler.

TFRS Yorum 12 kapsamına giren sözleşmeye dayalı anlaşmaların şartları uyarınca, Şirket işletmeci sıfatıyla, bir hizmet sunucusu olarak hareket eder. İşletmeci, bir kamu hizmetinin sunulması için kullanılan altyapıyı inşa eder veya yeniler ve belirlenen dönem boyunca bu altyapıyı işletir ve altyapının bakımını gerçekleştirir.

Grup’un iştiraki olan, Enerjisa Elektrik Dağıtım A.Ş.’nin elektrik dağıtım hizmeti vermesi sebebiyle alınan veya alınacak bedel, hizmetin makul değeri üzerinden muhasebeleştirir. Söz konusu bedel bir finansal varlık olarak kaydedilir. Grup, söz konusu finansal varlığı, elektrik dağıtım hizmeti karşılığında imtiyazı tanıyanın verdiği veya imtiyazı tanıyanın talimatı doğrultusunda verilen nakit ölçüsünde muhasebeleştirir. İmtiyazı tanıyan tarafından veya imtiyazı tanıyanın talimatı ile ödenmesi gereken tutar, TMS 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme” uyarınca bir alacak olarak muhasebeleştirilir.

Grup’un iştiraki olan Enerjisa Elektrik Dağıtım A.Ş.’nin finansal varlığı, önceden yapılmış ve İHD ile belirlenen her yıl yapılacak yatırım harcamalarına istinaden proje süresince elde edilmesi tahmin edilen gelecek dönemlere ait nakit girişlerini etkin faiz oranı yöntemine göre iskonto ederek hesapladığı rayiç bedel üzerinden “Finansal Varlıklar” adı altında kendi finansal durum tablosunda, etkin faiz yöntemine göre hesapladığı geliri ise “Hizmet imtiyaz sözleşmesinden elde edilen faiz geliri” olarak muhasebeleştirmektedir.

2.3.14 Özkaynak kalemleri

Özkaynak kalemlerinin düzeltilmesinde; yeniden değerlendirme değer artış fonu gibi enflasyon nedeniyle işletmelerin oluşturmalarına izin verilen fonların sermayeye ilave edilmesi, ortakların özkaynağa katkısı olarak dikkate alınmamıştır. Yedek akçelerin ve dağıtılmamış karların sermayeye ilave edilmesi ortaklar tarafından konulan sermaye olarak dikkate alınmıştır. Sermayeye ilave edilmiş özkaynak kalemlerinin düzeltilmesinde, sermaye artırımının tescil tarihi veya sermaye artırımına mahsuben ödenen tutarların tahsil tarihi esas alınmıştır. Sermayeye ilave edilmiş olsun veya olmasın, hisse senedi ihraç primlerinin düzeltilmesinde ise tahsil tarihleri dikkate alınmıştır (Dipnot 21).

Özkaynaklar altında takip edilen geri alınmış paylar, bağlı ortaklıkların sahip oldukları Holding hisselerini temsil eder. Konsolide mali tablolarda söz konusu tutar Holding sermayesinin, bağlı ortaklığın elinde bulundurduğu hisse oranına denk gelen tutar oranında azaltılması suretiyle muhasebeleştirilmiştir.

Değer artış fonları içerisinde yer alan yeniden değerlendirme fonu satış işleminden önce Grup’un elinde bulundurduğu net varlığa işlem tarihinde isabet eden değer artışıdır. Yeniden değerlendirme fonları içerisinde yer alan önemli tutarın amortismanına tabi varlıklar ile ilgili olması sebebiyle, söz konusu varlıkların amortismanına tabi oldukları veya elden çıkarıldıkları dönemde ilgili değerlendirme fonundan geçmiş yıllar karlarına transfer edilmek suretiyle muhasebeleştirilir.

Gelecekteki nakit akımlarının finansal riskten korunması olarak belirlenen ve bu konuda etkin olan türev finansal araçların gerçeğe uygun değerindeki değişiklikler doğrudan özkaynaklarda “Riskten korunma fonları” içerisinde kayıtlara alınmaktadır. Ayrıca Grup, yabancı para finansal borçları ile döviz kurlarındaki değişimden kaynaklanan yurtdışındaki net yatırım riskinden korunmaktadır. Bu kapsamdaki yabancı para finansal borçların döviz kurundan kaynaklanan değer değişiminin etkin kısmı, özkaynaklar altındaki “Riskten korunma fonları” hesabında muhasebeleştirilmiştir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.15 Araştırma giderleri ve geliştirme maliyetleri

Araştırma giderleri gerçekleştiğinde gider kaydedilmektedir. Yeni ürünlerin geliştirilmesi veya geliştirilen ürünlerin testi ve dizaynı ile ilgili proje maliyetleri, projenin ticari ve teknolojik bakımdan başarılı bir şekilde uygulanabilir olması ve maliyetlerin güvenilir olarak tespit edilebilmesi halinde maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilir. Diğer geliştirme giderleri gerçekleştiğinde gider olarak kaydedilmektedir. Önceki dönemde gider kaydedilen geliştirme giderleri sonraki dönemde aktifleştirilemez.

2.3.16 Finansal borçlar ve borçlanma maliyetleri

Finansal borçlar, alındıkları tarihlerde, alınan kredi tutarından işlem masrafları çıkartıldıktan sonraki değerleriyle kaydedilir. Finansal borçlar, sonradan etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyet değeri üzerinden belirtilir. İşlem masrafları düşüldükten sonra kalan tutar ile iskonto edilmiş maliyet değeri arasındaki fark, kar veya zarar tablosuna kredi dönemi süresince finansman maliyeti olarak yansıtılır.

23 No’lu Türkiye Muhasebe Standardı “Borçlanma Maliyetleri” (“TMS 23”) 29 Mart 2007 tarihinde Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yeniden düzenlenmiştir. Revize TMS 23, 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren geçerli olmakla beraber gönüllü olarak erken uygulamaya geçiş hakkı saklı tutulmuştur. Grup, TMS 23’ü gönüllü olarak erken uygulamayı seçmiş ve 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren borçlanma maliyetleriyle ilgili olarak TMS 23’te öngörülen muhasebe politikasını seçerek muhasebe politikası değişikliğine gitmiştir. Finansal borçlardan kaynaklanan finansman maliyetleri, özellikle varlıkların iktisabı veya inşası ile ilişkilendirildikleri takdirde, özellikle varlıkların maliyet bedeline dahil edilirler. Özellikle varlıklar amaçlandığı şekilde kullanıma veya satışa hazır hale getirilmesi uzun bir süreyi gerektiren varlıkları ifade eder. Diğer borçlanma maliyetleri olduğu dönemde kar veya zarar tablosuna kaydedilir.

2.3.17 Ertelenen finansman giderleri

Ertelenen finansman giderleri (temel olarak finans kuruluşlarından uzun vadeli banka kredileri alımında katlanılan giderler) uzun vadeli kredilerin vadeye kalan süreleri doğrultusunda, efektif faiz metodu kullanılarak itfa edilmektedir.

2.3.18 Kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergiler

Türk Vergi Mevzuatı, ana şirket ve onun bağlı ortaklığına konsolide vergi beyannamesi hazırlamasına izin vermediğinden, ekli konsolide finansal tablolarda da yansıtıldığı üzere, vergi karşılıkları her bir işletme bazında ayrı olarak hesaplanmıştır.

Gelir vergisi gideri, cari vergi ve ertelenmiş vergi giderinin toplamından oluşur.

Cari vergi

Cari yıl vergi yükümlülüğü, dönem karının vergiye tabi olan kısmı üzerinden hesaplanır. Vergiye tabi kâr, diğer yıllarda vergilendirilebilir ya da vergiden indirilebilir kalemler ile vergilendirilmesi ya da vergiden indirilmesi mümkün olmayan kalemleri hariç tutması nedeniyle, kar veya zarar tablosunda yer verilen kârdan farklılık gösterir. Grup’un cari vergi yükümlülüğü bilanço tarihi itibarıyla yasallaşmış ya da önemli ölçüde yasallaşmış vergi oranı kullanılarak hesaplanmıştır.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.18 Kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergiler (devamı)

Ertelenmiş vergi

Ertelenmiş vergi yükümlülüğü veya varlığı, varlıkların ve yükümlülüklerin finansal tablolarda gösterilen tutarları ile yasal vergi matrahı hesabında dikkate alınan tutarları arasındaki geçici farklılıkların bilanço yöntemine göre vergi etkilerinin yasallaşmış vergi oranları dikkate alınarak hesaplanmasıyla belirlenmektedir. Ertelenmiş vergi yükümlülükleri vergilendirilebilir geçici farkların tümü için hesaplanırken, indirilebilir geçici farklardan oluşan ertelenmiş vergi varlıkları, gelecekte vergiye tabi kar elde etmek suretiyle söz konusu farklardan yararlanmanın kuvvetle muhtemel olması şartıyla hesaplanmaktadır. Bahse konu varlık ve yükümlülükler, ticari ya da mali kar/zararı etkilemeyen işleme ilişkin geçici fark, şerefiye veya diğer varlık ve yükümlülüklerin ilk defa finansal tablolara alınmasından (işletme birleşmeleri dışında) kaynaklanıyorsa muhasebeleştirilmez.

Ertelenmiş vergi yükümlülükleri, Grup'un geçici farklılıkların ortadan kalkmasını kontrol edebildiği ve yakın gelecekte bu farkın ortadan kalkma olasılığının düşük olduğu durumlar haricinde, bağlı ortaklık ve iştiraklerdeki yatırımlar ve iş ortaklıklarındaki paylar ile ilişkilendirilen vergilendirilebilir geçici farkların tümü için hesaplanır. Bu tür yatırım ve paylar ile ilişkilendirilen vergilendirilebilir geçici farklardan kaynaklanan ertelenmiş vergi varlıkları, yakın gelecekte vergiye tabi yeterli kar elde etmek suretiyle söz konusu farklardan yararlanmanın kuvvetle muhtemel olması ve gelecekte ilgili farkların ortadan kalkmasının muhtemel olması şartlarıyla hesaplanmaktadır.

Ertelenmiş vergi varlığının kayıtlı değeri, her bilanço tarihi itibarıyla gözden geçirilir. Ertelenmiş vergi varlığının kayıtlı değeri, bir kısmının veya tamamının sağlayacağı faydanın elde edilmesine imkan verecek düzeyde mali kar elde etmenin muhtemel olmadığı ölçüde azaltılır.

Ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri varlıkların gerçekleşeceği veya yükümlülüklerin yerine getirileceği dönemde geçerli olması beklenen ve bilanço tarihi itibarıyla yasallaşmış veya önemli ölçüde yasallaşmış vergi oranları (vergi düzenlemeleri) üzerinden hesaplanır. Ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülüklerinin hesaplanması sırasında, Grup'un bilanço tarihi itibarıyla varlıklarının defter değerini geri kazanması ya da yükümlülüklerini yerine getirmesi için tahmin ettiği yöntemlerin vergi sonuçları dikkate alınır.

Ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri, cari vergi varlıklarıyla cari vergi yükümlülüklerini mahsup etme ile ilgili yasal bir hakkın olması veya söz konusu varlık ve yükümlülüklerin aynı vergi mercii tarafından toplanan gelir vergisiyle ilişkilendirilmesi ya da Grup'un cari vergi varlık ve yükümlülüklerini netleştirmek suretiyle ödeme niyetinin olması durumunda mahsup edilir.

Dönem cari ve ertelenmiş vergisi

Vergi, doğrudan özkaynaklar altında muhasebeleştirilen bir işlemle ilgili olmaması koşuluyla, kar veya zarar tablosuna dahil edilir. Aksi takdirde vergi de ilgili işlemle birlikte özkaynaklar altında muhasebeleştirilir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.19 Çalışanlara sağlanan faydalar

Emeklilik hakları

Akbank çalışanları 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 20'nci maddesine göre kurulmuş olan "Akbank T.A.Ş. Tekaüt Sandığı Vakfı ("Tekaüt Sandığı")'nın üyesidir. Tekaüt Sandığı'nın teknik mali tabloları Sigorta Murakebe Kanunu'nun 38. maddesi ve bu maddeye istinaden çıkarılan "Aktüerler Yönetmeliği" hükümlerine göre aktüerler siciline kayıtlı bir aktüer tarafından denetlenmektedir.

1 Kasım 2005 tarih 25983 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu ("Bankacılık Kanunu")'nun geçici 23'üncü maddesinin birinci fıkrası, banka sandıklarının Bankacılık Kanunu'nun yayımı tarihinden itibaren 3 yıl içinde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)'na devredilmesini hükmetmekte ve bu devrin esaslarını düzenlemekteydi. Bankacılık Kanunu'nun sözkonusu maddesi Cumhurbaşkanı tarafından 2 Kasım 2005 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne başvuru konusu yapılmış ve Anayasa Mahkemesi'nin 31 Mart 2007 tarih ve 26479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 22 Mart 2007 günlü, E. 2005/39, K. 2007/33 sayılı kararı ile iptal edilerek, yürürlüğü kararın yayım tarihinden itibaren durdurulmuş ve ilgili fıkranın iptaline ilişkin gerekçeli karar 15 Aralık 2007 tarih ve 26731 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin iptale ilişkin gerekçeli kararının 2007 yılının Aralık ayında yayınlanmasının hemen akabinde Türkiye Büyük Millet Meclisi ("TBMM") banka sandıklarının iştirakçilerinin Sosyal Güvenlik Kurumu'na devredilmesini öngören yeni yasal düzenlemeler üzerinde çalışmaya başlamış ve 17 Nisan 2008 tarihinde 5754 sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu'nun ("Yeni Kanun") devre ilişkin esasları düzenleyen ilgili maddeleri TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmiş ve 8 Mayıs 2008 tarih ve 26870 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 19 Haziran 2008 tarihinde ana muhalefet partisnin, Yeni Kanun'un sandıkların SGK'ya devredilmesini de içeren bazı maddelerinin iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne yapmış olduğu başvuru, Anayasa Mahkemesi'nin 30 Mart 2011 tarihli toplantısında alınan karar ile reddedilmiş olup, gerekçeli karar 28 Aralık 2011 tarih ve 28156 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Yeni Kanun devir tarihi itibarıyla devredilen kişilerle ilgili olarak yükümlülüğün peşin değerinin; yüzde 9,8 teknik faiz oranı kullanılarak, SGK, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, BDDK, TMSF, banka ve sandık temsilcilerinden oluşan bir komisyon tarafından, sandıkların Kanun kapsamındaki sigorta kolları itibarıyla gelir ve giderleri ile sandıklarca ödenen aylık ve gelirlerin SGK düzenlemeleri çerçevesindeki aylık ve gelirlerin üzerinde olması halinde söz konusu farklar da dikkate alınarak hesaplanacağını ve devrin 8 Mayıs 2011 tarihine kadar tamamlanacağı belirtilmekte idi. 9 Nisan 2011 tarih ve 27900 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu'nun kararı ile söz konusu devir sürecinin 2 yıl uzatılmasına karar verilmiştir. Buna göre devrin 8 Mayıs 2013 tarihine kadar tamamlanması gerekmektedir. 8 Mart 2012 tarih ve 28227 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 20'nci maddesinin birinci fıkrasındaki değişiklik ile de Bakanlar Kurulu'na verilmiş olan 2 yıl erteleme yetkisi 4 yıla çıkartılmıştır.

Yeni Kanun uyarınca Sandık iştirakçileri ile aylık ve/veya gelir bağlanmış olanlar ve bunların hak sahiplerinin SGK'ya devrinden sonra bu kişilerin tabi oldukları vakıf senedinde bulunmasına rağmen karşılanmayan diğer sosyal hakları ve ödemeleri, sandıklar ve sandık iştirakçilerini istihdam eden kuruluşlarca karşılanmaya devam edilecektir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.19 Çalışanlara sağlanan faydalar (devamı)

Emeklilik hakları (devamı)

Bu çerçevede, Tekaüt Sandığı'nın, devre esas yükümlülükleri için yukarıda izah edilen Kanun hükümleri dikkate alınarak; vakıf senedinde bulunmasına rağmen devir sonrasında SGK tarafından karşılanmayacak sosyal haklar ve ödemeleri için TMS 19'a uygun olarak hazırlanan yukarıda birinci paragrafta belirtilen çerçevede denetlenmiş 31 Aralık 2017 tarihli teknik bilanço raporuna göre karşılık ayrılması gereken teknik veya fiili açık bulunmamaktadır. Banka'nın, Tekaüt Sandığı'ndan yapılan geri ödemeler veya gelecekte yapılacak katkılardaki azalışlar şeklinde ortaya çıkan ekonomik yararların bugünkü değerini elde etmeye yönelik yasal bir hakkı olmadığından ötürü, bilançosunda muhasebeleştiği bir varlık bulunmamaktadır.

Ayrıca Banka yönetimi, yukarıda belirtilen çerçevede yapılacak devir sırasında ve sonrasında oluşabilecek olası yükümlülük tutarının Tekaüt Sandığı'nın varlıklarıyla karşılanabilecek düzeyde olacağını ve Banka'ya herhangi bir ilave yük getirmeyeceğini öngörmektedir.

Tekaüt Sandığı'nın SGK'ya devri sırasında oluşacak yükümlülüğü Yeni Kanun hükümleri çerçevesinde; vakıf senedinde bulunmasına rağmen devir sonrasında SGK tarafından karşılanmayacak sosyal haklar ve ödemelere ilişkin yükümlülüğü ise TMS 19 hükümlerine uygun olarak aktüer siciline kayıtlı bir aktüer tarafından hesaplanmıştır. Bu çerçevede, Grup'un SGK'ya devredilecek faydalarına ilişkin bilanço tarihi itibarıyla yükümlülüğü SGK'ya devir sırasında yapılması gereken tahmini ödeme tutarı olup, bu tutarın ölçümünde kullanılan aktüeryal parametreler ve sonuçlar, Yeni Kanun'un SGK'ya devredilecek emeklilik ve sağlık faydalarına ilişkin hükümlerini (%9,80 teknik faiz oranı, vb.) yansıtmaktadır. İlgili Aktüer Raporu'na göre Tekaüt Sandığı'nın fazlası 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla 487.493 TL (31 Aralık 2016: 317.383 TL) tutarındaki devredilmeyecek diğer faydalara ilişkin yükümlülük dahil 276.210 TL'dir (31 Aralık 2016: 209.173 TL).

Tekaüt Sandığı'nın fazlası aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Fonlanan yükümlülüklerin bugünkü değeri	(1.275.192)	(1.184.939)
- SGK'ya devredilecek emeklilik faydaları	(1.757.542)	(1.635.774)
- SGK'ya devredilecek çalışma dönemi sonrasında sağlanan sağlık faydaları	969.843	768.218
- Devredilmeyecek diğer faydalar	(487.493)	(317.383)
Sandık varlıklarının gerçeğe uygun değeri	1.551.402	1.394.112
Tekaüt Sandığı fazlası	276.210	209.173

SGK'ya devredilecek çalışma dönemi sonrasında sağlanan sağlık faydalarının tutarı, devre esas sağlık yükümlülükleri ile sağlık primlerinin iskontolanmış net bugünkü değeri üzerinden hesaplanmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.19 Çalışanlara sağlanan faydalar (devamı)

Kullanılan temel aktüeryal varsayımlar aşağıdaki gibidir:

İskonto oranı	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
- SGK'ya devredilecek emeklilik faydaları	%9,80	%9,80
- SGK'ya devredilecek çalışma dönemi sonrasında sağlanan sağlık faydaları	%9,80	%9,80
- Devredilmeyecek diğer faydalar	%4,21	%4,49

Kıdem tazminatı karşılığı

Kıdem tazminatı karşılığı, Grup'un, personelin Türk İş Kanunu uyarınca emekliye ayrılması veya en az bir yıllık hizmeti tamamlayarak iş ilişkisinin kesilmesi, askerlik hizmeti için çağırılması veya vefatı durumunda doğacak gelecekteki olası yükümlülüklerinin tahmini toplam karşılığının bilanço tarihindeki indirgenmiş değerini ifade eder (Dipnot 19). Tüm aktüeryal kayıp ve kazanç özkaynaklar altında muhasebeleştirilmiştir.

2.3.20 Karşılıklar, koşullu varlık ve yükümlülükler

Karşılıklar, Grup'un bilanço tarihi itibarıyla mevcut bulunan ve geçmişten kaynaklanan yasal veya yapısal bir yükümlülüğün bulunması, yükümlülüğü yerine getirmek için ekonomik fayda sağlayan kaynakların çıkışının gerçekleşme olasılığının olması ve yükümlülük tutarı konusunda güvenilir bir tahminin yapılabilirdiği durumlarda muhasebeleştirilmektedir.

Geçmiş olaylardan kaynaklanan ve mevcudiyeti işletmenin tam olarak kontrolünde bulunmayan gelecekteki bir veya daha fazla kesin olmayan olayın gerçekleşip gerçekleşmemesi ile teyit edilebilmesi mümkün yükümlülükler finansal tablolara dahil edilmemekte ve şarta bağlı yükümlülükler olarak değerlendirilmektedir.

Şarta bağlı varlıklar, genellikle, ekonomik yararların işletmeye girişi olasılığını doğuran, planlanmamış veya diğer beklenmeyen olaylardan oluşmaktadır. Şarta bağlı varlıkların finansal tablolarda gösterilmeleri, hiçbir zaman elde edilemeyecek bir gelirin muhasebeleştirilmesi sonucunu doğurabileceğinden, sözü edilen varlıklar finansal tablolarda yer almamaktadır. Şarta bağlı varlıklar, ekonomik faydaların işletmeye girişleri olası ise finansal tablo dipnotlarında açıklanmaktadır. Şarta bağlı varlıklar ilgili gelişmelerin finansal tablolarda doğru olarak yansıtılmalarını teminen sürekli olarak değerlendirmeye tabi tutulur. Ekonomik faydanın Grup'a girmesinin neredeyse kesin hale gelmesi durumunda ilgili varlık ve buna ilişkin gelir, değişikliğin oluştuğu dönemin finansal tablolarına yansıtılır.

Zarara sebebiyet verecek sözleşmelerden kaynaklanan mevcut yükümlülükler, karşılık olarak hesaplanır ve muhasebeleştirilir. Grup'un, sözleşmeye bağlı yükümlülüklerini yerine getirmek için katlanılacak kaçınılmaz maliyetlerin bahse konu sözleşmeye ilişkin olarak elde edilmesi beklenen ekonomik faydaları aşan sözleşmesinin bulunması halinde, zarara sebebiyet verecek sözleşmenin var olduğu kabul edilir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.21 Kredi ve alacaklar ile ayrılan karşılıklar

Kredi ve alacaklar, borçluya para, mal veya hizmet sağlama yoluyla yaratılan finansal varlıklardır. Söz konusu kredi ve alacaklar ilk olarak elde etme maliyeti üzerinden kayda alınmakta ve kayda alınmayı takip eden dönemlerde “Etkin faiz (iç verim) oranı yöntemi” kullanılarak iskonto edilmiş maliyeti ile değerlendirilmektedir. Bunların teminatı olarak alınan varlıklarla ilgili olarak ödenen harçlar ve benzeri diğer masraflar işlem maliyetinin bir parçası olarak kabul edilmemekte ve gider hesaplarına yansıtılmaktadır. Bankalara sağlanan para vadeli ve vadesiz mevduat olarak sınıflanmak suretiyle banka bakiyeleri olarak gösterilmektedir.

Ödenmesi gereken tutarların tahsil edilemeyecek olduğunu gösteren bir objektif delilin söz konusu olması halinde kredi değer düşüklüğüne ilişkin bir alacak risk karşılığı oluşturulur. Söz konusu bu karşılığın tutarı, kredinin kayıtlı değeri ile tahsili mümkün tutar arasındaki farktır. Tahsili mümkün tutar, teminatlardan ve güvencelerden tahsil edilebilecek tutarlar da dahil olmak üzere tüm nakit akışlarının, kredinin oluştuğu zamanki orijinal etkin faiz oranı esas alınarak iskonto edilen cari değeridir.

Alacak risk karşılığı ile ilgili olarak dönem içinde gerçekleşen ilaveler dönemin kar veya zarar tablosu ile ilişkilendirilir. Yasal işlemlerin tamamlanması ve işletme kaynaklı finansal borcun ve alacakların tahsil edilemeyecek olduğunun belirlendiği tarihte, işletme kaynaklı finansal borçlar ve alacaklar ilgili alacak risk karşılığı ile netleştirmek suretiyle finansal tablolardan çıkarılır. Önceki dönemlerde karşılık ayrılmış olan finansal borçların ve alacakların tahsil edilmesi durumunda söz konusu tutar dönem içinde alacak risk karşılığından indirilmek suretiyle muhasebeleştirilir.

2.3.22 Devlet teşvik ve yardımları

Grup, araştırma ve geliştirme projeleri (“AR-GE”) ile ilgili olarak söz konusu projelerin belirli ölçütleri sağlaması şartıyla, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (“TÜBİTAK”) ile Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu’nun 98/10 sayılı AR-GE Yardımına İlişkin Tebliğ’i kapsamında TÜBİTAK Teknoloji İzleme ve Değerlendirme Başkanlığı’nın değerlendirmesine bağlı olmak üzere AR-GE teşviklerinden yararlanabilmektedir.

İlgili devlet teşvikleri, elde edilmesi için gerekli şartların işletme tarafından yerine getirileceğine ve yardımın işletme tarafından elde edileceğine dair makul bir güvence oluştuğunda finansal tablolara alınır.

Devlet teşvikleri karşılanması amaçlanan maliyetlerle ilişkilendirilmek için ilgili dönem boyunca sistematik olarak kar veya zarar tablosuna alınır. Buna göre, devlet teşvikleri ilgili giderlerin finansal tablolara alındığı döneme tekabül eden devlet teşvikleri, söz konusu giderlerle aynı dönemde kar veya zarar tablosuna alınır. Amortismanına tabi varlıklara ilişkin temin edilen devlet teşvikleri, ilgili varlıkların elde etme maliyetinden düşülerek muhasebeleştirilir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.23 Sigorta teknik karşılıkları

Kazanılmamış primler karşılığı

Kazanılmamış primler karşılığı, nakliyat branşı primleri ile 14 Haziran 2007 tarihinden önce üretilen deprem primleri hariç olmak üzere, bilanço tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan tüm poliçeler için tahakkuk etmiş primlerin gün esasına göre takip eden döneme sarkan kısmı olarak hesaplanmıştır. Gün esasına göre takip eden döneme sarkan kısım hesap edilirken genel uygulamada poliçelerin öğlen 12:00'de başlayıp yine öğlen 12:00'de sona erdiği varsayılmıştır. 7 Ağustos 2007 tarih ve 26606 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelik" ("Teknik Karşılıklar Yönetmeliği") uyarınca düzenlenen poliçelerin kazanılmamış primler karşılığı ile bu karşılığın reasürans payı, yürürlükte bulunan sigorta sözleşmeleri için tahakkuk etmiş primler ile reasürörlere devredilen primlerin herhangi bir komisyon veya diğer bir indirim yapılmaksızın brüt olarak gün esasına göre ertesi hesap dönemi veya hesap dönemlerine sarkan kısmı olarak hesaplanmış ve kayıtlara yansıtılmıştır. Belirli bir bitiş tarihi olmayan emtia nakliyat branşı poliçeleri için son üç ayda yazılan primlerin %50'si kazanılmamış primler karşılığı olarak ayrılmaktadır.

Devam eden riskler karşılığı

Teknik Karşılıklar Yönetmeliği uyarınca 1 Ocak 2008'den itibaren sigorta şirketleri yürürlükte bulunan sigorta sözleşmeleri dolayısıyla ortaya çıkabilecek tazminatların, ilgili sözleşmeler için ayrılmış kazanılmamış primler karşılığından fazla olma ihtimaline karşı, beklenen hasar prim oranını dikkate alarak devam eden riskler karşılığı ayırmakla yükümlüdürler. Beklenen hasar prim oranı, gerçekleşmiş hasarların kazanılmış prime bölünmesi suretiyle bulunur. Branş bazında hesaplanan beklenen hasar prim oranının %95'in üzerinde olması halinde, %95'i aşan oranın net kazanılmamış primler karşılığı ile çarpılması sonucunda bulunan tutar, net devam eden riskler karşılığı, %95'i aşan oranın brüt kazanılmamış primler karşılığı ile çarpılması sonucunda bulunan tutar brüt devam eden riskler karşılığı olarak hesaplanır. Brüt tutar ile net tutar arasındaki fark ise reasürör payı olarak dikkate alınır. 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla yapılan devam eden riskler karşılığı hesaplaması için belirlenen beklenen hasar prim oranının tespitinde kullanılan açılış muallak hasar karşılığı tutarı cari dönem ile tutarlı bir şekilde yeniden belirlenmiştir.

Muallak hasar ve tazminat karşılığı

Grup sigorta şirketleri, tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş ancak daha önceki hesap dönemlerinde veya cari hesap döneminde fiilen ödenmemiş tazminat bedelleri veya bu bedel hesaplanamamış ise tahmini bedelleri ile gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş tazminat bedelleri için muallak tazminat karşılığı ayırmaktadır. Hesap dönemlerinden önce meydana gelmiş ancak bu tarihlerden sonra ihbar edilmiş tazminatlar, gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş tazminat bedelleri (IBNR) olarak kabul edilmektedir.

28 Temmuz 2010 tarih ve 27655 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ve 5 Aralık 2014 tarih ve 2014/16 sayılı "Muallak Tazminat Karşılığına İlişkin Genelge" uyarınca, aktüeryal zincirleme merdiven metodları ("AZMM") kullanılarak Şirketin Raporlanmamış Muallak Tazminat Karşılıkları (IBNR) hesaplanmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.23 Sigorta teknik karşılıkları (devamı)

Hayat kar payı ve matematik karşılıkları

Hayat branşı matematik karşılığı, aktüeryal matematik karşılıkları (Hazine Müsteşarlığı tarafından onaylı tarifeler ile belirlenmiş teknik faiz oranı kadar asgari gelir garantisi bulunan ve bir yıldan uzun süreli risk teminatı içeren) ve kar payı karşılıklarından oluşmakta olup, Şirket’in hayat sigortası branşında sigortalılara yükümlülüklerini göstermektedir.

Hayat matematik karşılıkları, hayat branşı ile iştigal eden sigorta şirketlerinin gelecekte vadesi geldiği zaman ödemeyi garanti ettikleri tazminatlar için ayırdıkları karşılıktır. Sigortacılık Kanun’na göre Grup’un hayat branşında akdedilen hayat sigorta sözleşmeleri uyarınca tahsil edilen safi primlerden idare ve tahsil masrafları, ölüm (mortalite) risk primi ve komisyonlarının indirilmesi sonucu kalan tutar hayat matematik karşılığı olarak ayrılmaktadır. Matematik karşılıklarının hesaplanması yurtdışında hazırlanan ölüm istatistikleri dikkate alınarak Türk Sigorta şirketleri için geçerli olan cari tablolar kullanılarak yapılmaktadır. Bu karşılıkların yatırımlara dönüşmesi sonucu elde edilen gelirler için kar payı karşılığı ayrılmaktadır .

2.3.24 Kiralama işlemleri

2.3.24.1 Grup - kiracı olarak

Finansal kiralama

Finansal kiralama işlemine konu olan varlıklar, Grup’un kiracı olduğu durumda ilgili varlığın makul değeri ile asgari kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı üzerinden varlıklarda “maddi duran varlıklar” hesabında söz konusu kiralama işlemlerinden kaynaklanan borçlar ise yükümlülüklerde “finansal kiralama borçları” hesabında gösterilmektedir.

Finansal kiralama borçları, ilgili maddi duran varlığın satın alma değeri üzerinden finansal tablolara yansıtılır. Kira sözleşmesinden doğan faiz ödemeleri ise, kira dönemi boyunca kar veya zarar tablosunda gider olarak gösterilir.

Faaliyet kiralaması

Mülkiyete ait risk ve getirilerin önemli bir kısmının kiralayana ait olduğu kiralama işlemi, faaliyet kiralaması olarak sınıflandırılır. Faaliyet kiralamaları olarak (kiralayandan alınan teşvikler düşüldükten sonra) yapılan ödemeler, kira dönemi boyunca doğrusal yöntem ile gider olarak kaydedilir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.24 Kiralama işlemleri (devamı)

2.3.24.2 Grup - kiralayan olarak

Finansal kiralama

Finansal kiralama konusu varlık net kira yatırımı tutarına eşit bir alacak olarak konsolide finansal tablolara kaydedilir. Brüt finansal kiralama alacaklarıyla, finansal kiralama alacaklarının bugünkü değeri arasındaki fark, ertelenmiş finansman geliri olarak tanımlanır. İşlem günündeki ertelenmiş finansal gelirlerin toplamı olan kira geliri, kiralamanın vadesi boyunca, finansal kiralama kapsamındaki net yatırıma sabit bir dönemsel getiri oranı yaratacak şekilde konsolide kar veya zarar tablosuyla ilişkilendirilir.

Faaliyet kiralaması

Faaliyet kiralamasında, kiralanan varlıklar, konsolide bilançoda maddi duran varlıklar altında sınıflandırılır ve elde edilen kira gelirleri kiralama dönemi süresince, eşit tutarlarda konsolide kar veya zarar tablosuna yansıtılır. Kira geliri kira dönemi boyunca doğrusal olarak konsolide kar veya zarar tablosuna yansıtılmaktadır.

Koşullu kiralar oluştuğu dönemde gider olarak kaydedilir.

2.3.25 Hasılat

Bankacılık

Tüm faiz haddine sahip finansal varlıklar ile ilgili faiz gelir ve giderleri, yönetimin tahmini ve yorumu doğrultusunda tahsilatın şüpheli hale geldiği duruma kadar, tahakkuk esasına göre kar veya zarar tablosu ile ilişkilendirilir. Faiz geliri sabit getirili menkul kıymetlerin kupon ödemelerini ve hazine bonolarının tahakkuk eden faiz getirilerini içermektedir (Dipnot 4.f.i).

Faiz gelir ve giderleri etkin faiz yöntemi uygulanarak muhasebeleştirilmektedir. Grup, donuk alacaklarla ilgili faiz gelirleri ve varsa, tahsili şüpheli görülen diğer faiz gelirleriyle ilgili reeskont uygulamasını durdurmakta ve o tarihe kadar kaydedilmiş olan reeskont tutarlarını iptal ederek tahsilat gerçekleşene kadar gelir olarak kaydetmemektedir.

Tahsil edildikleri dönemde gelir kaydedilen bazı bankacılık işlemleriyle ilgili ücret gelirleri haricindeki ücret ve komisyon gelirleri ve giderleri ücret ve komisyon niteliğine göre tahakkuk esasına veya "Etkin faiz (İç verim) oranı yöntemi"ne göre muhasebeleştirilmektedir. Sözleşmeler yoluyla sağlanan ya da üçüncü bir gerçek veya tüzel kişi için varlık alımı veya satımı gibi işlemlere ilişkin hizmetler yoluyla sağlanan gelirler tahsil edildiği tarihlerde gelir olarak kaydedilmektedir.

Sigortacılık

Hayat:

Prim gelirleri hayat, sağlık ve ferdi kaza branşlarında dönem içinde tanzim edilmiş poliçelerden iptaller, reasürere verilen primler ve cari rizikolar karşılığının düşülmesinden sonra kalan net tutarı ifade etmektedir (Dipnot 4.f.ii).

Elementer Sigortalar:

Prim gelirleri, dönem içinde tanzim edilen poliçe primlerinden iptaller ve cari rizikolar karşılığının düşülmesinden sonra kalan net tutarı ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.25 Hasılat (devamı)

Sigortacılık (devamı)

Diğer bölümler

Gelirler, teslimatın gerçekleşmesi, gelir tutarının güvenilir şekilde belirlenebilmesi ve işlemle ilgili ekonomik faydaların Grup’a akmasının muhtemel olması üzerine alınan veya alınabilecek bedelin makul değeri üzerinden tahakkuk esasına göre kayıtlara alınır. Net satışlar, malların satış tutarından mal satışlarından iade, indirim, komisyonların ve satış ile ilgili vergilerin düşülmesi suretiyle gösterilmiştir. Grup’un satışlarını vadeli yapması ve vade boyunca faiz almaması veya piyasa faizinin daha altında bir faiz haddini uygulaması ve böylelikle işlemin etkin bir finansman unsuru içeriyor olması durumunda, satışın karşılığının makul değeri, alacakların bugünkü değerine iskonto edilmesi suretiyle bulunur. Alacakların nominal değeri ile bu şekilde bulunan makul değer arasındaki fark, faiz geliri olarak “Etkin faiz (iç verim) oranı yöntemi”ne göre ilgili dönemlere yansıtılır.

2.3.26 Pay başına kazanç

Pay başına kazanç net dönem karından adi hisse senedi sahiplerine isabet eden kısmın dönem içindeki ağırlıklı ortalama adi hisse senedi sayısına bölünmesiyle hesaplanır. Detayları Dipnot 33’te açıklandığı gibi Holding pay başına kazanç hesaplamalarını “Pay Başına Kazanç” (“TMS 33”) uyarınca yapmaktadır.

Konsolide kar veya zarar tablosunda belirtilen pay başına kazanç, net karın, yıl boyunca piyasada bulunan hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama sayısına bölünmesi ile bulunmuştur.

Türkiye’de şirketler, sermayelerini, hissedarlarına geçmiş yıl karlarından dağıttıkları “bedelsiz hisse” yolu ile arttırmaktadırlar. Bu tip “bedelsiz hisse” dağıtımları, pay başına kazanç hesaplamalarında, ihraç edilmiş hisse gibi değerlendirilir. Buna göre, bu hesaplamalarda kullanılan ağırlıklı ortalama hisse sayısı, söz konusu hisse senedi dağıtımlarının geçmişe dönük etkileri de dikkate alınarak bulunur.

2.3.27 Dövizli işlemler

Fonksiyonel para birimi

Fonksiyonel para birimi işletmenin faaliyetlerinin önemli kısmını yürüttüğü para birimi olarak tanımlanmakta ve her bir Grup şirketinin finansal tablo kalemleri söz konusu şirketin fonksiyonel para birimi cinsinde ölçülmektedir. Konsolide finansal tablolar Holding’in fonksiyonel ve sunum para birimi olan Türk Lirası cinsinden sunulmuştur.

Dövizli işlemler ve bakiyeler

Dövizli işlemlerden kaynaklanan gelirler ve zararlar işlemin gerçekleştiği tarihte geçerli olan döviz kuru kullanılarak TL’ye çevrilmiştir. Döviz cinsinden olan parasal varlık ve yükümlülükler bilanço tarihinde geçerli olan döviz kuru kullanılarak TL’ye çevrilmiştir. Döviz cinsinden olan varlık veya yükümlülüklerin çevriminden kaynaklanan kur farkı gelir veya gideri konsolide kar veya zarar tablosunda muhasebeleştirilmiştir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.27 Dövizli işlemler (devamı)

Yabancı Grup şirketleri

TL dışında başka bir fonksiyonel para biriminden finansal tablolarını hazırlayan Grup şirketlerinin faaliyet sonuçları ilgili yıla ait ortalama kur üzerinden TL'ye çevrilmiştir. Bu Grup şirketlerinin varlık ve yükümlülükleri dönem sonu kuru ile TL'ye çevrilmiştir. Bu Grup şirketlerinin dönem başındaki net varlıklarının TL'ye çevriminden kaynaklanan kur farkları ile ortalama ve dönem sonu kurları arasında oluşan farklar, özkaynakta yabancı para çevrim farkları hesabına dahil edilmiştir.

2.3.28 İşletme birleşmeleri

İşletme satın alımları, satın alım yöntemi kullanılarak, muhasebeleştirilir. Bir işletme birleşmesinde transfer edilen bedel, gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülür; transfer edilen bedel, edinen işletme tarafından transfer edilen varlıkların birleşme tarihindeki gerçeğe uygun değerlerinin, edinen işletme tarafından edinilen işletmenin önceki sahiplerine karşı üstlenilen borçların ve edinen işletme tarafından çıkarılan özkaynak paylarının toplamı olarak hesaplanır. Satın alıma ilişkin maliyetler genellikle oluştukları anda gider olarak muhasebeleştirilir.

Satın alınan tanımlanabilir varlıklar ile üstlenilen yükümlülükler, satın alım tarihinde gerçeğe uygun değerleri üzerinden muhasebeleştirilir. Aşağıda belirtilenler bu şekilde muhasebeleştirilmez:

- Ertelenmiş vergi varlıkları ya da yükümlülükleri veya çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin varlık ya da yükümlülükler, sırasıyla, TMS 12 *Gelir Vergisi* ve TMS 19 *Çalışanlara Sağlanan Faydalar* standartları uyarınca hesaplanarak, muhasebeleştirilir;
- Satın alınan işletmenin hisse bazlı ödeme anlaşmaları ya da Grup'un satın alınan işletmenin hisse bazlı ödeme anlaşmalarının yerine geçmesi amacıyla imzaladığı hisse bazlı ödeme anlaşmaları ile ilişkili yükümlülükler ya da özkaynak araçları, satın alım tarihinde TFRS 2 *Hisse Bazlı Ödeme Anlaşmaları* standardı uyarınca muhasebeleştirilir; ve
- TFRS 5 *Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler* standardı uyarınca satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan varlıklar (ya da elden çıkarma grupları) TFRS 5'te belirtilen kurallara göre muhasebeleştirilir.

Şerefiye, satın alım için transfer edilen bedelin, satın alınan işletmedeki varsa kontrol gücü olmayan payların ve, varsa, aşamalı olarak gerçekleşen bir işletme birleşmesinde edinen işletmenin daha önceden elinde bulundurduğu edinilen işletmedeki özkaynak paylarının gerçeğe uygun değeri toplamının, satın alınan işletmenin satın alma tarihinde tanımlanabilen varlıklarının ve üstlenilen tanımlanabilir yükümlülüklerinin net tutarını aşan tutar olarak hesaplanır. Yeniden değerlendirme sonrasında satın alınan işletmenin satın alma tarihinde tanımlanabilen varlıklarının ve üstlenilen tanımlanabilir yükümlülüklerinin net tutarının, devredilen satın alma bedelinin, satın alınan işletmedeki kontrol gücü olmayan payların ve, varsa, satın alma öncesinde satın alınan işletmedeki payların gerçeğe uygun değeri toplamını aşması durumunda, bu tutar pazarlıklı satın almadan kaynaklanan kazanç olarak doğrudan kar/zarar içinde muhasebeleştirilir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.28 İşletme birleşmeleri (devamı)

Hissedar paylarını temsil eden ve sahiplerine tasfiye durumunda işletmenin net varlıklarının belli bir oranda pay hakkını veren kontrol gücü olmayan paylar, ilk olarak ya gerçeğe uygun değerleri üzerinden ya da satın alınan işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının kontrol gücü olmayan paylar oranında muhasebeleştirilen tutarları üzerinden ölçülür. Ölçüm esası, her bir işleme göre belirlenir. Diğer kontrol gücü olmayan pay türleri gerçeğe uygun değere göre ya da, uygulanabilir olduğu durumlarda, bir başka TFRS standardında belirtilen yöntemler uyarınca ölçülür.

Bir işletme birleşmesinde Grup tarafından transfer edilen bedelin, koşullu bedeli de içerdiği durumlarda, koşullu bedel satın alım tarihindeki gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülür ve işletme birleşmesinde transfer edilen bedele dahil edilir. Ölçme dönemi içerisinde ortaya çıkan ek bilgilerin sonucunda koşullu bedelin gerçeğe uygun değerinde düzeltme yapılması gerekiyorsa, bu düzeltme şerefiyeden geçmişe dönük olarak düzeltilir. Ölçme dönemi, birleşme tarihinden sonraki, edinen işletmenin işletme birleşmesinde muhasebeleştirdiği geçici tutarları düzeltebildiği dönemdir. Bu dönem satın alım tarihinden itibaren 1 yıldan fazla olamaz.

Ölçme dönemi düzeltmeleri olarak nitelendirilmeyen koşullu bedelin gerçeğe uygun değerindeki değişiklikler için uygulanan sonraki muhasebeleştirme işlemleri, koşullu bedel için yapılan sınıflandırma şekline göre değişir. Özkaynak olarak sınıflandırılmış koşullu bedel yeniden ölçülmez ve buna ilişkin sonradan yapılan ödeme, özkaynak içerisinde muhasebeleştirilir. Varlık ya da borç olarak sınıflandırılan koşullu bedelin Finansal araç niteliğinde olması ve TMS 39 *Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm* standardı kapsamında bulunması durumunda, söz konusu koşullu bedel gerçeğe uygun değerinden ölçülür ve değişiklikten kaynaklanan kazanç ya da kayıp, kâr veya zararda ya da diğer kapsamlı gelirde muhasebeleştirilir. TMS 39 kapsamında olmayanlar ise, TMS 37 *Karşılıklar* uyarınca muhasebeleştirilir.

Aşamalı olarak gerçekleşen bir işletme birleşmesinde Grup’un satın alınan işletmede önceden sahip olduğu özkaynak payı gerçeğe uygun değere getirmek için satın alım tarihinde (yani Grup’un kontrolü ele aldığı tarihte) yeniden ölçülür ve, varsa, ortaya çıkan kazanç/zarar kar/zarar içinde muhasebeleştirilir. Satın alım tarihi öncesinde diğer kapsamlı gelir içinde muhasebeleştirilen satın alınan işletmenin payından kaynaklanan tutarlar, söz konusu payların elden çıkarıldığı varsayımı altında kar/zarara aktarılır.

İşletme birleşmesi ile ilgili satın alma muhasebesinin birleşmenin gerçekleştiği raporlama tarihinin sonunda tamamlanamadığı durumlarda, Grup muhasebeleştirme işleminin tamamlanamadığı kalemler için geçici tutarlar raporlar. Bu geçici raporlanan tutarlar, ölçüm döneminde düzeltilir ya da satın alım tarihinde muhasebeleştirilen tutarlar üzerinde etkisi olabilecek ve bu tarihte ortaya çıkan olaylar ve durumlar ile ilgili olarak elde edilen yeni bilgileri yansıtmak amacıyla fazladan varlık veya yükümlülük muhasebeleştirilir.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti (devamı)

2.3.28 İşletme birleşmeleri (devamı)

Kontrol gücü olmayan pay sahipleri ile yapılan kısmi hisse alış - satış işlemleri

Grup, kontrol gücü olmayan pay sahipleri ile gerçekleştirdiği hali hazırda kontrol etmekte olduğu ortaklıklara ait hisselerin alış ve satış işlemlerini Grup'un özkaynak sahipleri arasındaki işlemler olarak değerlendirmektedir. Buna bağlı olarak, kontrol gücü olmayan paylardan ilave hisse alış işlemlerinde, elde etme maliyeti ile ortaklığın satın alınan payı nispetindeki net varlıklarının kayıtlı değeri arasındaki fark özkaynak içerisinde muhasebeleştirilir. Kontrol gücü olmayan pay sahiplerine hisse satış işlemlerinde ise, satış bedeli ile ortaklığın satılan payı nispetindeki net varlıklarının kayıtlı değeri arasındaki fark sonucu oluşan kayıp veya kazançlar SPK tarafından zorunlu kılınan şablonda özkaynak kalemleri içerisinde bu işlemler sonucunda oluşan kayıp veya kazançlar için ayrı bir başlık olmaması sebebiyle geçmiş yıllar karları hesabı altında özkaynakta muhasebeleştirilir.

2.3.29 Finansal bilgilerin bölümlere göre raporlanması

Endüstriyel bölümler, belirli bir mal veya hizmeti ya da birbirleriyle ilişkili mal veya hizmet grubunu sağlama veya risk ve fayda açısından Grup'un diğer bölümlerinden farklı özellikler taşıma anlamında Grup'un diğer bölümlerinden farklı özelliklere sahip bölümlerdir. Coğrafi bölümler, Grup'un, belirli bir ekonomik çevrede mal veya hizmet temin eden ve risk ve fayda açısından başka bir ekonomik çevre içerisinde faaliyet gösteren diğer bölümlerden farklı özelliklere sahip bölümlerdir.

Raporlanabilir bölüm, bölüm bilgileri açıklanması zorunlu olan bir endüstriyel bölüm veya coğrafi bölümdür. Bir endüstriyel bölümün veya coğrafi bölümün raporlanabilir bölüm olarak belirlenebilmesi için gereklilik; bölüm hasılatının büyük bir çoğunluğunun grup dışı müşterilere yapılan satışlardan kazanılması ve grup dışı müşterilere yapılan satışlardan ve diğer bölümler ile gerçekleştirilen işlemlerden elde edilen bölüm hasılatının, tüm bölümlere ilişkin iç ve dış toplam hasılatın en az %10'unu oluşturması veya kar veya zararlar sonucunda bölüm sonucunun, kar elde eden bölümlerin toplam sonuçları ile zarar eden bölümlerin toplam sonuçlarının mutlak anlamda büyük olanının en az %10'una isabet etmesi veya bölüm varlıklarının, tüm bölümlerin toplam varlıklarının en az %10'unu oluşturmasıdır.

Grup, faaliyet bölümlerini, karar almaya yetkili merciye TMS baz alınmış ve belli sınıflandırmalar yapılmış iç raporlamada sunulan bölümlemelerle tutarlı olacak şekilde belirlemiştir. İç raporlamalara göre Grup'un risk ve fayda oranlarının özellikle ürettiği mal ve hizmetlerdeki farklılıklardan etkilenmesi sebebiyle, bölüm bilgilerinin raporlanmasına yönelik olarak endüstriyel bölümler belirlenmiştir. Coğrafi bölümler bazındaki bilgiler, Grup'un faaliyetlerinin, konsolide finansal tablolar genelinde ve parasal önemlilik kavramında, Türkiye dışındaki coğrafi bölümler açısından raporlanabilir bölüm özelliği göstermediğinden, ekli konsolide finansal tablolarda ayrıca yer verilmemiştir.

Faaliyet bölümleri raporlaması işletmenin faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili merciine yapılan raporlamayla yeknesaklığı sağlayacak biçimde düzenlenmiştir. İşletmenin faaliyetlere ilişkin karar almaya yetkili mercii bölüme tahsis edilecek kaynaklara ilişkin kararların alınmasından ve bölümün performansının değerlendirilmesinden sorumludur.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 – KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.4 Önemli Muhasebe Tahmin ve Varsayımları

Konsolide finansal tabloların Türkiye Muhasebe Standartları'na göre hazırlanmasında Grup yönetiminin, raporlanan varlık ve yükümlülük tutarlarını etkileyecek, bilanço tarihi itibarı ile oluşması muhtemel yükümlülük ve taahhütleri ve raporlama dönemi itibarıyla gelir ve gider tutarlarını belirleyen varsayımlar ve tahminler yapması gerekmektedir. Bu tahmin ve varsayımlar Grup yönetiminin mevcut olaylar ve işlemlere ilişkin en iyi bilgilerine dayanmasına rağmen fiili sonuçlar ile farklılık gösterebilir. Tahminler düzenli olarak gözden geçirilmekte, gerekli düzeltmeler yapılmakta ve gerçekleştirikleri dönem kar veya zarar tablosunda yansıtılmaktadırlar. Muhasebe tahminlerindeki değişiklikler, yalnızca bir döneme ilişkin ise, değişikliğin yapıldığı cari dönemde, gelecek dönemlere ilişkin ise, hem değişikliğin yapıldığı dönemde hem de gelecek dönemde, ileriye yönelik olarak, net dönem karı veya zararının belirlenmesinde dikkate alınacak şekilde finansal tablolara yansıtılır.

a) Şerefiye

İştirak edinimi ile ortaya çıkan şerefiye ödenen bedelin, edinilen işletmedeki net tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve koşullu yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerinin oranı ve edinilen işletmedeki kontrol gücü olmayan pay tutarını aşan kısmıdır.

Şerefiye dağıtımı, şerefiyenin olduğu işletme birleşmesinden fayda sağlaması beklenen nakit üreten birimlere veya nakit üreten birim gruplarına yapılır. Şerefiyenin dağıtıldığı her birim veya birim grubu işletme içi yönetsel amaçlarla, şerefiyenin izlendiği işletmenin en küçük varlık grubudur. Şerefiyedeki değer düşüklüğü gözden geçirmeleri yılda bir kez veya olay veya şartlardaki değişikliklerin değer düşüklüğü ihtimalini işaret ettiği durumlarda daha sık yapılmaktadır. Şerefiyenin defter değeri kullanım değeri ve elden çıkarma maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinin büyük olanı olan geri kazanılabilir değer ile karşılaştırılır. Herhangi bir değer düşüklüğü durumunda zarar derhal muhasebeleştirilir ve takip eden dönemlerde iptal edilmez.

Grup, kendisinin yada bağlı ortaklıklarının farklı sektörlerde yapmış olduğu satın alımlardan kaynaklı çeşitli şerefiye bakiyeleri muhasebeleştirmiştir. Değer düşüklüğü testleri nakit üreten birimler için geri kazanılabilir değer kullanım değeri hesaplamalarına göre tespit edilmiştir. Kullanım değeri, birimin sürekli kullanımından elde edilmesi beklenen nakit akışlarının iskonto edilmesi suretiyle hesaplanmıştır. Şerefiye değer düşüklüğü testleri belli yıllara ait projeksiyonlar üzerinden yapılmıştır. Gelecek dönemlerde oluşacak nakit akışlarını tahmin edebilmek için sabit büyüme oranı %7 ve birimin geri kazanılabilir değerini hesaplayabilmek için vergi sonrası iskonto oranı olarak ağırlıklı sermaye maliyeti oranı %13,7 kullanılmıştır.

b) Kredi alacakları değer düşüklüğü

Banka her raporlama döneminde kredilerinin değer düşüklüğünü gözden geçirmekte ve herhangi bir değer düşüklüğü olması durumunda gelir tablosunda muhasebeleştirmektedir. Bu kapsamda yönetim, kredilerin gelecek dönemlerdeki nakit akışlarının tutarlarını ve dönemlerini çeşitli tahminler kullanarak değerlendirmektedir. Banka bu değerlendirme sırasında kredi alanın finansal durumunu ve teminatların net gerçekleşebilir değerini göz önüne almaktadır. Kredilerin değer düşüklüğü bireysel olarak değerlendirilebildiği gibi, benzer karakteristik özellikler taşıyan düşük tutarlı krediler toplu olarak da değerlendirilebilir. Kredi portfolyosu için yapılan değerlendirme, risk ve ekonomik verilere odaklanmaktadır (Dipnot 30).

c) Sandık

Banka'nın Tekaüt Sandığı Vakfı ("Sandık") 506 Sayılı Kanunun Geçici 20. maddesi çerçevesinde kurulmuş bir sandık olup SGK'ya devredilecek sandıklar kapsamına girmektedir. Devir tarihini belirlemede Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. Sandığın toplam yükümlülükleri, devredilecek faydalar ve Sandığın sorumluluğunda kalacak ilave faydalar için ayrı ayrı yöntem ve varsayımlar kullanılarak hesaplanmaktadır. Emekli Sandığı yükümlülüklerinin değerlemeleri uygun varsayımların seçiminde, önemli yargı ve teknik uzmanlık gerektirir. Banka yönetimi söz konusu değerlemelerin yapılması amacıyla harici bir aktüerya firmasının hizmetlerinden faydalanmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.4 Önemli Muhasebe Tahmin ve Varsayımları (devamı)

d) Ertelenmiş vergi

Grup, vergiye esas yasal finansal tabloları ile TMS'ye göre hazırlanmış finansal tabloları arasındaki farklılıklardan kaynaklanan geçici zamanlama farkları için ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğü muhasebeleştirilmektedir. Grup'un bağlı ortaklıklarının gelecekte oluşacak karlardan indirilebilecek kullanılmamış mali zararları ve diğer indirilebilir geçici farklardan oluşan ertelenmiş vergi varlıkları bulunmaktadır. Ertelenmiş vergi varlıklarının kısmen ya da tamamen geri kazanılabilir tutarı mevcut koşullar altında tahmin edilmiştir. Değerlendirme sırasında, gelecekteki kar projeksiyonları, cari dönemlerde oluşan zararlar, kullanılmamış zararların ve diğer vergi varlıklarının son kullanılabileceği tarihler ve gerektiğinde kullanılabilecek vergi planlama stratejileri göz önünde bulundurulmuştur. Elde edilen veriler ışığında, Grup'un gelecekte elde edilecek vergiye tabi kar ertelenmiş vergi varlıklarının tamamını karşılamaya yetmiyorsa, ertelenmiş vergi varlığının tamamı ve bir kısmına karşılık ayrılır.

e) Türev araçların ve diğer finansal araçların gerçeğe uygun değerleri

Grup, aktif bir piyasası olmayan finansal araçların gerçeğe uygun değerlerini piyasa verilerinden yararlanarak muvazaasız benzer işlemlerin kullanılması, benzer enstrümanların gerçeğe uygun değerlerinin referans alınması ve indirgenmiş nakit akım analizlerini kullanarak hesaplamaktadır.

DİPNOT 3 - İŞLETME BİRLEŞMELERİ

1 Ocak 2017 - 31 Aralık 2017 dönemi içinde gerçekleşen alımlar

Bulunmamaktadır.

1 Ocak 2016 - 31 Aralık 2016 dönemi içinde gerçekleşen alımlar

Bulunmamaktadır.

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA

Holding üst yönetimi, faaliyet bölümlerinin performanslarını FAVÖK (Faiz, vergi, esas faaliyetlerden diğer gelir ve giderler kapsamındaki faiz, kur ve vade farkı gelir/giderleri, amortisman ve itfa payları öncesi kar) ile takip etmektedir. Grup yönetimi bölümlere göre raporlamanın gerekliliklerine ek olarak bazı finansal tablo okuyucularının yaptığı analizlerde bu verileri kullanılabileceğinden yola çıkarak bölümlere göre raporlama dipnotlarında bu bilgiye yer vermiştir.

a) Grup dışından sağlanan gelirler (Konsolide):

	1 Ocak - 31 Aralık 2017	1 Ocak - 31 Aralık 2016
Bankacılık	27.296.414	22.623.872
Sanayi	4.317.140	3.461.163
Perakende	7.926.799	7.552.591
Çimento	1.490.574	1.170.308
Diğer	105.338	178.118
Toplam (*)	41.136.265	34.986.052

(*) Konsolide kar veya zarar tablosundaki gelir kalemine ilişkin dağılımı ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

b) Bölüm varlıkları (Konsolide):

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Bankacılık	337.538.775	292.117.572
Sanayi	4.816.631	4.073.882
Perakende	4.083.813	4.012.133
Çimento	3.042.382	2.372.796
Diğer	2.600.517	2.077.992
Bölüm varlıkları	352.082.118	304.654.375
Satış amacıyla elde tutulan varlıklar	21.181	21.780
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar (Dipnot 12)	6.439.214	6.101.005
Bölümlerle ilişkilendirilmeyen varlıklar	(955.871)	(332.870)
Eksi: bölümler arası düzeltmeler ve sınıflandırmalar	(3.451.891)	(2.176.451)
Konsolide finansal tablolara göre toplam varlıklar	354.134.751	308.267.839

c) Bölüm yükümlülükleri (Konsolide):

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Bankacılık	297.938.890	258.801.467
Sanayi	2.561.997	2.132.724
Perakende	3.996.896	3.520.260
Çimento	1.834.397	1.197.749
Diğer	195.468	244.298
Bölüm yükümlülükleri	306.527.648	265.896.498
Satış amacıyla elde tutulan varlıklar ile ilişkilendirilen yükümlülükler	5.262	11.718
Bölümlerle ilişkilendirilmeyen yükümlülükler	(946.792)	(274.514)
Eksi: bölümler arası düzeltmeler ve sınıflandırmalar	(3.449.306)	(2.173.206)
Konsolide finansal tablolara göre toplam yükümlülükler	302.136.812	263.460.496

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri:

i) Bankacılık:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Nakit ve nakit benzerleri	13.881.583	13.881.583	12.190.952	12.190.952
Finansal yatırımlar	61.764.824	61.764.825	52.887.536	52.887.536
Türev araçlar	9.452.332	9.452.332	8.428.812	8.428.812
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hesabı	33.055.479	33.055.479	33.171.783	33.171.783
Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar	212.706.936	212.706.936	181.024.088	181.024.088
Maddi duran varlıklar	973.573	973.573	879.650	879.650
Maddi olmayan duran varlıklar	478.542	478.542	361.527	361.527
Diğer alacak ve varlıklar	5.225.506	5.225.505	3.173.224	3.173.224
Toplam bölüm varlıkları	337.538.775	337.538.775	292.117.572	292.117.572
Finansal borçlar	51.890.944	51.890.944	46.114.960	46.114.960
Finans sektörü faaliyetlerinden borçlar	230.770.592	230.770.592	200.425.064	200.425.064
Türev araçlar	5.498.740	5.498.740	4.698.838	4.698.838
Diğer borçlar ve yükümlülükler	9.778.614	9.778.614	7.562.605	7.562.605
Toplam bölüm yükümlülükleri	297.938.890	297.938.890	258.801.467	258.801.467

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Banka'nın işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla 2.204.903 TL'dir (31 Aralık 2016: 2.426.612 TL).

Banka'nın yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla (7.319.775) TL'dir (31 Aralık 2016: 2.368.197 TL).

Banka'nın finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla 4.299.418 TL'dir (31 Aralık 2016: (493.176) TL).

Akbank'ın finansal tabloları üzerinden hesaplanan birikmiş kontrol gücü olmayan payları 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla 23.464.002 TL'dir (31 Aralık 2016: 19.740.859 TL).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

ii) Sigortacılık:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Nakit ve nakit benzerleri	1.941.785	-	1.005.273	-
Finansal yatırımlar	1.068.201	-	1.253.502	-
Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar	711.505	-	547.352	-
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlar (Dipnot 12)	-	435.071	-	334.252
Maddi duran varlıklar	45.619	-	33.334	-
Maddi olmayan duran varlıklar	79.147	-	58.619	-
Diğer alacak ve varlıklar	2.074.898	-	1.339.520	-
Toplam bölüm varlıkları	5.921.155	435.071	4.237.600	334.252
Finans sektörü faaliyetlerinden borçlar	4.473.101	-	3.093.480	-
Diğer borçlar ve yükümlülükler	326.724	-	289.315	-
Toplam bölüm yükümlülükleri	4.799.825	-	3.382.795	-

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Sigortacılık bölümü Aksigorta ve Avivasa şirketlerinin sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

iii) Enerji:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Nakit ve nakit benzerleri	208.188	-	108.604	-
Finansal yatırımlar	836	-	836	-
Ticari alacaklar	2.685.139	-	2.217.760	-
Stoklar	217.618	-	184.903	-
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlar (Dipnot 12)	-	4.960.285	-	4.743.060
Maddi duran varlıklar	10.116.942	-	10.414.681	-
Maddi olmayan duran varlıklar	5.715.215	-	5.919.162	-
Diğer alacak ve varlıklar	13.748.493	-	9.438.584	-
Toplam bölüm varlıkları	32.692.431	4.960.285	28.284.530	4.743.060
Finansal borçlar	14.820.651	-	13.649.757	-
Özelleştirme idaresine borçlar	-	-	-	-
Ticari borçlar	1.859.818	-	1.481.180	-
Diğer borçlar ve yükümlülükler	6.091.391	-	3.103.888	-
Toplam bölüm yükümlülükleri	22.771.860	-	18.234.825	-

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Enerji bölümü Enerjisa Enerji A.Ş. ve Enerjisa Üretim Santralleri A.Ş. sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

iv) Sanayi:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Nakit ve nakit benzerleri	227.760	33.244	137.916	52.180
Finansal yatırımlar	141	141	133	133
Ticari alacaklar	2.185.680	1.354.018	2.000.824	1.128.807
Stoklar	1.536.591	1.143.366	1.269.299	905.231
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlar (Dipnot 12)	367.944	666.147	359.858	608.626
Maddi duran varlıklar	3.305.540	1.593.964	2.486.357	1.378.219
Maddi olmayan duran varlıklar	268.799	207.776	259.747	188.830
Diğer alacak ve varlıklar	872.574	505.303	847.861	442.262
Toplam bölüm varlıkları	8.765.029	5.503.959	7.361.995	4.704.288
Finansal borçlar	3.420.139	1.390.144	2.971.472	1.188.206
Ticari borçlar	1.211.567	624.032	819.784	460.583
Diğer borçlar ve yükümlülükler	792.746	553.083	670.870	495.653
Toplam bölüm yükümlülükleri	5.424.452	2.567.259	4.462.126	2.144.442

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Sanayi bölümü Kordsa, Temsa, Yünsa, Brisa ve Philsa ve Philip Morrissa şirketlerinin sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

v) Perakende:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Nakit ve nakit benzerleri	584.336	584.336	430.971	430.971
Ticari alacaklar	118.254	117.720	94.021	94.021
Stoklar	1.020.866	1.020.866	912.283	912.283
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	186.962	186.962	189.765	189.765
Maddi duran varlıklar	904.493	904.493	936.633	936.633
Maddi olmayan duran varlıklar	99.139	99.139	89.142	89.142
Diğer alacak ve varlıklar	1.108.927	1.170.297	1.298.484	1.359.318
Toplam bölüm varlıkları	4.022.977	4.083.813	3.951.299	4.012.133
Finansal borçlar	1.599.951	1.599.951	1.264.617	1.264.617
Ticari borçlar	1.939.207	1.938.672	1.744.103	1.744.103
Diğer borçlar ve yükümlülükler	457.738	458.273	511.539	511.540
Toplam bölüm yükümlülükleri	3.996.896	3.996.896	3.520.259	3.520.260

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Perakende bölümü Teknosa ve Carrefoursa şirketlerinin sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

vi) Çimento:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Nakit ve nakit benzerleri	255.014	217.946	55.502	41.353
Finansal yatırımlar	162.783	64	162.783	64
Ticari alacaklar	999.154	513.467	735.624	309.606
Stoklar	297.729	146.775	336.666	176.904
Özkaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlar (Dipnot 12)	-	377.711	-	415.067
Maddi duran varlıklar	2.682.867	1.855.212	2.331.300	1.533.985
Maddi olmayan duran varlıklar	59.260	16.841	59.639	18.947
Diğer alacak ve varlıklar	483.487	292.078	488.484	291.937
Toplam bölüm varlıkları	4.940.294	3.420.094	4.169.998	2.787.863
Finansal borçlar	1.762.257	1.376.837	995.535	787.017
Ticari borçlar	578.203	290.768	550.621	274.366
Diğer borçlar ve yükümlülükler	308.403	166.792	271.299	136.366
Toplam bölüm yükümlülükleri	2.648.863	1.834.397	1.817.455	1.197.749

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Çimento bölümü Çimsa ve Akçansa şirketlerinin sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

d) Bölümler bazında ana bilanço kalemleri (devamı):

vii) Diğer:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Nakit ve nakit benzerleri	2.216.076	2.216.076	1.584.181	1.584.181
Finansal yatırımlar	11.788.296	12.032	11.787.079	10.812
Ticari alacaklar	46.315	46.098	35.955	35.787
Stoklar	1.087	1.087	804	804
Maddi duran varlıklar	219.983	183.920	253.506	217.438
Maddi olmayan duran varlıklar	14.835	14.835	14.359	14.359
Diğer alacak ve varlıklar	164.697	126.469	156.081	214.611
Toplam bölüm varlıkları	14.451.289	2.600.517	13.831.965	2.077.992
Finansal borçlar	-	-	4.254	4.254
Ticari borçlar	43.501	43.482	28.928	28.928
Diğer borçlar ve yükümlülükler	181.490	151.986	240.638	211.116
Toplam bölüm yükümlülükleri	224.991	195.468	273.820	244.298

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

Diğer bölümü, Sabancı Holding A.Ş., Exsa, Tursa, AEO ve Bimsa şirketlerinin sonuçlarını içermektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

e) Ana kar veya zarar tablosu kalemleri konsolide mutabakatı:

	1 Ocak - 31 Aralık 2017			1 Ocak - 31 Aralık 2016		
	Eliminasyon Öncesi Bölümlerin Konsolide Pay Toplamları	Eliminasyon ve Konsolidasyon Düzeltilmeleri	Konsolide	Eliminasyon Öncesi Bölümlerin Konsolide Pay Toplamları	Eliminasyon ve Konsolidasyon Düzeltilmeleri	Konsolide
Toplam gelirler	41.270.922	(134.657)	41.136.265	35.078.064	(92.012)	34.986.052
Satılan malın maliyeti ve faiz, prim, komisyon ve diğer giderler	(25.911.463)	304.070	(25.607.393)	(22.213.081)	236.755	(21.976.326)
Genel yönetim giderleri	(5.406.271)	71.297	(5.334.974)	(4.962.430)	31.391	(4.931.039)
Satış, pazarlama ve dağıtım giderleri	(1.745.586)	522	(1.745.064)	(1.734.873)	16.672	(1.718.201)
Araştırma ve geliştirme giderleri	(7.853)	-	(7.853)	(5.756)	-	(5.756)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/(gider) - net	565.158	(1.944)	563.214	118.118	(50.647)	67.471
İş ortaklıklarının karlarındaki paylar	576.379	1	576.380	649.114	(1)	649.113
Faaliyet karı	9.341.286	239.289	9.580.575	6.929.156	142.158	7.071.314
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) - net	396.365	(303.289)	93.076	287.780	(205.933)	81.847
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	9.737.651	(64.000)	9.673.651	7.216.936	(63.775)	7.153.161
Finansman gelir/(gideri) - net	(519.222)	63.564	(455.658)	(381.463)	58.406	(323.057)
Vergi öncesi kar	9.218.429	(436)	9.217.993	6.835.473	(5.369)	6.830.104
Vergi	(1.783.598)	-	(1.783.598)	(1.273.606)	-	(1.273.606)
Durdurulan faaliyetler vergi sonrası dönem zararı	3.503	-	3.503	(9.352)	-	(9.352)
Dönem Karı	7.438.334	(436)	7.437.898	5.552.515	(5.369)	5.547.146
Ana ortaklık payı net kar			3.481.086			2.660.131

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri:

i) Bankacılık:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Faiz, komisyon ve diğer gelirler	27.351.649	27.351.649	22.668.800	22.668.800
Faiz, komisyon ve diğer giderler	(14.958.755)	(14.958.755)	(12.403.903)	(12.403.903)
Genel yönetim giderleri	(4.901.449)	(4.901.449)	(4.464.914)	(4.464.914)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/(gider) - net	675.049	675.049	398.241	398.241
Faaliyet karı	8.166.494	8.166.494	6.198.224	6.198.224
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) - net	2.658	2.658	2.658	2.658
Vergi öncesi kar	8.169.152	8.169.152	6.200.882	6.200.882
Vergi	(1.684.367)	(1.684.367)	(1.269.803)	(1.269.803)
Net kar	6.484.785	6.484.785	4.931.079	4.931.079
Ana ortaklık payı net kar		2.642.546		2.009.415
FAVÖK	8.427.357	8.427.357	6.415.483	6.415.483

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

31 Aralık 2017 itibarıyla Akbank'ın kontrol gücü olmayan paylara ait net karı 3.842.239 TL'dir (31 Aralık 2016: 2.921.664 TL).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

ii) Sigortacılık:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Net kazanılmış primler	1.653.361	-	1.315.167	-
Brüt yazılan primler	3.107.028	-	2.212.981	-
Kazanılmamış primler karşılığı	(1.453.667)	-	(897.814)	-
Prim, komisyon ve diğer giderler	(1.352.370)	-	(1.110.132)	-
Genel yönetim giderleri	(425.462)	-	(358.364)	-
Esas faaliyetlerden diğer gelir/(gider) - net	440.585	-	343.695	-
İş ortaklıklarının karlarındaki paylar (Dipnot 12)	-	107.047	-	60.366
Faaliyet karı	316.114	107.047	190.366	60.366
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) - net	44.592	-	27.302	-
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	360.706	107.047	217.668	60.366
Finansal gelir/(gider) - net	(8.219)	-	(19.294)	-
Vergi öncesi kar	352.487	107.047	198.374	60.366
Vergi	(71.214)	-	(40.405)	-
Net kar	281.273	107.047	157.969	60.366
Ana ortaklık payı net kar		107.047		60.366
FAVÖK	324.218		188.984	

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

iii) Enerji:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Satış gelirleri (net)	16.510.145	-	12.564.568	-
Satılan malın maliyeti	(12.070.041)	-	(9.329.016)	-
Genel yönetim giderleri	(1.602.825)	-	(1.452.696)	-
Satış, pazarlama ve dağıtım giderleri	-	-	-	-
Esas faaliyetlerden diğer gelir/(gider) - net	444	-	201.418	-
İş ortaklıklarının karlarındaki paylar (Dipnot 12)	-	106.994	-	147.175
Faaliyet karı	2.837.723	106.994	1.984.274	147.175
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) - net	(286.275)	-	-	-
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	2.551.448	106.994	1.984.274	147.175
Finansal gelir/(gider) - net	(2.255.381)	-	(1.450.071)	-
Vergi öncesi kar	296.067	106.994	534.203	147.175
Vergi	(82.261)	-	(239.855)	-
Net kar	213.806	106.994	294.348	147.175
Ana ortaklık payı net kar		106.994		147.175
FAVÖK	3.468.228		2.482.077	

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

iv) Sanayi:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Satış gelirleri (net)	6.613.036	4.318.900	5.227.858	3.461.385
Satılan malın maliyeti	(5.234.243)	(3.549.257)	(4.052.682)	(2.803.451)
Genel yönetim giderleri	(282.253)	(119.835)	(267.466)	(149.220)
Pazarlama giderleri	(458.194)	(228.968)	(426.172)	(199.115)
Araştırma ve geliştirme giderleri	(7.836)	(6.296)	(12.478)	(5.756)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/(gider) - net	161.638	122.198	145.095	79.405
İş ortaklıklarının karlarındaki paylar (Dipnot 12)	268.581	310.119	295.609	335.011
Faaliyet karı	1.060.729	846.861	909.764	718.259
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) - net	25.795	25.588	15.080	14.740
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	1.086.524	872.449	924.844	732.999
Finansal gelir/(gider) - net	(332.585)	(172.248)	(268.165)	(129.185)
Vergi öncesi kar	753.939	700.201	656.679	603.814
Vergi	(53.368)	(51.265)	(42.928)	(39.725)
Durdurulan faaliyetler vergi sonrası dönem karı	3.503	3.503	(9.352)	(9.352)
Net kar	704.074	652.439	604.399	554.737
Ana ortaklık payı net kar		473.476		450.092
FAVÖK	1.162.015	880.347	951.153	736.701

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

v) Perakende:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Satış gelirleri (net)	7.951.844	7.946.868	7.566.353	7.560.799
Satılan malın maliyeti	(6.170.358)	(6.165.388)	(6.060.644)	(6.054.538)
Genel yönetim giderleri	(194.523)	(194.523)	(169.461)	(168.711)
Pazarlama giderleri	(1.501.124)	(1.500.496)	(1.520.102)	(1.520.102)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/(gider) - net	(300.403)	(300.403)	(389.519)	(389.519)
Faaliyet karı/(zararı)	(214.564)	(213.942)	(573.373)	(572.071)
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) - net	15.643	15.643	61.229	61.229
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/(zararı)	(198.921)	(198.299)	(512.144)	(510.842)
Finansal gelir/(gider) - net	(246.973)	(246.973)	(214.634)	(214.634)
Vergi öncesi kar/(zararı)	(445.894)	(445.272)	(726.778)	(725.476)
Vergi	42.076	42.076	134.200	134.200
Net kar/(zararı)	(403.818)	(403.196)	(592.578)	(591.276)
Ana ortaklık payı net kar/(zarar)		(202.437)		(315.537)
FAVÖK	94.252	94.874	(332.567)	(331.265)

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

vi) Çimento:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Satış gelirleri (net)	3.009.581	1.490.580	2.631.365	1.170.310
Satılan malın maliyeti	(2.313.682)	(1.100.486)	(1.843.183)	(799.657)
Genel yönetim giderleri	(143.275)	(79.827)	(144.242)	(79.925)
Araştırma ve geliştirme giderleri	(1.557)	(1.557)	-	-
Pazarlama giderleri	(30.581)	(10.984)	(28.229)	(9.744)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/(gider) - net	24.776	28.526	30.612	33.086
İş ortaklıklarının karlarındaki paylar (Dipnot 12)	-	52.219	-	106.561
Faaliyet karı	545.262	378.471	646.323	420.631
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) - net	58.836	50.000	36.191	3.552
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	604.098	428.471	682.514	424.183
Finansal gelir/(gider) - net	(164.945)	(99.587)	(71.512)	(37.072)
Vergi öncesi kar	439.153	328.884	611.002	387.111
Vergi	(78.360)	(47.462)	(118.221)	(56.674)
Net kar	360.793	281.422	492.781	330.437
Ana ortaklık payı net kar		163.635		223.574
FAVÖK	680.324	432.853	735.352	444.261

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

f) Bölümler bazında ana kar veya zarar tablosu kalemleri (devamı):

vii) Diğer:

	Kombine(*) 31 Aralık 2017	Konsolide(**) 31 Aralık 2017	Kombine(*) 31 Aralık 2016	Konsolide(**) 31 Aralık 2016
Satış gelirleri (net)	1.046.801	162.925	976.488	216.770
Satılan malın maliyeti	(137.869)	(137.577)	(151.812)	(151.532)
Genel yönetim giderleri	(115.369)	(110.637)	(104.973)	(99.660)
Pazarlama giderleri	(5.138)	(5.138)	(5.913)	(5.913)
Esas faaliyetlerden diğer gelir/(gider) - net	45.031	39.787	969	(3.092)
Faaliyet karı/(zararı)	833.456	(50.640)	714.759	(43.427)
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider) - net	307.254	302.476	205.600	205.601
Finansman gideri öncesi faaliyet karı	1.140.710	251.836	920.359	162.174
Finansal gelir/(gider) - net	(414)	(414)	(572)	(572)
Vergi öncesi kar	1.140.296	251.422	919.787	161.602
Vergi	(42.580)	(42.580)	(41.614)	(41.615)
Net kar	1.097.716	208.842	878.173	119.987
Ana ortaklık payı net kar		189.825		85.046
FAVÖK	860.379	(23.876)	739.508	(18.836)

(*) Kombine veriler, ilgili bölümlere bağlı şirketlerin kendi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

(**) Konsolide veriler, ilgili bölümlere bağlı iştirak ve iş ortaklarının Holding sahiplik oranı dikkate alınarak ve bağlı ortaklıkların segment içi eliminasyonların yapıldığı segmentler arası eliminasyon öncesi finansal sonuçlarının toplamını ifade etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

g) Ana ortaklık payı net kar/(zarar) detayı

Tek seferlik gelir giderler, Grup'un rutin operasyonları içerisinde karşılaşmayı beklemediği bir defaya mahsus gider yada gelirlerdir. Bölümler bazında tek seferlik gelir giderlerden arındırılmış (düzeltilmiş) ana ortaklık payı net kar/(zarar) detayı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Bankacılık	2.642.546	1.978.567
Sigortacılık	107.047	80.535
Sanayi	442.215	468.784
Çimento	150.689	217.023
Enerji	221.504	139.611
Perakende	(110.016)	(161.261)
Diğer	161.292	76.257
Toplam	3.615.278	2.799.516

Düzeltilmiş ana ortaklık payı net karın mutabakatı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Raporlanabilir faaliyet bölümlerine ait		
düzeltilmiş net kar (Ana ortaklık payı)	3.615.278	2.799.516
Carrefoursa'ya ilişkin tek seferlik gelir/(gider)-net	(95.994)	(84.423)
Teknosa'ya ilişkin tek seferlik gelir/(gider)-net	3.573	(69.852)
Enerjisa'ya ilişkin tek seferlik gelir/(gider)-net	(114.510)	7.564
Holdring'e ilişkin tek seferlik gelir/(gider)-net	31.126	(3.491)
Akbank'a ilişkin tek seferlik gelir/(gider)-net	-	30.848
Diğer	41.613	(20.031)
Net kar (Ana ortaklık payı)	3.481.086	2.660.131

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

h) Kombine FAVÖK detayı

31 Aralık 2017	Vergi Öncesi Kar	Amortisman Giderleri	Yatırım faaliyetlerinden gelir/ (gider) – net	Finansal gelir/(gider) – net	Operasyonel Kur Farkı/Faiz	FAVÖK
Bankacılık	8.169.152	260.863	2.658	-	-	8.427.357
Sanayi	753.940	244.051	25.795	(332.585)	142.766	1.162.015
Çimento	439.153	169.312	58.836	(164.945)	34.250	680.324
Perakende	(445.894)	207.682	15.643	(246.973)	(101.134)	94.252
Enerji	296.067	663.026	(286.275)	(2.255.381)	32.521	3.468.228
Sigorta	352.487	25.021	44.592	(8.219)	16.917	324.218
Diğer	1.140.296	27.601	307.254	(414)	678	860.379

31 Aralık 2016	Vergi Öncesi Kar	Amortisman Giderleri	Yatırım faaliyetlerinden gelir/ (gider) – net	Finansal gelir/(gider) – net	Operasyonel Kur Farkı/Faiz	FAVÖK
Bankacılık	6.200.882	217.259	2.658	-	-	6.415.483
Sanayi	656.679	194.371	15.080	(268.165)	152.982	951.153
Çimento	611.002	141.835	36.191	(71.512)	52.806	735.352
Perakende	(726.778)	151.821	61.229	(214.634)	(88.985)	(332.567)
Enerji	534.203	526.179	-	(1.450.071)	28.377	2.482.077
Sigorta	198.376	17.718	27.302	(19.294)	19.102	188.984
Diğer	919.787	25.283	205.600	(572)	534	739.508

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

i) Amortisman ve itfa payları, değer düşüklükleri ve yatırım harcamaları (Konsolide):

1 Ocak – 31 Aralık 2017

	Finans							
	Bankacılık	Sigorta	Sanayi	Çimento	Enerji	Perakende	Diğer	Toplam
Amortisman ve itfa payları	260.863	-	139.027	86.379	-	207.682	27.441	721.392
Maddi varlıklar ve yatırım amaçlı gayrimenkuller (değer düşüklüğü)/değer düşüklüğü iptali	(1.478)	-	11.014	-	-	21.969	-	31.505
Yatırım harcamaları	483.587	-	255.710	421.552	-	221.867	27.697	1.410.413

1 Ocak – 31 Aralık 2016

	Finans							
	Bankacılık	Sigorta	Sanayi	Çimento	Enerji	Perakende	Diğer	Toplam
Amortisman ve itfa payları	217.259	-	114.025	66.715	-	151.821	25.124	574.944
Maddi varlıklar ve yatırım amaçlı gayrimenkuller (değer düşüklüğü)/değer düşüklüğü iptali	-	-	5.139	(3.912)	-	(80.268)	-	(79.041)
Yatırım harcamaları	445.681	-	144.322	655.240	-	128.864	20.628	1.394.735

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

4 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA (Devamı)

j) Amortisman ve itfa payları, değer düşüklükleri ve yatırım harcamaları (Kombine):

1 Ocak – 31 Aralık 2017

	Finans							
	Bankacılık	Sigorta	Sanayi	Çimento	Enerji	Perakende	Diğer	Toplam
Amortisman ve itfa payları	260.863	25.021	244.051	169.312	663.026	207.682	27.601	1.597.556
Maddi varlıklar ve yatırım amaçlı gayrimenkuller (değer düşüklüğü)/değer düşüklüğü iptali	(1.478)	-	11.014	-	-	21.969	-	31.505
Yatırım harcamaları	483.586	58.107	968.112	539.283	1.972.521	221.867	27.697	4.271.173

1 Ocak – 31 Aralık 2016

	Finans							
	Bankacılık	Sigorta	Sanayi	Çimento	Enerji	Perakende	Diğer	Toplam
Amortisman ve itfa payları	217.259	17.718	194.371	141.835	526.179	151.821	25.283	1.274.466
Maddi varlıklar ve yatırım amaçlı gayrimenkuller (değer düşüklüğü)/değer düşüklüğü iptali	-	-	5.139	(3.912)	-	(80.268)	-	(79.041)
Yatırım harcamaları	445.682	32.524	670.394	787.244	2.044.682	128.864	20.628	4.130.018

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 5 - NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla hazır değerlerin detayı aşağıda sunulmuştur

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Kasa		
- Bankacılık	2.307.696	1.840.502
- Diğer şirketler	43.920	35.706
Banka - vadeli mevduat	4.271.101	3.991.936
Banka - vadesiz mevduat	7.882.898	6.720.879
Diğer hazır değerler	13.449	7.604
Toplam	14.519.064	12.596.627

ABD Doları, Avro ve TL cinsinden vadeli mevduatlar ve para piyasası plasmanlarının etkin faiz oranı sırasıyla yıllık ortalama %1,79 (31 Aralık 2016: %2,24), %0,10 (31 Aralık 2016: %0,19) ve %16,21'dir (31 Aralık 2016: %12,00).

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla vade analizi aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Vadesiz	10.247.962	8.604.653
3 aya kadar	4.271.102	3.991.974
Toplam	14.519.064	12.596.627

31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla Grup'un off-shore nakit değerleri, değişken faizli bono ihraçlarına ilişkin ödeme hesapları ve bankalarda bulunan vadeli ve vadesiz mevduatları üzerinde toplam 4.541.840 TL tutarında blokaj bulunmaktadır (31 Aralık 2016: 5.356.843 TL).

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR

a) Alım satım amaçlı finansal yatırımlar:

Makul değer değişimleri kar veya zarar tablosuna yansıtılan finansal varlıkların detayı aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Hisse senetleri	23.432	7.268
Devlet tahvilleri	9.525	9.865
Diğer	6.933	46.788
Toplam	39.890	63.921

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR (Devamı)

a) Alım satım amaçlı finansal yatırımlar (devamı):

TL cinsinden gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal varlıkların etkin faiz oranları aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
TL	% 16,16	% 12,27

Grup'un finans sektöründeki faaliyetlerinden dolayı teminata verdiği alım satım amaçlı finansal varlıkları 9.731 TL'dir (31 Aralık 2016: 9.721 TL).

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan finansal varlıkların sözleşmede yer alan vade tarihlerine kalan sürelerine göre vade analizi aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
3 ay ile 12 ay arası	16.459	40.715
1 ile 5 yıl arası	-	15.937
Vadesiz	23.431	7.269
Toplam	39.890	63.921

Sözleşme ile belirlenen yeniden fiyatlandırma tarihine kalan süre:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
3 aya kadar	2.060	47.292
3 ay ile 12 ay arası	14.399	9.360
Vadesiz	23.431	7.269
Toplam	39.890	63.921

Grup genelinde bankacılık dışında herhangi bir şirkette alım satım amaçlı finansal yatırım bulunmamaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR (Devamı)

b) Satılmaya hazır finansal yatırımlar:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Borçlanma senetleri		
- Devlet tahvilleri	23.159.176	17.912.731
- Eurobondlar	13.657.442	11.328.132
- Yatırım fonları	277.987	212.244
- Diğer yabancı para cinsinden bonolar	5.648.781	5.297.031
Ara toplam	42.743.386	34.750.138
Hisse senetleri		
- Teşkilatlanmış piyasalarda işlem gören	116	116
- Teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmeyen	102.325	71.626
Ara toplam	102.441	71.742
Toplam satılmaya hazır finansal yatırımlar	42.845.827	34.821.880

ABD Doları, Avro, Yen ve Türk Lirası cinsinden borçlanma senetlerinin etkin faiz oranları sırasıyla yıllık %4,20 (31 Aralık 2016: %3,71), %2,47 (31 Aralık 2016: %2,38), %3,09 (31 Aralık 2016: %3,79) ve %12,48'dir (31 Aralık 2016: %9,52). Grup'un repodan sağlanan fonlara konu satılmaya hazır finansal varlıkları 20.055.533 TL'dir (31 Aralık 2016: 16.282.871 TL). Grup'un finans sektöründeki faaliyetlerinden dolayı teminata verdiği satılmaya hazır finansal varlıkları 3.470.880 TL'dir (31 Aralık 2016: 2.062.303 TL). Riski sigorta poliçesi sahiplerine ait alım satım amaçlı finansal varlıklar bulunmamaktadır (31 Aralık 2016: Bulunmamaktadır).

Akbank'ın satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymet portföylerinde TÜFE'ye endeksli tahviller bulunmaktadır. Bu kıymetlerin fiili kupon ödeme tutarlarının hesaplamasında kullanılan referans endeksler iki ay öncesinin TÜFE'sine göre oluşturulmaktadır. Banka tahmini enflasyon oranını da buna paralel olarak belirlemektedir. Kullanılan tahmini enflasyon oranı, yıl içerisinde gerekli görüldüğünde güncellenmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR (Devamı)

b) Satılmaya hazır finansal yatırımlar (devamı):

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla satılmaya hazır finansal yatırımların sözleşmede yer alan vade tarihlerine kalan sürelerine göre vade analizi aşağıda sunulmuştur.

	31 Aralık 2017			31 Aralık 2016		
	Diğer			Diğer		
	Bankacılık	şirketler	Toplam	Bankacılık	şirketler	Toplam
3 ile 12 ay arası	3.086.122	-	3.086.122	2.530.718	-	2.530.718
1 ile 5 yıl arası	25.783.774	-	25.783.774	19.037.853	10.422	19.048.275
5 yıldan fazla	12.871.607	-	12.871.607	12.722.733	-	12.722.733
Vadesiz	1.104.324	-	1.104.324	520.154	-	520.154
Toplam	42.845.827	-	42.845.827	34.811.458	10.422	34.821.880

Sözleşme ile belirlenen yeniden fiyatlandırma tarihine kalan süre:

	31 Aralık 2017			31 Aralık 2016		
	Diğer			Diğer		
	Bankacılık	şirketler	Toplam	Bankacılık	şirketler	Toplam
3 aya kadar	6.936.341	-	6.936.341	6.541.586	-	6.541.586
3 ile 12 ay arası	11.749.801	-	11.749.801	10.230.716	-	10.230.716
1 ile 5 yıl arası	16.298.430	-	16.298.430	12.060.816	10.422	12.071.238
5 yıldan fazla	7.485.228	-	7.485.228	5.698.755	-	5.698.755
Vadesiz	376.027	-	376.027	279.585	-	279.585
Toplam	42.845.827	-	42.845.827	34.811.458	10.422	34.821.880

c) Vadeye kadar elde tutulacak finansal yatırımlar:

Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıkların detayı aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Devlet tahvilleri	18.883.153	17.976.984
Toplam	18.883.153	17.976.984

ABD Doları, Avro ve Türk Lirası cinsinden borçlanma senetlerinin etkin faiz oranı sırasıyla yıllık %4,11 (31 Aralık 2016: %4,05), %3,62 (31 Aralık 2016: %3,62) ve %13,22'dir (31 Aralık 2016: %9,82).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR (Devamı)

c) Vadeye kadar elde tutulacak finansal yatırımlar (devamı):

Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıkların hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
1 Ocak Bakiyesi	17.976.984	10.688.533
Alımlar (*)	226	5.882.043
Parasal varlıklarda meydana gelen kur farkları	1.223.819	1.269.337
Değerleme etkisi	523.600	367.875
Satış ve itfa yolu ile elden çıkarılanlar	(766.185)	(130.051)
Değer düşüş karşılığı	(75.291)	(100.753)
Toplam	18.883.153	17.976.984

(*) Banka, elde tutma niyetindeki değişiklik sebebiyle Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar portföyündeki 96.359 Avro ve 1.591.672 Amerikan Doları nominal değerindeki kamu borçlanma senedini önceki dönemde Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar portföyüne sınıflamıştır. Sınıflama tarihi itibarıyla söz konusu menkul kıymetlerin gerçeğe uygun değerlerini ifade eden defter değerleri sırasıyla 98.531 Avro ve 1.650.112 Amerikan Doları olup bu tutarlar ilgili menkul kıymetlerin yeni maliyetleri olarak kabul edilmiştir. Sınıflanan menkul kıymetlerin daha önceden özkaynaklarda muhasebeleştirilmiş menkul değerler değerleme farkları, vadeye kadar elde tutulacak yatırımın kalan ömrü boyunca etkin faiz yöntemi kullanılarak itfa edilmektedir.

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 itibarıyla vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar için Bankacılık ve diğer sektörler bazında sözleşmede yer alan vade tarihlerine kalan süre aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017			31 Aralık 2016		
	Diğer			Diğer		
	Bankacılık	şirketler	Toplam	Bankacılık	şirketler	Toplam
3 ile 12 ay arası	4.593.687	122	4.593.809	684.786	114	684.900
1 ile 5 yıl arası	12.668.937	-	12.668.937	14.763.517	-	14.763.517
5 yıldan fazla	1.620.407	-	1.620.407	2.528.567	-	2.528.567
Toplam	18.883.031	122	18.883.153	17.976.870	114	17.976.984

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 itibarıyla vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar için sözleşme ile belirlenen yeniden fiyatlama tarihine kalan süre aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017			31 Aralık 2016		
	Diğer			Diğer		
	Bankacılık	şirketler	Toplam	Bankacılık	şirketler	Toplam
3 aya kadar	6.403.521	-	6.403.521	2.857.339	-	2.857.339
3 ile 12 ay arası	2.623.044	122	2.623.166	1.788.154	114	1.788.268
1 ile 5 yıl arası	8.897.479	-	8.897.479	11.961.634	-	11.961.634
5 yıldan fazla	958.987	-	958.987	1369.743	-	1.369.743
Toplam	18.883.031	122	18.883.153	17.976.870	114	17.976.984

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 6 - FİNANSAL YATIRIMLAR (Devamı)

d) Vadeli mevduatlar:

Üç aydan uzun vadeli mevduatların detayı aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
3 ile 12 ay arası	8.190	35.765
Toplam	8.190	35.765

DİPNOT 7 - FİNANSAL BORÇLAR

Kısa vadeli alınan fonlar, banka kredileri ve ihraç edilen borç senetleri:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Kısa vadeli	13.917.173	8.838.741
Uzun vadeli alımların kısa vadeli kısmı	16.018.279	13.620.874
Toplam kısa vadeli	29.935.452	22.459.615
Uzun vadeli alınan fonlar, banka kredileri ve ihraç edilen borç senetleri:		
Uzun vadeli	25.322.315	26.458.459
Toplam	55.257.767	48.918.074

2017 yılı itibarıyla, finansal borçların hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	2017
1 Ocak tarihi itibarıyla	48.918.074
Dönem içi kredi ana para girişleri	11.538.358
Dönem içi faiz ve anapara ödemeleri	(5.477.339)
Dönem içi faiz tahakkukları	134.944
Kur değişiminin etkileri	82.620
Dönem içi aktifleştirilen faiz	61.110
31 Aralık tarihi itibarıyla	55.257.767

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla vade analizi aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
3 aya kadar	14.837.249	9.463.615
3 ile 12 ay arası	15.098.203	12.996.000
Kısa vadeli finansal borçlar ve uzun vadeli finansal borçların kısa vadeli kısmı	29.935.452	22.459.615
1 ile 5 yıl arası	16.168.062	17.985.270
5 yıldan fazla	9.154.253	8.473.189
Uzun vadeli finansal borçlar	25.322.315	26.458.459
Toplam finansal borçlar	55.257.767	48.918.074

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 7 - FİNANSAL BORÇLAR (Devamı)

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla uzun vadeli finansal borçların geri ödeme planları aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
2017	-	8.179.400
2018	5.296.171	3.556.033
2019	5.029.825	4.445.345
2020	2.191.491	1.804.492
2021 ve sonrası	12.804.828	8.473.189
Toplam	25.322.315	26.458.459

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla kredilerin sözleşme ile belirlenen yeniden fiyatlama tarihine kalan süre:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
3 aya kadar	33.182.206	31.821.916
3 ile 12 ay arası	9.872.514	6.367.519
1 ile 5 yıl arası	7.133.178	7.203.894
5 yıldan fazlası	5.069.869	3.524.745
Toplam	55.257.767	48.918.074

31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla mevcut krediler ile ilgili açıklamalar aşağıdaki gibidir:

Akbank - Sendikasyon kredisi

Grup'un bağlı ortaklıklarından Akbank'ın 31 Aralık 2017 tarihi itibarı ile dört sendikasyon kredisi bulunmaktadır. 787,8 milyon Avro ve 327 milyon ABD Doları tutarındaki 1 ve 3 yıl vadeli dilimlerden oluşan sendikasyon kredisi 18 Ağustos 2016 tarihinde imzalanmıştır. Mevcut bakiyesi 90 milyon Avrodur. Kredinin 3 yıl vadeli kısmının maliyeti yıllık Euribor+ 215 bps'tir. 738,3 milyon Avro ve 404,5 milyon ABD Doları tutarındaki 1 ve 2 yıl vadeli dilimlerden oluşan sendikasyon kredisi 22 Mart 2017 tarihinde imzalanmıştır. Kredinin 1 yıl vadeli kısmının maliyeti Euribor+135 bps ve Libor+145 bps, 2 yıl vadeli kısmının maliyeti Libor+ 220 bps'tir. 335 milyon ABD Doları'ndan oluşan 3 yıl vadeli üçüncü sendikasyon kredisi 9 Temmuz 2015 tarihinde imzalanan kredi sözleşmesi ile temin edilmiştir. Kredinin yıllık maliyeti Libor+185 bps'tir. 515.1 milyon Avro ve 542.6 milyon ABD Doları tutarındaki 1 ve 2 yıl vadeli dilimlerden oluşan dördüncü sendikasyon kredisi 15 Ağustos 2017 tarihinde imzalanmıştır. Kredinin 1 yıl vadeli kısmının maliyeti Euribor+125 bps ve Libor+135 bps, 2 yıl vadeli kısmının maliyeti Libor+ 220 bps'tir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 7 - FİNANSAL BORÇLAR (Devamı)

İhraç edilen menkul kıymetler:

İhraç edilen menkul kıymetler ABD Doları ve TL kıymetlerden oluşmaktadır.

ABD Doları cinsinden olan ihraç edilen senetlerin geri ödeme planı aşağıdaki gibidir.

	31 Aralık 2017		31 Aralık 2016	
	ABD Doları	TL	ABD Doları	TL
2017	-	-	822.429	2.878.501
2018	1.208.548	4.519.968	1.006.961	3.524.364
2019	452.230	1.691.340	757.205	2.650.218
2020	848.888	3.174.841	768.180	2.688.630
2021	516.436	1.931.471	647.571	2.266.499
2022	773.845	2.894.180	762.934	2.670.269
2023	464.207	1.736.134	434.528	1.520.848
2024	482.772	1.805.567	373.192	1.306.172
2025	426.707	1.595.884	380.722	1.332.527
2026	63.293	236.716	39.512	138.292
2027	293.150	1.096.381	20.524	71.834
2028	9.893	37.000	4.762	16.667
Toplam	5.539.969	20.719.482	6.018.520	21.064.821

5.539.969 ABD Doları bedel, seküritizasyon işlemleri ve Banka tarafından ihraç edilmiş ABD Doları cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

	31 Aralık 2017		31 Aralık 2016	
	Avro	TL	Avro	TL
2017	-	-	63.951	235.960
2018	75.260	336.963	75.074	277.001
2019	93.331	417.871	93.317	344.312
2020	45.817	205.136	45.802	168.996
2021	23.075	103.314	23.062	85.092
2022	334	1.495	321	1.184
2023	321	1.437	309	1.140
2024	309	1.383	297	1.096
2025	297	1.330	285	1.052
2026	285	1.276	274	1.011
2027	274	1.227	264	974
2028	263	1.178	253	933
2029	6.543	29.295	6.289	23.205
Toplam	246.109	1.101.905	309.498	1.141.956

246.109 Avro bedel, seküritizasyon işlemleri ve Grup tarafından ihraç edilmiş Avro cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 7 - FİNANSAL BORÇLAR (Devamı)

İhraç edilen menkul kıymetler (devamı):

	31 Aralık 2017		31 Aralık 2016	
	RON	TL	RON	TL
2017	-	-	4.855	3.926
2018	80.994	77.398	78.228	63.263
2019	54.049	51.649	51.959	42.019
Toplam	135.043	129.047	135.042	109.208

135.043 Romanya Leyi (RON) bedel, seküritizasyon işlemleri ve Grup tarafından ihraç edilmiş RON cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

	31 Aralık 2017		31 Aralık 2016	
	HUF	TL	HUF	TL
2019	782.916	11.431	796.798	9.562
Toplam	782.916	11.431	796.798	9.562

782.916 Macar Forinti (HUF) bedel, seküritizasyon işlemleri ve Grup tarafından ihraç edilmiş HUF cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

	31 Aralık 2017		31 Aralık 2016	
	JPY	TL	JPY	TL
2017	-	-	19.188	573
2018	9.925	329	18.757	560
2019	992.585	32.894	964.562	28.803
Toplam	1.002.510	33.223	1.002.507	29.936

1.002.510 Japon Yeni (JPY) bedel, seküritizasyon işlemleri ve Grup tarafından ihraç edilmiş JPY cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

	31 Aralık 2017		31 Aralık 2016	
	CZK	TL	CZK	TL
2017	-	-	274.959	37.862
Toplam	-	-	274.959	37.862

31 Aralık 2016'da 274.959 Çek Koruna (CZK) bedel, seküritizasyon işlemleri ve Grup tarafından ihraç edilmiş CZK cinsinden menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

Bunun yanı sıra, 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla Grup tarafından ihraç edilmiş 3 ay vadeli 3.533.520 TL, 4 ay vadeli 1.122.952 TL ve 5 yıl ve üzeri vadeli 2.480.799 TL bono bulunmaktadır. (31 Aralık 2016: 3 ay vadeli 987.990 TL, 4 ay vadeli 299.259 TL, 6 ay vadeli 48.085 TL, 2 yıl vadeli 223.708 TL ve 5 yıl ve üzeri vadeli 997.225 TL).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 8 - TİCARİ ALACAK VE BORÇLAR

Kısa ve uzun vadeli ticari alacaklar:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Ticari alacaklar	1.542.005	1.200.777
Çekler ve senetler	547.529	435.838
	2.089.534	1.636.615
Eksi: şüpheli alacaklar karşılığı	(85.968)	(85.981)
Toplam	2.003.566	1.550.634

31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla, 148.463 TL (31 Aralık 2016: 95.588 TL) tutarındaki ticari alacakların vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamıştır. Bu alacakların vade analizi aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
3 aya kadar	92.542	69.892
3 ile 6 ay arası	30.421	9.353
6 ile 9 ay arası	2.139	6.544
9 ay ve üzeri	23.361	9.799
Toplam	148.463	95.588

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla, ticari alacaklar bakiyesi içerisinde vadesi geçmiş ve şüpheli alacak karşılığı ayrılmış tutarların vade analizi aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
3 aya kadar	1.068	215
3 ile 6 ay arası	1.056	600
9 ay ve üzeri	83.844	85.166
Toplam	85.968	85.981

Kısa ve uzun vadeli ticari borçlar:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Ticari borçlar	2.881.047	2.487.626
Borç senetleri	-	949
Gider tahakkukları	1.302	1.942
Toplam	2.882.349	2.490.517

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 9 - DİĞER ALACAKLAR VE BORÇLAR

Diğer kısa vadeli alacaklar:	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Kredi kartı ödemelerinden alacaklar	38.266	14.717
Diğer çeşitli alacaklar	2.425.760	1.123.715
Toplam	2.464.026	1.138.432
Diğer uzun vadeli alacaklar:	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Verilen depozito ve teminatlar	709.870	415.241
Diğer çeşitli alacaklar	288.314	469.755
Toplam	998.184	884.996
Diğer kısa vadeli borçlar:	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Kredi kartı işlemleriyle ilgili borçlar	3.988.420	3.483.667
Ödenecek vergiler ve fonlar	420.915	331.548
İhracat depozitoları ve transfer talimatları	71.952	54.529
Muhabir bankalara ödeme emirleri	268.028	15.036
Finansal kiralama borçları	31.976	34.130
Diğer	619.817	806.273
Toplam	5.401.108	4.725.183
Diğer uzun vadeli borçlar:	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Finansal kiralama borçları	59.490	77.762
Ödenecek vergi ve fonlar	3.981	-
Diğer	1.478.063	752.206
Toplam	1.541.534	829.968

DİPNOT 10 - STOKLAR

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
İlk madde ve malzeme	312.005	279.947
Yarı mamuller	277.804	239.939
Mamuller ve ticari mamuller	1.542.792	1.397.737
Yedek parçalar	64.886	60.756
Diğer	186.965	91.550
	2.384.452	2.069.929
Stok değer düşüklüğü karşılığı (-)	(72.358)	(74.708)
Toplam	2.312.094	1.995.221

Stok değer düşüklüğü karşılığı hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	2017	2016
1 Ocak	(74.708)	(49.870)
Yıl içinde ayrılan karşılık	(24.490)	(77.488)
Konusu kalmayan karşılık	26.840	52.650
31 Aralık	(72.358)	(74.708)

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 11 - PEŞİN ÖDENMİŞ GİDERLER VE ERTELENMİŞ GELİRLER

Kısa vadeli peşin ödenmiş giderler:	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Gelecek aylara ait giderler	734.945	461.018
Stok alımı için verilen sipariş avansları	12.157	25.418
Diğer	2.112	280
Toplam	749.214	486.716
Uzun vadeli peşin ödenmiş giderler:	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Sabit kıymet alımı için verilen avanslar	3.551	36.804
Gelecek aylara ait giderler	19.547	92.263
Toplam	23.098	129.067
Kısa vadeli ertelenmiş gelirler:	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Kazanılmamış komisyon geliri	140.937	91.317
Alınan sipariş avansları	53.594	35.784
Ertelenmiş gelirler	22.144	21.514
Diğer	718	846
Toplam	217.393	149.461
Uzun vadeli ertelenmiş gelirler:	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Kazanılmamış komisyon geliri	143.793	120.273
Toplam	143.793	120.273

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 12 - ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLAR

İştirak ve İş Ortaklıklarının kayıtlı değerleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	Pay (%)	31 Aralık 2016	Pay (%)
Aksigorta	205.889	36,00	153.769	36,00
Avivasa	229.182	40,00	180.483	40,00
Brisa	298.202	43,63	248.767	43,63
Akçansa	377.711	39,72	415.067	39,72
Enerjisa Üretim Santralleri (*)	2.020.084	50,00	-	-
Enerjisa Enerji (*)	2.940.201	50,00	4.743.060	50,00
Philsa	207.015	25,00	207.467	25,00
Philip Morrisa	51.490	24,75	71.476	24,75
Temsa Mısır	(1.248)	73,75	(11.162)	73,75
Temsa İş Makineleri	110.688	51,00	92.078	51,00
Toplam	6.439.214		6.101.005	

Holding konsolide net karı içinde İştirak ve İş Ortaklıklarının karlarından paylar aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak - 31 Aralık 2017	1 Ocak - 31 Aralık 2016
Aksigorta	49.160	25.398
Avivasa	57.887	34.968
Brisa	41.537	39.402
Akçansa	52.219	106.561
Enerjisa Üretim Santralleri (*)	(387.011)	-
Enerjisa Enerji (*)	494.005	147.175
Philsa	159.736	169.938
Philip Morrisa	74.132	119.416
Temsa Mısır	11.296	(1.388)
Temsa İş Makineleri	23.419	7.643
Toplam	576.380	649.113

(*) Almanya'da kurulu E.ON SE ile %50'şer pay sahibi olunan Enerjisa Enerji A.Ş., bünyesinde bulunan enerji üretim, enerji toptan satış ve doğalgaz toptan satış faaliyetlerinde bulunan şirketlerini kısmi bölünme yoluyla yeni kurulan Enerjisa Üretim Santralleri A.Ş. bünyesine taşımıştır. Yeni şirket kurma yöntemiyle gerçekleştirilen bölünme işlemi 25 Ağustos 2017 tarihinde tamamlanmıştır. Kısmi bölünme işleminin tamamlanması sonucunda, Enerjisa Enerji A.Ş. bünyesinde sadece elektrik dağıtım ve perakende satış faaliyetlerini yürüten şirketler kalmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 12 - ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLAR (Devamı)

İştiraklerin ve İş Ortaklıklarının finansal tablolarıyla ilgili özet bilgiler aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017		31 Aralık 2016	
	Toplam varlıklar	Toplam yükümlülükler	Toplam varlıklar	Toplam yükümlülükler
Aksigorta	4.098.960	3.527.045	2.829.049	2.401.912
Avivasa	1.822.195	1.272.780	1.397.157	969.489
Brisa	3.540.658	2.857.178	2.887.859	2.317.684
Akçansa	1.778.315	814.465	1.677.606	619.706
Enerjisa Üretim Santralleri (*)	12.649.409	8.609.240	-	-
Enerjisa Enerji (*)	20.043.023	14.162.620	28.762.726	19.276.606
Philsa	3.276.178	2.448.119	4.125.277	3.295.411
Philip Morrisa	1.529.981	1.321.939	2.404.384	2.115.595
Temsa Mısır	23.120	24.814	9.943	25.077
Temsa İş Makineleri	551.677	374.999	349.078	168.533
Toplam	49.313.516	35.413.199	44.443.079	31.190.013

Satış Gelirleri

	1 Ocak - 31 Aralık 2017	1 Ocak - 31 Aralık 2016
Aksigorta	2.635.576	1.895.559
Avivasa	471.452	317.422
Brisa	2.294.136	1.766.473
Akçansa	1.519.001	1.461.055
Enerjisa Üretim Santralleri (*)	4.165.327	-
Enerjisa Enerji (*)	12.344.818	12.564.568
Philsa (**)	21.453.357	20.167.930
Philip Morrisa	22.412.588	19.944.842
Temsa İş Makineleri	700.259	465.163

(*) Almanya'da kurulu E.ON SE ile %50'şer pay sahibi olunan Enerjisa Enerji A.Ş., bünyesinde bulunan enerji üretim, enerji toptan satış ve doğalgaz toptan satış faaliyetlerinde bulunan şirketlerini kısmi bölünme yoluyla yeni kurulan Enerjisa Üretim Santralleri A.Ş. bünyesine taşımıştır. Yeni şirket kurma yöntemiyle gerçekleştirilen bölünme işlemi 25 Ağustos 2017 tarihinde tamamlanmıştır. Kısmi bölünme işleminin tamamlanması sonucunda, Enerjisa Enerji A.Ş. bünyesinde sadece elektrik dağıtım ve perakende satış faaliyetlerini yürüten şirketler kalmıştır.

(**) Üretim şirketi olan Philsa satışlarını pazarlama şirketi olan Philip Morrisa üzerinden gerçekleştirmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 12 - ÖZKAYNAK YÖNTEMİYLE DEĞERLENEN YATIRIMLAR (Devamı)

Net dönem karı/(zararı)

	1 Ocak - 31 Aralık 2017	1 Ocak - 31 Aralık 2016
Aksigorta	136.557	70.550
Avivasa	144.719	87.419
Brisa	95.203	90.309
Akçansa	148.814	286.979
Enerjisa Üretim Santralleri (*)	(774.022)	-
Enerjisa Enerji (*)	988.010	294.350
Philsa	638.944	679.752
Philip Morrisa	299.522	482.492
Temsa Mısır	15.315	(1.882)
Temsa İş Makineleri	45.920	14.986

(*) Almanya'da kurulu E.ON SE ile %50'şer pay sahibi olunan Enerjisa Enerji A.Ş., bünyesinde bulunan enerji üretim, enerji toptan satış ve doğalgaz toptan satış faaliyetlerinde bulunan şirketlerini kısmi bölünme yoluyla yeni kurulan Enerjisa Üretim Santralleri A.Ş. bünyesine taşımıştır. Yeni şirket kurma yöntemiyle gerçekleştirilen bölünme işlemi 25 Ağustos 2017 tarihinde tamamlanmıştır. Kısmi bölünme işleminin tamamlanması sonucunda, Enerjisa Enerji A.Ş. bünyesinde sadece elektrik dağıtım ve perakende satış faaliyetlerini yürüten şirketler kalmıştır.

İş ortaklıklarının dönem içi hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	2017	2016
Dönem başı - 1 Ocak	6.101.005	5.970.431
Kar/(zararlarından) paylar	576.380	649.113
İş ortaklıklarından temettü gelirleri	(358.216)	(396.984)
Ödenen temettüler	6.842	7.179
Diğer kapsamlı gelirlerden/(giderlerden) paylar	40.611	(128.734)
Ortak kontrole tabi işletme birleşmesi etkisi (**)	72.592	-
Dönem sonu - 31 Aralık	6.439.214	6.101.005

(**) 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla daha önce Grup'un iş ortaklıklarından Enerjisa Enerji A.Ş. bünyesinde farklı bir iş kolu olarak faaliyet gösteren ve dağıtım hizmetlerine ait operasyonları yürüten iş kolu dağıtım şirketlerine devrolmuştur. Ortak kontrol altındaki işletmelerin birleşme muhasebeleştirilmesinden kaynaklı konsolide seviyede 72.592 TL ertelenmiş vergi varlığı "geçmiş yıllar karları" içerisinde muhasebeleştirilmektedir. Bu etki her yıl amorti olacak ve beş yıl sonunda sıfırlanacaktır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 13 - YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER

	1 Ocak 2017	İlaveler	Çıkışlar	Değer (düşüklüğü)/ iptali	Yabancı para çevrim farkları	31 Aralık 2017
Maliyet:						
Arsa	180.729	-	-	10.760	(3.846)	187.643
Binalar	123.239	1.056	-	-	(75)	124.220
Toplam	303.968	1.056	-	10.760	(3.921)	311.863
Birikmiş amortisman:						
Binalar	(25.492)	(3.940)	-	-	75	(29.357)
Net defter değeri	278.476					282.506

	1 Ocak 2016	İlaveler	Çıkışlar	Değer (düşüklüğü)/ iptali	Yabancı para çevrim farkları	31 Aralık 2016
Maliyet:						
Arsa	185.465	3.754	(20.423)	5.139	6.794	180.729
Binalar	128.500	114	(1.355)	(4.020)	-	123.239
Toplam	313.965	3.868	(21.778)	1.119	6.794	303.968
Birikmiş amortisman:						
Binalar	(21.862)	(4.022)	392	-		(25.492)
Net defter değeri	292.103					278.476

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 14 - MADDİ DURAN VARLIKLAR

Maddi duran varlıkların 31 Aralık 2017 tarihinde sona eren yıla ait hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2017	Yabancı Para Çevrim Farkları	İlaveler	Çıkışlar	Transferler (*)	Değer Düşüklüğü İptali/(Değer Düşüklüğü)	Satılmak Üzere Elde Tutulan Varlıklara Transferler	31 Aralık 2017
Maliyet:								
Yer altı ve yer üstü düzenleri	626.281	4.623	8.810	(96.200)	36.091	(30.036)	-	549.569
Binalar	2.402.987	33.364	35.859	10.400	207.847	(1.474)	-	2.688.983
Makine, tesis ve cihazlar	3.248.618	122.629	73.852	(166.493)	625.784	2.431	-	3.906.821
Taşıt araçları	113.579	(7.473)	11.768	(7.464)	833	-	-	111.243
Döşeme ve demirbaşlar	2.883.082	5.558	338.340	(94.992)	20.909	(9.867)	-	3.143.030
Toplam	9.274.547	158.701	468.629	(354.749)	891.464	(38.946)	-	10.399.646
Yapılmakta olan yatırımlar	944.284	910	640.268	(5.079)	(935.763)	-	-	644.620
Toplam	10.218.831	159.611	1.108.897	(359.828)	(44.299)	(38.946)	-	11.044.266
Birikmiş amortisman:								
Yer altı ve yer üstü düzenleri	(234.731)	1.956	(7.954)	5.515	-	-	-	(235.214)
Binalar	(975.917)	(14.904)	(32.732)	36.010	3.441	7.062	-	(977.040)
Makine, tesis ve cihazlar	(1.914.886)	(67.366)	(156.685)	148.771	-	-	-	(1.990.166)
Taşıt araçları	(95.865)	472	(6.625)	6.275	-	-	-	(95.743)
Döşeme ve demirbaşlar	(2.032.923)	(3.660)	(310.946)	82.784	(3.441)	51.828	-	(2.216.358)
Toplam	(5.254.322)	(83.502)	(514.942)	279.355	-	58.890	-	(5.514.521)
Net kayıtlı değer	4.964.509							5.529.745

(*) Dönem içinde yapılmakta olan yatırımlardan gerçekleşen transferlerin 44.299 TL'si maddi olmayan duran varlıklar kalemlerinde muhasebeleştirilmiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 14 - MADDİ DURAN VARLIKLAR (Devamı)

Maddi duran varlıkların 31 Aralık 2016 tarihinde sona eren yıla ait hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2016	Yabancı Para Çevrim Farkları	İlaveler	Çıkışlar	Transferler (*)	Değer Düşüklüğü	Sayım Farkları	31 Aralık 2016
Maliyet:								
Arazi, yer altı ve yer üstü düzenleri	586.172	4.936	40.677	(10.064)	4.512	-	48	626.281
Binalar	2.352.264	56.551	14.592	(25.155)	(673)	-	5.408	2.402.987
Makine, tesis ve cihazlar	2.887.108	268.398	48.456	(17.089)	61.745	-	-	3.248.618
Taşıt araçları	111.801	1.669	5.138	(6.032)	1.003	-	-	113.579
Döşeme ve demirbaşlar	2.711.864	12.082	269.025	(151.768)	39.977	-	1.902	2.883.082
Toplam	8.649.209	343.636	377.888	(210.108)	106.564	-	7.358	9.274.547
Yapılmakta olan yatırımlar	346.690	7.250	742.970	(9.347)	(143.279)	-	-	944.284
Toplam	8.995.899	350.886	1.120.858	(219.455)	(36.715)	-	7.358	10.218.831
Birikmiş amortisman:								
Yer altı ve yer üstü düzenleri	(224.464)	(3.399)	(6.241)	181	13	(773)	(48)	(234.731)
Binalar	(893.849)	(23.976)	(52.238)	12.715	-	(13.161)	(5.408)	(975.917)
Makine, tesis ve cihazlar	(1.678.897)	(130.653)	(118.250)	12.914	-	-	-	(1.914.886)
Taşıt araçları	(86.671)	(1.274)	(12.058)	4.138	-	-	-	(95.865)
Döşeme ve demirbaşlar	(1.829.060)	(9.293)	(225.950)	94.902	(13)	(61.607)	(1.902)	(2.032.923)
Toplam	(4.712.941)	(168.595)	(414.737)	124.850	-	(75.541)	(7.358)	(5.254.322)
Net kayıtlı değer	4.282.958							4.964.509

(*) Dönem içinde yapılmakta olan yatırımlardan gerçekleşen transferlerin 36.715 TL'si maddi olmayan duran varlıklar kalemlerinde muhasebeleştirilmiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 15 - MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

Maddi olmayan duran varlıkların 31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren yıllara ait hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2017	Yabancı Para Çevrim Farkları	İlaveler	Değer Düşüklüğü (Karşılığı)/İptali	Çıkışlar	Transferler	Sayım Farkları	31 Aralık 2017
Maliyet (*)	1.474.680	10.957	300.459	(2.315)	(600)	48.377	(3.841)	1.827.717
Birikmiş itfa payları (-)	(801.910)	(5.704)	(202.510)	3.116	467	(4.078)	-	(1.010.619)
Net kayıtlı değer	672.769							817.098

	1 Ocak 2016	Yabancı Para Çevrim Farkları	İlaveler	Değer Düşüklüğü Karşılığı	Çıkışlar	Transferler	Sayım Farkları	31 Aralık 2016
Maliyet (*)	1.167.409	19.688	270.010	-	(16.055)	36.715	(3.087)	1.474.680
Birikmiş itfa payları (-)	(636.966)	(11.263)	(156.185)	(4.619)	7.122	-	-	(801.911)
Net kayıtlı değer	530.443							672.769

(*) Maddi olmayan duran varlıklar ağırlıklı olarak lisans ve yazılımlardan oluşmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 16 - ŞEREFİYE

Şerefiyenin 31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla sona ara eren dönemlere ait hareket tablosu aşağıda sunulmuştur:

	2017	2016
1 Ocak	1.014.815	1.014.355
İlaveler	-	460
Değer düşüklüğü karşılığı (*)	(141.718)	-
31 Aralık	873.097	1.014.815

(*) Grup'un bağlı ortaklıklarından Carrefoursa, dönem içerisinde şerefiye rakamını 141.718.000 Tam TL değer düşüklüğüne tabi tutmuştur. Söz konusu değer düşüklüğü karşılığı esas faaliyetlerden diğer giderler hesabında muhasebeleştirilmiştir.

Eğer nakit akışı tahminlerine uygulanan vergi sonrası iskonto oranı ve uzun vadeli büyüme oranı, yönetimin tahmininden %1 daha fazla olsaydı, Grup şerefiye için 14.749.520 Tam TL fazla değer düşüklüğü karşılığını konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirmek durumunda kalacaktı.

DİPNOT 17 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Diğer kısa vadeli karşılıklar	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Borç karşılıkları	241.673	350.048
<i>Kredi puan karşılıkları</i>	69.960	90.654
<i>Dava karşılıkları</i>	97.249	124.477
<i>Tazmin edilmemiş ve nakde dönüşmemiş gayrinakdi krediler özel karşılıkları</i>	67.754	73.085
<i>Ekonomik açıdan dezavantajlı sözleşmeler</i>	4.260	30.091
<i>Diğer kısa vadeli borç karşılıkları</i>	2.450	31.741
Diğer borç karşılıkları	91.265	61.308
Toplam	332.938	411.356

Diğer uzun vadeli karşılıklar	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Borç karşılıkları	4.613	4.239
<i>Diğer uzun vadeli borç karşılıkları</i>	4.613	4.239
Toplam	4.613	4.239

Taahhütler - Bankacılık bölümü	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Verilen teminat mektupları	34.576.533	26.900.857
Akreditifler	6.579.073	4.993.055
Dövizli kabul kredileri	3.757.710	3.583.106
Diğer teminatlar	5.914.738	3.962.154
Toplam	50.828.054	39.439.172

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 17 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (Devamı)

Taahhütler - Diğer şirketler	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Verilen teminat mektupları	649.971	558.419
Verilen diğer teminatlar	294.789	297.193
Maddi duran varlıklar ile ilgili ipotek, teminat, rehin	25.185	83.208
Toplam	969.945	938.820

Borçlanma senetleri ile ilgili geri alım ve geri satım taahhütleri:

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla borçlanma senetleri (devlet tahvilleri, hazine bonoları ve eurobondlar) ile ilgili geri alım ve geri satım taahhütleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Geri alım taahhütleri	29.229.448	25.877.459

Alım-satım amaçlı işlemlerin türleri:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Yabancı para döviz alım	10.601.547	8.911.930
Yabancı para döviz satım	10.564.713	9.064.075
Toplam	21.166.260	17.976.005

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Para swap alımları	111.502.891	87.664.943
Para swap satışları	106.924.680	86.427.026
Faiz haddi swap alımları	46.369.365	42.198.785
Faiz haddi swap satışları	46.369.365	42.198.785
Toplam	311.166.301	258.489.539

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Spot alımlar	5.034.625	8.257.572
Spot satışlar	5.050.637	8.318.772
Toplam	10.085.262	16.576.344

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Para, faiz ve menkul değer alım opsiyonları	50.144.128	43.145.261
Para, faiz ve menkul değer satım opsiyonları	50.460.763	43.319.700
Toplam	100.604.891	86.464.961

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Future satım işlemleri	-	55.335
Toplam	-	55.335

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Diğer alım işlemleri	6.225.924	7.170.681
Diğer satım işlemleri	8.623.132	5.154.039
Toplam	14.849.056	12.324.720

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 17 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (Devamı)

Riskten korunma amaçlı türev işlem türleri:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Faiz haddi swap alımları	11.759.837	8.814.305
Faiz haddi swap satışları	11.759.837	8.814.305
Toplam	23.519.674	17.628.610

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Yabancı para döviz alım	31.708	203.533
Yabancı para döviz satım	97.386	73.346
Toplam	129.094	276.879

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Para swap alımları	3.482.506	3.257.872
Para swap satışları	2.507.376	2.505.565
Toplam	5.989.882	5.763.437

31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla Bankacılık endüstriyel bölümüne ait bilanço dışı varlıkların vade analizi aşağıdaki gibidir:

	1 yıla kadar	1 yıldan fazla	Toplam
Verilen teminat mektupları	6.616.283	27.960.249	34.576.532
Akreditifler	5.188.694	1.390.378	6.579.072
Döviz Kabul kredileri	2.900.711	857.000	3.757.711
Diğer teminatlar	2.497.120	3.417.619	5.914.739
Toplam	17.202.808	33.625.246	50.828.054

31 Aralık 2016 tarihi itibarıyla Bankacılık endüstriyel bölümüne ait bilanço dışı varlıkların vade analizi aşağıdaki gibidir:

	1 yıla kadar	1 yıldan fazla	Toplam
Verilen teminat mektupları	3.932.167	22.968.691	26.900.858
Akreditifler	2.118.797	2.874.258	4.993.055
Döviz Kabul kredileri	3.569.249	13.857	3.583.106
Diğer teminatlar	1.335.410	2.626.743	3.962.153
Toplam	10.955.623	28.483.549	39.439.172

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 17 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (Devamı)

Grup'un iş ortaklıklarından Aksigorta T.C. Maliye Bakanlığı Vergi Denetleme Kurulu'nun Şirket nezdinde 24 Haziran 2014 tarihinde başlattığı 2009, 2010, 2011 ve 2012 yılları BSMV konulu sınırlı vergi incelemesi sonucunda sovtaj işlemlerinin banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi tutulmadığı gerekçesiyle Şirket'e 2009 yılı için 1,8 milyon Tam TL vergi ve 2.8 milyon Tam TL vergi cezası 2010 yılı için 2 milyon Tam TL vergi ve 3 milyon Tam TL vergi cezası, 2011 yılı için 3 milyon Tam TL vergi ve 4,6 milyon Tam TL vergi cezası, 2012 yılı için 4,3 milyon Tam TL vergi ve 6.4 milyon Tam TL vergi cezası olmak üzere toplam 27,9 milyon Tam TL vergi ve vergi cezası tarh edilmiş olup, Şirket uygulamalarının mevzuata uygun olduğu düşünülmekte olduğundan finansal tablolarda herhangi bir karşılık ayrılmamıştır. Şirket, 16 Ocak 2015 tarihinde 2009 yılına ilişkin ve 20 Şubat 2015 tarihinde 2010, 2011 ve 2012 yıllarına ilişkin vergi ve cezaları için Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Uzlaşma Komisyonu Başkanlığı'na uzlaşma talebinde bulunmuştur. Büyük Mükellefler Vergi Dairesi ile 15 Şubat 2018 tarihinde uzlaşma görüşmesi yapılmış ancak ilgili dönem vergi cezalarına ilişkin Büyük Mükellefler Vergi Dairesi ile uzlaşma konusunda anlaşma sağlanamamıştır. Vergi aslı ve cezalarına ilişkin olarak bu aşamada herhangi bir ödeme yapılmayacak olup yasal haklarımız dairesinde hukuki işlemlere başlanacaktır.

Grup'un bağlı ortaklıklarından Teknosa için, Rekabet Kurulu, 19 Şubat 2015 tarihli 15-08/108-M sayılı kararı ile 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacı ile Şirket ve kararda yer alan diğer şirketler nezdinde soruşturma açılmasına karar vermiş olup, bu kapsamda savunma talep etmiştir. 7 Temmuz 2015 tarih ve 15- 28/319-M sayılı karar ile soruşturmanın kapsamı tüketici elektroniği olarak genişletilerek önceki soruşturma ile birleştirilmiştir. Bu soruşturma için tüm yazılı savunmalar Şirket tarafından verilmiştir. 25 Ekim 2016 tarihi itibarıyla sözlü savunma süreci de tamamlanmıştır. Aynı şekilde 7 Temmuz 2015 tarih ve 15- 28/319-M sayılı karar ile şirketin önceki dönemlerdeki %100 bağlı ortaklığı olan Kliksa da soruşturmaya dahil edilmiş olup, bu soruşturma için Kliksa adına da tüm yazılı savunma süreci tamamlanmıştır. Her iki dosya için de 11 Kasım 2016 tarihinde Rekabet Kurulu'nun nihai kararı kurulun resmi web sitesinde yayınlanmıştır. Karar gereğince Teknosa ve Kliksa toplam 18.025.556 Tam TL para cezasına hükmolunmuştur. Rekabet Kurumu tarafından gerekçeli karar Şirket'e 8 Mart 2017 tarihinde tebliğ edilmiştir. Şirket tarafından 6 Nisan 2017 tarihinde erken ödeme hakkı kullanılarak para cezasının 3/4'lük kısmına tekabül eden 13.519.167 Tam TL tutarında ihtirazı kayıt ile ödeme yapılmıştır ve 60 günlük yasal süre içerisinde; 5 Mayıs 2017 tarihinde dava açılmıştır ve dava devam etmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 17 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (Devamı)

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla bankacılık endüstriyel bölümüne ait taahhütlerin ekonomik risk konsantrasyonu aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Finansal kurumlar	7.006.200	6.433.036
İnşaat	6.252.263	4.652.569
Kimya	2.791.301	2.910.411
Toptan satışıçılar	9.970.378	8.348.084
Küçük ölçekli perakendeciler	4.806.478	3.845.270
Çelik ve madencilik	3.152.082	2.086.619
Yiyecek ve içecek	798.144	616.372
Elektrik, gaz ve su	1.926.591	1.977.548
Otomotiv	855.703	620.213
Diğer imalat	2.965.513	1.445.639
Elektronik	676.712	639.372
Tekstil	1.423.271	934.968
Taşımacılık	621.471	1.170.174
Telekomünikasyon	224.582	153.924
Turizm	278.993	246.057
Tarım ve ormancılık	165.071	54.738
Diğer	6.913.301	3.304.178
Toplam	50.828.054	39.439.172

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 18 - TAAHHÜTLER

31 Aralık 2017 itibarıyla Bağlı Ortaklıkların teminat/rehin/ipotek (“TRİ”) pozisyonu aşağıdaki gibidir;

	31 Aralık 2017				
	Toplam TL Karşılığı	TL	ABD Doları	Avro	Diğer TL Karşılığı
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu teminatlar	1.295.945	434.563	133.887	78.704	987
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu teminatlar	1.135.741	276.886	64.605	135.303	3.528
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu teminatlar	50.828.054	21.370.968	4.744.023	2.471.376	385.992
D Diğer teminatlar					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Teminatlar	53.259.740	22.082.417	4.942.515	2.685.383	390.507
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu ipotekler	97.082	-	-	21.500	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
D. Diğer ipotekler					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam İpotekler	97.082	-	-	21.500	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
D. Diğer rehin					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Rehin	-	-	-	-	-

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 18 - TAAHHÜTLER (Devamı)

31 Aralık 2017 itibarıyla İş Ortaklıklarının teminat/rehin/ipotek (“TRİ”) pozisyonu aşağıdaki gibidir;

	31 Aralık 2017				
	Toplam TL Karşılığı	TL	ABD Doları	Avro	Diğer TL Karşılığı
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu teminatlar	895.128	893.057	393	130	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu teminatlar	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu teminatlar	495	495	-	-	-
D. Diğer teminatlar					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Teminatlar	895.623	893.552	393	130	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu İpotekler	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
D. Diğer ipotekler					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam İpotekler	-	-	-	-	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
D. Diğer rehin					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Rehin	-	-	-	-	-

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 18 - TAAHHÜTLER (Devamı)

31 Aralık 2016 itibarıyla Bağlı Ortaklıkların teminat/rehin/ipotek (“TRİ”) pozisyonu aşağıdaki gibidir;

	31 Aralık 2016				
	Toplam TL Karşılığı	TL	ABD Doları	Avro	Diğer TL Karşılığı
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu teminatlar	844.294	199.537	121.439	58.351	912
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu teminatlar	918.961	234.727	82.544	106.134	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu teminatlar	39.439.172	15.741.725	4.108.779	2.400.827	308.838
D. Diğer teminatlar					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Teminatlar	41.202.427	16.175.989	4.312.762	2.565.312	309.750
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu ipotekler	73.369	-	-	19.777	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
D. Diğer ipotekler					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam İpotekler	73.369	-	-	19.777	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
D. Diğer rehin					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Rehin	-	-	-	-	-

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 18 - TAAHHÜTLER (Devamı)

31 Aralık 2016 itibarıyla İş Ortaklıklarının teminat/rehin/ipotek (“TRİ”) pozisyonu aşağıdaki gibidir;

	31 Aralık 2016				
	Toplam TL Karşılığı	TL	ABD Doları	Avro	Diğer TL Karşılığı
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu teminatlar	1.118.066	895.219	61.434	1.791	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu teminatlar	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu teminatlar	541	540	-	-	-
D. Diğer teminatlar					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Teminatlar	1.118.607	895.759	61.434	1.791	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu İpotekler	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu ipotekler	-	-	-	-	-
D. Diğer ipotekler					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam İpotekler	-	-	-	-	-
A. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
B. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
C. Olağan ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla diğer 3. kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu rehin	-	-	-	-	-
D. Diğer rehin					
i. Ana ortaklık lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
ii. B ve C maddeleri kapsamına girmeyen diğer grup şirketleri lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
iii. C maddesi kapsamına girmeyen 3. Kişiler lehine vermiş olduğu	-	-	-	-	-
Toplam Rehin	-	-	-	-	-

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 19 - ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR

Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Personele ödenecek ücretler	27.587	29.579
Ödenecek sosyal güvenlik primleri	46.798	31.987
Diğer	1.612	1.611
Toplam	75.997	63.177

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
İzin karşılıkları	117.631	106.454
Prim karşılıkları	26.220	30.998
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin diğer karşılıklar	174.428	150.299
Toplam	318.279	287.751

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
İzin karşılıkları	3.785	2.890
Kıdem tazminatı karşılığı	385.500	303.541
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin diğer karşılıklar	23.079	16.779
Toplam	412.364	323.210

Kıdem tazminatı karşılığı:

Türk kanunlarına göre Grup, en az bir yıllık hizmeti tamamlayarak emekliye ayrılan, ilişkisi kesilen, askerlik hizmetleri için çağrılan veya vefat eden her çalışanına kıdem tazminatı ödemek mecburiyetindedir. 23 Mayıs 2002 tarihindeki ilgili yasa değişikliği nedeniyle, emeklilikten önceki hizmet süresiyle bağlantılı, bazı geçiş süreci maddeleri çıkartılmıştır. Ödenecek tazminat her hizmet yılı için bir aylık maaş tutarı kadardır ve bu miktar 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla 4.73 TL (31 Aralık 2016: 4.30 TL) ile sınırlandırılmıştır.

Yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler haricinde emeklilik taahhütleri için herhangi bir düzenleme yoktur. Fon ayrılma zorunluluğu bulunmadığından yükümlülük için fon ayrılmamıştır.

Kıdem tazminatı karşılığı, Şirket'in çalışanların emekli olmasından kaynaklanan gelecekteki muhtemel yükümlülük tutarının bugünkü değerinin tahmin edilmesi yoluyla hesaplanmaktadır. TMS 19 ("Çalışanlara Sağlanan Faydalar"), şirketin yükümlülüklerinin, tanımlanmış fayda planları kapsamında aktüeryal değerlendirme yöntemleri kullanılarak geliştirilmesini öngörür. Bu doğrultuda, toplam yükümlülüklerin hesaplanmasında kullanılan aktüeryal varsayımlar aşağıda belirtilmiştir:

Ana varsayım, her hizmet yılı için olan azami yükümlülük tutarının enflasyona paralel olarak artacak olmasıdır. Dolayısıyla, uygulanan iskonto oranı, gelecek enflasyon etkilerinin düzeltilmesinden sonraki beklenen reel oranı ifade eder. Bu nedenle, 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla, ekli finansal tablolarda karşılıklar, geleceğe ilişkin, çalışanların emekliliğinden kaynaklanacak muhtemel yükümlülüğünün bugünkü değeri tahmin edilerek hesaplanır. İlgili bilanço tarihlerindeki karşılıklar, konsolidasyon kapsamındaki her iştirak ve bağlı ortaklık için farklılık göstermekle birlikte, ortalama %3,70 - %5,10 arasında reel iskonto oranı kullanılmak suretiyle hesaplanmıştır (31 Aralık 2016: %3,40). Kıdem tazminatı tavanı altı ayda bir revize edilmekte olup, Grup'un kıdem tazminatı karşılığının hesaplanmasında 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren geçerli olan 5,00 TL tavan tutarı dikkate alınmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 19 - ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR (Devamı)

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar (devamı):

Kıdem tazminatı karşılığı (devamı):

Kıdem tazminatı karşılığının 31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren yıllara ait hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2017	2016
1 Ocak	303.541	269.402
Cari dönem gideri	99.616	119.520
Ödemeler	(81.370)	(110.182)
Faiz maliyeti	3.753	5.430
Yabancı para çevrim farkları	1.113	(29)
Aktüeryal kayıp	58.847	19.400
31 Aralık	385.500	303.541

DİPNOT 20 - DİĞER VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Diğer Dönen Varlıklar	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Bankalararası çek takas hesabı	149.829	418.721
İndirilecek, devreden ve diğer KDV	156.615	114.087
Diğer dönen varlıklar	64.115	44.063
Toplam	370.559	576.871

Diğer Duran Varlıklar	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Uzun vadeli vergi alacakları		
ve diğer yasal alacaklar	26.941	29.434
İndirilecek, devreden ve diğer KDV	4.928	3.027
Diğer duran varlıklar	87.944	59.274
Toplam	119.813	91.735

Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Bankalararası çek takas hesabı	291.353	778.619
Tasarruf mevduatı sigortası	50.641	45.569
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	323.668	364.210
Toplam	665.662	1.188.398

Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler		
Diğer uzun vadeli yükümlülükler	55.065	18.070
Toplam	55.065	18.070

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 21 - ÖZKAYNAKLAR

Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.'nin onaylanmış ve çıkarılmış sermayesi her biri 1 Kr kayıtlı nominal bedeldeki 204.040.393.100 (31 Aralık 2016: 204.040.393.100) hisseden oluşmaktadır.

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla Holding'in onaylanmış ve çıkarılmış sermayesi ve sermaye yapısı aşağıdaki gibidir:

Hissedarlar:	Pay (%)	31 Aralık 2017	Pay (%)	31 Aralık 2016
Sakıp Sabancı Holding A.Ş.	14,07	287.100	14,07	287.100
Serra Sabancı	7,21	147.160	7,21	147.160
Suzan Sabancı Dinçer	6,94	141.567	6,94	141.567
Çiğdem Sabancı Bilen	6,94	141.567	6,94	141.567
Diğer	64,84	1.323.010	64,84	1.323.010
Sermaye	100,00	2.040.404	100,00	2.040.404
Geri alınmış paylar (-)		(190.470)		(190.470)
Hisse senetleri ihraç primi		22.237		22.237

Grup'un bağlı ortaklıklarından EXSA Export Sanayi Mamulleri Satış ve Araştırma A.Ş. ("Exsa") 22 Aralık 2015 tarihli Yönetim Kurulu kararı ile Borsa İstanbul'da Sabancı Holding halka açık paylarından hisse alımları gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu işlemlerle, Exsa'nın Sabancı Holding sermayesindeki payı 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla %1,17'dir. Bu paylar, konsolide özkaynaklarda geri alınmış paylar hesabında muhasebeleştirilmiştir.

Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler

Türk Ticaret Kanunu'na göre, yasal yedekler birinci ve ikinci tertip yasal yedekler olmak üzere ikiye ayrılır. Türk Ticaret Kanunu'na göre birinci tertip yasal yedekler, şirketin ödenmiş sermayesinin %20'sine ulaşıncaya kadar, kanuni net karın %5'i olarak ayrılır. Türk Ticaret Kanunu'na göre, yasal yedekler ödenmiş sermayenin %50'sini geçmediği sürece sadece zararları netleştirmek için kullanılabilir, bunun dışında herhangi bir şekilde kullanılması mümkün değildir.

Ayrıca, Gayrimenkul ve İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası'ndan yararlanabilmek için söz konusu kazançların %75'inin pasifte bir fon hesabında (özel yedekler) tutulması ve 5 yıl süre ile işletmeden çekilmemesi gerekmektedir. İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası kapsamında, gerçekleşen iştirak satışları neticesinde kanuni finansal tablolarda oluşan satış kazançlarının %75'lik kısmı "İştirak satış karları" altında sınıflandırılmıştır. 2012 yılında Holding yasal mali tablolarındaki Teknosa hisselerinin halka arz dolayısıyla elde ettiği satış karının %75'ini bu hesap altında kaydetmiştir.

Yukarıda bahsedilen kardan ayrılan kısıtlanmış yedeklerin detayı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Yasal yedekler	699.547	596.381
İştirak satış karları	333.369	333.369
Toplam	1.032.916	929.750

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 21 - ÖZKAYNAKLAR (Devamı)

Kar Dağıtımı

Halka açık şirketler, kar payı dağıtımlarını SPK'nın 1 Şubat 2014 tarihinden itibaren yürürlüğe giren II-19.1 no'lu Kar Payı Tebliği'ne göre yaparlar.

Şirketler, karlarını genel kurulları tarafından belirlenecek kar dağıtım politikaları çerçevesinde ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak genel kurul kararıyla dağıtır. Söz konusu tebliğ kapsamında, asgari bir dağıtım oranı tespit edilmemiştir. Şirketler esas sözleşmelerinde veya kar dağıtım politikalarında belirlenen şekilde kar payı öderler.

Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelir ve Giderler

	Değer artış fonları	Nakit akışı riskinden korunma fonları	Yurtdışındaki net yatırım riskinden korunma fonları	Yabancı para çevrim farkları
1 Ocak 2016 itibarıyla bakiyeler	(440.301)	(86.721)	(88.909)	283.604
Dönem içerisindeki artış/(azalışlar)	(18.026)	(133.633)	(71.394)	215.834
Kar veya zarar tablosuna transfer edilen kazançlar	19.920	21.275	-	-
Satılmaya hazır finansal varlıkların vadeye kadar elde tutulacak varlıklara transferi sebebiyle kar veya zarar tablosuna dahil edilen net kazanç ve kaybı	(8.239)	-	-	-
Vergi etkisi	1.970	21.791	14.279	-
31 Aralık 2016 itibarıyla bakiyeler	(444.676)	(177.288)	(146.024)	499.438
1 Ocak 2017 itibarıyla bakiyeler	(444.676)	(177.288)	(146.024)	499.438
Dönem içerisindeki artış/(azalışlar)	189.636	46.922	(102.703)	225.222
Kar veya zarar tablosuna transfer edilen kazançlar	(13.368)	23.735	-	-
Satılmaya hazır finansal varlıkların vadeye kadar elde tutulacak varlıklara transferi sebebiyle kar veya zarar tablosuna dahil edilen net kazanç ve kaybı	(2.160)	-	-	-
Vergi etkisi	(39.769)	(14.891)	20.541	-
31 Aralık 2017 itibarıyla bakiyeler	(310.337)	(121.522)	(228.186)	724.660

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 22 - SATIŞ AMAÇLI SINIFLANDIRILAN VARLIKLAR, YÜKÜMLÜLÜKLER VE DURDURULAN FAALİYETLER

1 Ocak - 31 Aralık 2017

31 Aralık 2017 itibarıyla, Grup'un bağlı ortaklıklarından Temsa'nın garanti niteliğinde iktisap ettiği ve elden çıkarmak istediği 16.671.395 Tam TL tutarındaki gayrimenkulleri üzerinden 6.685.000 Tam TL tutarında değer düşüklüğü ayrılmıştır. Geriye kalan 9.986.395 Tam TL tutarındaki gayrimenkuller "Satış Amacıyla Elde Tutulan Varlıklar" altında muhasebeleştirilmiştir.

Grup'un bağlı ortaklıklarından Kordsa'nın bağlı ortaklığı Nile Kordsa Company for Industrial Fabrics S.A.E.'nin 31 Aralık 2017 itibarıyla 3.503.342 Tam TL dönem karı bulunmaktadır (31 Aralık 2016: 1.230.919 Tam TL zarar). 31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 konsolide finansal tablolarında bu şirkete ait faaliyet neticeleri durdurulan faaliyetlere ilişkin gelir/giderler olarak sınıflandırılmıştır. "Satış Amacıyla Elde Tutulan Varlıklar" altında muhasebeleştirilen tutar 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla, 11.194.785 Tam TL'dir (31 Aralık 2016: 21.780.383 Tam TL). "Satış Amacıyla Elde Tutulan Yükümlülükler altında muhasebeleştirilen tutar 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla, 5.261.866 Tam TL'dir (31 Aralık 2016: 11.718.193 Tam TL).

1 Ocak - 31 Aralık 2016

Grup'un bağlı ortaklıklarından Kordsa Global'in 31 Aralık 2015 tarih, 2015/29 sayılı Yönetim Kurulu Kararı'na göre 31 Aralık 2015 itibarıyla; %51 ve %100 oranında ortağı olduğu Nile Kordsa Company for Industrial Fabrics S.A.E. ve Interkordsa GmbH'daki paylarının bilançoda "Satış Amaçlı Elde Tutulan Varlık" olarak sınıflandırılmasına prensip kararı verilmiştir. Dolayısıyla, 31 Aralık 2016 ve 31 Aralık 2015 tarihli Grup finansal tablolarında Nile Kordsa Company for Industrial Fabrics S.A.E. ve Interkordsa GmbH finansal sonuçları, bilançoda "Satış Amaçlı Sınıflandırılan Varlık" olarak sınıflandırılmıştır.

Grup'un bağlı ortaklıklarından Kordsa Global'in iştiraki Nile Kordsa Company for Industrial Fabrics S.A.E.'nin 31 Aralık 2016 itibarıyla dönem zararı 1.230.919 Tam TL'dir (31 Aralık 2015: 8.315.396 Tam TL kar). 31 Aralık 2016 ve 31 Aralık 2015 konsolide finansal tablolarında bu şirkete ait faaliyet neticeleri durdurulan faaliyetlere ilişkin gelir/giderler olarak sınıflandırılmıştır.

Grup'un bağlı ortaklıklarından Kordsa Global'in iştiraki Interkordsa GmbH. ("Interkordsa") 31 Aralık 2016 itibarıyla dönem zararı 8.121.076 Tam TL'dir (31 Aralık 2015: 188.207 Tam TL kar). 31 Aralık 2016 ve 31 Aralık 2015 konsolide finansal tablolarında bu şirkete ait faaliyet neticeleri durdurulan faaliyetlere ilişkin gelir/giderler olarak sınıflandırılmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 23 - HASILAT VE SATIŞLARIN MALİYETİ

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
Yurtiçi satışlar	12.191.647	11.274.733
Yurtdışı satışlar	2.209.411	1.589.220
Eksi: İndirimler	(561.207)	(501.773)
Toplam	13.839.851	12.362.180

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
İlk madde ve malzeme, ticari mal giderleri	(9.085.652)	(8.164.348)
Mamul, yarı mamul ve ticari mallardaki değişim	(88.261)	(104.574)
Amortisman ve itfa payları	(214.672)	(185.861)
Personel giderleri	(427.389)	(339.790)
Diğer giderler	(1.127.876)	(983.699)
Toplam	(10.943.850)	(9.778.272)

DİPNOT 24 - NİTELİKLERİNE GÖRE GİDERLER

Araştırma ve geliştirme giderleri

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren yıllara ait araştırma geliştirme giderlerinin niteliklerine göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
Personel giderleri	(2.016)	(1.854)
Danışmanlık giderleri	(2.839)	(272)
Amortisman giderleri	(2.456)	(91)
Bakım ve onarım giderleri	(408)	(128)
Diğer	(134)	(3.411)
Toplam	(7.853)	(5.756)

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 24 - NİTELİKLERİNE GÖRE GİDERLER (Devamı)

Pazarlama giderleri

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren yıllara ait pazarlama, satış ve dağıtım giderlerinin niteliklerine göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
Personel giderleri	(648.231)	(637.489)
Kira giderleri	(392.214)	(399.361)
Amortisman giderleri	(146.473)	(108.574)
Nakliye, lojistik ve dağıtım giderleri	(84.680)	(85.094)
Reklam giderleri	(70.269)	(66.344)
Bakım ve onarım giderleri	(41.242)	(44.476)
Dışarıdan sağlanan hizmetler	(38.408)	(50.435)
Danışmanlık giderleri	(24.835)	(45.254)
Enerji giderleri	(24.691)	(36.732)
Sigorta giderleri	(9.355)	(6.090)
Malzeme giderleri	(3.828)	(4.725)
İletişim giderleri	(1.886)	(2.153)
Diğer	(258.952)	(231.474)
Toplam	(1.745.064)	(1.718.201)

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 24 - NİTELİKLERİNE GÖRE GİDERLER (Devamı)

Genel yönetim giderleri

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren yıllara ait genel yönetim giderlerinin niteliklerine göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
Personel giderleri	(2.222.383)	(1.970.997)
Kredi kartı ve bankacılık hizmet gideri	(549.689)	(504.803)
Amortisman giderleri	(357.791)	(280.418)
Bakım ve onarım giderleri	(350.364)	(281.311)
Sigorta giderleri	(208.442)	(184.270)
Vergi, resim ve harçlar	(185.104)	(107.031)
Danışmanlık giderleri	(171.874)	(229.265)
İletişim giderleri	(152.069)	(140.094)
Reklam giderleri	(147.058)	(138.608)
Enerji giderleri	(51.783)	(50.092)
Malzeme giderleri	(37.585)	(26.643)
Dışarıdan sağlanan hizmetler	(9.951)	(3.425)
Diğer	(890.881)	(1.014.082)
Toplam	(5.334.974)	(4.931.039)

DİPNOT 25 - ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER GELİR VE GİDERLER

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren yıllara ait esas faaliyetlerden diğer gelirlerin detayı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
Faaliyetlerden kaynaklanan kur farkı geliri	395.410	454.321
Ticari alacakların vade farkı gelirleri	53.012	39.700
Diğer gelirler	880.209	437.645
Toplam	1.328.631	931.666

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren yıllara ait esas faaliyetlerden diğer giderlerin detayı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
Faaliyetlerden kaynaklanan kur farkı gideri	(250.798)	(328.667)
Şerefiye değer düşüklüğü	(141.718)	-
Ticari alacakların vade farkı giderleri	(118.578)	(182.799)
Karşılık giderleri	(38.383)	(101.818)
Diğer giderler	(215.940)	(250.911)
Toplam	(765.417)	(864.195)

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 26 - YATIRIM FAALİYETLERDEN GELİR VE GİDERLER

Yatırım faaliyetlerinden gelirler

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren yıllara ait yatırım faaliyetlerinden gelirlerin detayı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
Sabit kıymet satış karı	91.451	68.480
Temettü geliri	2.698	2.696
Vadeli mevduat faiz geliri	1.971	4.616
Diğer	14.609	10.411
Toplam	110.729	86.203

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren yıllara ait yatırım faaliyetlerinden giderlerin detayı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
Sabit kıymet satış zararları	(10.968)	(4.356)
Diğer	(6.685)	-
Toplam	(17.653)	(4.356)

DİPNOT 27 - FİNANSAL GELİRLER VE GİDERLER

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
Finansal gelirler		
Kur farkı geliri	141.096	48.601
Toplam	141.096	48.601
Finansal giderler		
Kur farkı gideri	(195.996)	(174.982)
Faiz gideri	(338.727)	(176.514)
Diğer finansman giderleri	(62.031)	(20.162)
Toplam	(596.754)	(371.658)

Finansal gelir ve giderler bankacılık dışındaki bölümler ile ilgilidir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 28 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Ödenecek kurumlar vergisi ve gelir vergisi	1.705.443	1.157.130
Eksi: peşin ödenen vergiler	(902.992)	(809.523)
Toplam ödenecek vergiler	802.451	347.607

Türk vergi mevzuatı, ana ortaklık olan şirketin bağlı ortaklıkları ve iştiraklerini konsolide ettiği finansal tabloları üzerinden vergi beyannamesi vermesine olanak tanımamaktadır. Bu sebeple bu konsolide finansal tablolara yansıtılan vergi karşılıkları, tam konsolidasyon kapsamına alınan tüm şirketler için ayrı hesaplanmıştır.

Kurumlar Vergisi Kanunu 13 Haziran 2006 tarih ve 5520 sayılı yasa ile değişmiştir. Söz konusu 5520 sayılı yeni Kurumlar Vergisi Kanunu'nun pek çok hükmü 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Buna göre Türkiye'de, kurumlar vergisi oranı 2017 yılı için %20'dir (2016: %20). Kurumlar vergisi oranı kurumların ticari kazancına vergi yasaları gereğince indirimi kabul edilmeyen giderlerin ilave edilmesi, vergi yasalarında yer alan istisna (iştirak kazançları istisnası vb.) ve indirimlerin (ar-ge indirimi gibi) indirilmesi sonucu bulunacak vergi matrahına uygulanır. Kar dağıtılmadığı takdirde başka bir vergi ödenmemektedir.

Türkiye'deki bir işyeri ya da daimi temsilcisi aracılığı ile gelir elde eden dar mükellef kurumlar ile Türkiye'de yerleşik kurumlara ödenen kar paylarından (temettü) stopaj yapılmaz. Bunların dışında kalan kişi ve kurumlara yapılan temettü ödemeleri %15 oranında stopaja tabidir. Karın sermayeye ilavesi, kar dağıtımı sayılmaz.

Şirketler üçer aylık mali karları üzerinden %20 oranında geçici vergi hesaplar ve o dönemi izleyen ikinci ayın 10'uncu gününe kadar beyan edip 17'nci günü akşamına kadar öderler. Yıl içinde ödenen geçici vergi o yıla ait olup izleyen yıl verilecek kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanacak kurumlar vergisinden mahsup edilir. Mahsuba rağmen ödenmiş geçici vergi tutarı kalmış ise bu tutar nakden iade alınabileceği gibi devlete karşı olan herhangi bir başka mali borca da mahsup edilebilir.

5 Aralık 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 7061 sayılı "Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" kapsamında 2018, 2019, 2020 yılları için Kurumlar Vergisi oranı %20'den %22'ye çıkarılmıştır.

Türkiye'de ödenecek vergiler konusunda vergi otoritesi ile mutabakat sağlamak gibi bir uygulama bulunmamaktadır. Kurumlar vergisi beyannameleri hesap döneminin kapandığı ayı takip eden dördüncü ayın 25'inci günü akşamına kadar bağlı bulunulan vergi dairesine verilir.

Vergi incelemesine yetkili makamlar beş yıl zarfında muhasebe kayıtlarını inceleyebilir ve hatalı işlem tespit edilirse ödenecek vergiye ilişkin yapılacak vergi tarhiyatı nedeniyle vergi miktarları değişebilir.

Türk vergi mevzuatına göre beyanname üzerinde gösterilen mali zararlar 5 yılı aşmamak kaydıyla dönem kurum kazancından indirilebilirler. Ancak, mali zararlar, geçmiş yıl karlarından mahsup edilemez.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 28 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ (Devamı)

Kurumlar Vergisi Kanunu'nda kurumlara yönelik birçok istisna bulunmaktadır. Bu istisnalardan Grup'a ilişkin olanları aşağıda açıklanmıştır:

İştirak Kazançları İstisnası

Kurumların tam mükellefiyete tabi bir başka kurumun sermayesine iştirakten elde ettikleri temettü kazançları (yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklıkları hisse senetlerinden elde edilen kar payları hariç) kurumlar vergisinden istisnadır.

Emisyon Primi İstisnası

Anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılmasından sağlanan emisyon primi kazançları kurumlar vergisinden istisnadır.

Yurtdışı İştirak Kazançları İstisnası

Kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan anonim veya limited şirket mahiyetindeki bir şirketin (esas faaliyet konusu finansal kiralama veya her nevi menkul kıymet yatırımı olanlar hariç) sermayesine, kazancın elde edildiği tarihe kadar devamlı olarak en az bir yıl süreyle %10 veya daha fazla oranda iştirak eden kurumların, bu iştiraklerin kanuni veya iş merkezinin bulunduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az %15 oranında (esas faaliyet konusu finansman temini veya sigortacılık olanlarda en az, Türkiye'de uygulanan kurumlar vergisi oranında) kurumlar vergisi benzeri vergi yükü taşıyan ve elde edildiği vergilendirme dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer ettikleri iştirak kazançları kurumlar vergisinden istisnadır.

Gayrimenkul ve İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası

Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan iştirak hisselerinin, gayrimenkullerinin, rüçhan hakkı, kurucu senedi ve intifa senetleri satışından doğan kazançlarının %75'i kurumlar vergisinden istisnadır. 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren gayrimenkuller için istisna %50 olarak revize olmuştur. İstisnadan yararlanmak için söz konusu kazancın pasifte bir fon hesabında tutulması ve 5 yıl süre ile işletmeden çekilmemesi gerekmektedir. Satış bedelinin satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılı sonuna kadar tahsil edilmesi gerekir.

Menkul kıymet ve taşınmaz ticareti ve kiralaması ile uğraşan kurumların bu amaçla ellerinde bulundurdıkları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

Yatırım İndirimi İstisnası

1 Ağustos 2010 Tarihli ve 27659 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6009 sayılı Kanun'un 5'nci maddesi ile Anayasa Mahkemesinin 8 Ocak 2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2009/144 sayılı Kararı ile iptal edilen 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 69'uncu Maddesi'ndeki "sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait" ibaresi yeniden düzenlenmiştir. Yeni düzenleme ile, kazancın yetersiz olması nedeniyle indirilemeyen ve sonraki dönemlere devreden yatırım indirimi istisnasından yıl sınırlaması olmaksızın yararlanılmaya devam edilmesi sağlanmakta, ancak vergi matrahlarının tespitinde yatırım indirimi istisnası olarak indirim konusu yapılacak tutarın ise ilgili yıl kazanç tutarının %25'ini aşmaması öngörülmektedir. Yine yapılan değişiklikle, yatırım indiriminden yararlanacak olanların kurumlar vergisi oranının %30 değil yürürlükteki oran (%20) olması esası benimsenmiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 28 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ (Devamı)

6009 Sayılı Kanun'la geçici 69'uncu Madde'ye eklenen %25 lik sınırla ilgili "Şu kadar ki, vergi matrahlarının tespitinde yatırım indirimi istisnası olarak indirim konusu yapılacak tutar, ilgili kazancın %25'ini aşamaz." hükmü, Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle 18 Şubat 2012 tarihli ve 28208 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi'nin 9 Şubat 2012 tarihli ve E: 2010/93. K: 2012/9 (Yürürlüğü Durdurma) sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin konuya ilişkin gerekçeli kararı 26 Temmuz 2013 tarihli ve 28719 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihlerinde sona eren hesap dönemlerine ait konsolide diğer kapsamlı kar veya zarar tablosunda yer alan kapsamlı gelir kalemlerine ilişkin vergi tutarları aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017			31 Aralık 2016		
	Vergi öncesi	Vergi gideri	Vergi sonrası	Vergi öncesi	Vergi gideri	Vergi sonrası
Satılmaya hazır finansal varlıkların net gerçekleşmemiş piyasa kayıp/kazançları	484.371	(96.874)	387.497	(67.338)	13.468	(53.870)
Satılmaya hazır finansal varlıkların kar veya zarar tablosuna transfer edilen kazançları	(32.804)	6.561	(26.243)	49.718	(9.944)	39.774
Satılmaya hazır finansal varlıkların vadeye kadar elde tutulacak varlıklara transferi sebebiyle gelir tablosuna dahil edilen net kazanç ve kaybı	(5.301)	1.060	(4.241)	(20.219)	4.044	(16.175)
Nakit akışı riskinden korunma araçları	113.190	(22.638)	90.552	(36.513)	7.303	(29.210)
Yurtdışındaki net yatırım riskinden korunma amaçlı türev finansal varlıklara ilişkin kar/(zarar)	(252.034)	50.405	(201.629)	(175.200)	35.040	(140.160)
Yabancı para çevrim farklarındaki değişim	540.592	-	540.591	492.609	-	492.609
Aktüeryal (kayıp)/kazançları	(55.778)	11.956	(43.822)	(21.996)	4.339	(17.597)
Diğer Kapsamlı Gelir	793.235	(49.530)	742.705	221.061	54.310	275.371

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası (“TL”) olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 28 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ (Devamı)

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Konsolide finansal tablolarda yer alan vergi öncesi kar	9.217.993	6.830.104
Ana ortaklık vergi oranına göre beklenen vergi gideri %20 (2016: %20)	(1.843.599)	(1.366.021)
Bağlı ortaklıklar vergi oranı farkları	7.871	5.183
Grup’un beklenen vergi gideri	(1.835.728)	(1.360.838)
Vergiden istisna diğer gelirler	142.915	71.331
Kanunen kabul edilmeyen giderler	(187.404)	(113.614)
Üzerinden ertelenmiş vergi hesaplanmamış geçmiş yıllar zararlarının kullanılması	(19.627)	(7.019)
Özkaynaktan pay alma yöntemiyle değerlendirilen yatırımlardan elde edilen karların etkisi	115.276	129.823
Yatırım teşviklerinin etkisi	5.604	7.423
Gayrimenkul satış karı istisnası	2.319	157
Diğer	(6.953)	(869)
Grup’un Cari dönem vergi gideri	(1.783.598)	(1.273.606)

Ertelenmiş vergiler

Grup, ertelenmiş gelir vergisi varlık ve yükümlülüklerini, bilanço kalemlerinin TMS ve vergi finansal tabloları arasındaki farklı değerlendirilmelerin sonucunda ortaya çıkan geçici farkların etkilerini dikkate alarak hesaplamaktadır. Söz konusu geçici farklar gelir ve giderlerin, TMS ve vergi kanunlarına göre değişik raporlama dönemlerinde muhasebeleşmesinden ve devreden mali zarar ile yatırım indirim istisnasından kaynaklanmaktadır. Gelecek dönemlerde gerçekleşecek uzun vadeli geçici farklar üzerinden yükümlülük metoduna göre hesaplanan ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri için uygulanacak oran Türkiye için %20’dir.

Ayrı birer vergi mükellefi olan bağlı ortaklık ve müşterek yönetime tabi ortaklıkların finansal tablolarında yer alan ertelenmiş vergi varlıklarını ve yükümlülüklerini net göstermiş olmalarından dolayı Grup’un konsolide bilançosuna söz konusu net sunum şeklinin etkileri yansımıştır. Yukarıdaki tabloda yer alan geçici farklar ile ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri ise brüt değerler esas alınarak hazırlanmaktadır.

30261 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7061 sayılı “Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 91inci maddesi ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’na eklenen geçici 10uncu madde uyarınca kurumların 2018, 2019 ve 2020 vergilendirme dönemlerine ait kazançları üzerinden ödenmesi gereken kurumlar vergisinin %22 oranıyla hesaplanması ve sonrasında tekrardan %20 oranı ile vergilendirilmeye devam edilmesi öngörülmektedir. Bu süre zarfında Bakanlar Kurulu’na %22 oranını %20 oranına kadar indirme yetkisi verilmiştir.

31 Aralık 2017 tarihinde sona eren dönem itibarıyla, vergi mevzuatı uyarınca üçer aylık dönemler itibarıyla oluşan kazançlar üzerinden %20 (2016: %20) oranında geçici vergi hesaplanarak ödenmekte ve bu şekilde ödenen tutarlar yıllık kazanç üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilmektedir. Yapılan Kanun değişikliği ile 2018, 2019 ve 2020 yılları için bu oran %22 olarak belirlenmiştir

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 28 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ (Devamı)

Ertelenmiş vergiler (devamı)

Grup'un üzerinden ertelenmiş vergi varlığı hesaplamadığı geçmiş yıl zararı bulunmamaktadır. Grup'un 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla üzerinden ertelenmiş vergi alacağı hesaplanan toplam 1.142.324 TL (31 Aralık 2016: 819.512 TL) devreden mali zararı bulunmakta olup bu taşınabilir mali zarar beş yılı aşmamak kaydıyla dönem kurum kazancından indirilebilir. 31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihi itibarıyla taşınabilir mali zarar tutarları ve kullanılabilecekleri en son hesap dönemleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
2018	-	17.548
2019	11.970	58.126
2020	41.345	743.838
2021	741.504	-
2022	347.505	-
Toplam	1.142.324	819.512

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihlerinde sona eren dönemlere ait ertelenmiş vergi varlığı/(yükümlülüğü) aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Ertelenmiş Vergi Varlıkları	552.671	635.401
Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri	(149.352)	(139.150)
Net Ertelenmiş Vergi Varlıkları	403.319	496.251

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihlerinde sona eren ara dönemlere ait ertelenmiş vergi varlığı/(yükümlülüğü) hareket tablosu aşağıda sunulmuştur:

	2017	2016
1 Ocak bakiyeleri	496.251	596.375
Doğrudan özkaynaklarla ilişkilendirilen	(99.691)	(29.960)
Yabancı para çevrim farkları	(3.403)	(12.686)
Kar veya zarar tablosu ile ilişkilendirilen	10.390	(58.491)
Diğer	(228)	1.013
31 Aralık	403.319	496.251

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 29 - TÜREV ARAÇLAR

31 Aralık 2017	Makul Değer	
	Varlık	Yükümlülük
Alım-satım amaçlı türev araçlar:		
Yabancı paraya dayalı türev araçlar		
Döviz ve faiz haddi swap alış ve satış işlemleri	6.104.829	4.722.590
Vadeli döviz alış ve satış işlemleri	421.897	457.597
Döviz alış ve satış opsiyonları	203.603	242.212
Diğer alış ve satış işlemleri	1.587.534	5.092
Toplam alım satım amaçlı türev araçlar	8.317.863	5.427.491
Riskten korunma amaçlı türev araçlar:		
Döviz ve faiz haddi swap alış ve satış işlemleri	1.136.284	75.710
Vadeli döviz alış ve satış işlemleri	19.817	10.376
Döviz alış ve satış işlemleri	37.023	-
Toplam riskten korunma amaçlı türev araçlar	1.193.124	86.086
Toplam türev araçlar	9.510.987	5.513.577
31 Aralık 2016	Makul Değer	
	Varlık	Yükümlülük
Alım-satım amaçlı türev araçlar:		
Yabancı paraya dayalı türev araçlar		
Döviz ve faiz haddi swap alış ve satış işlemleri	5.242.799	3.900.948
Vadeli döviz alış ve satış işlemleri	467.073	418.684
Döviz alış ve satış opsiyonları	262.589	289.771
Diğer alış ve satış işlemleri	1.649.098	4.709
Toplam alım satım amaçlı türev araçlar	7.621.559	4.614.112
Riskten korunma amaçlı türev araçlar:		
Döviz ve faiz haddi swap alış ve satış işlemleri	807.874	98.991
Vadeli döviz alış ve satış işlemleri	895	3.714
Döviz alış ve satış işlemleri	40.243	-
Toplam riskten korunma amaçlı türev araçlar	849.012	102.705
Toplam türev araçlar	8.470.571	4.716.817

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 29 - TÜREV ARAÇLAR (Devamı)

Akbank, Brisa, Yünsa, Carrefoursa ve Enerjisa finansal borçlarından kaynaklanan nakit akışı riskine karşı faiz haddi swap'larının kullanımı yoluyla nakit akışı riskinden korunmaktadır. Nakit akış riskinden korunma muhasebesi kapsamında, riskten korunma aracının makul değer değişiminin etkin kısmı özkaynaklar altında değer artış fonları hesabında muhasebeleştirilmektedir. Akbank, ayrıca çapraz para swapları ile Türk parası sabit faizli finansal varlıklarından ve yabancı para finansal borçlarından kaynaklanan gerçeğe uygun değer riskinden korunmaktadır. Brisa, ayrıca Avro para biriminde yapılan yurtdışı satışlar ve ABD Doları para biriminde yapılan hammadde alım işlemlerinden kaynaklanan yabancı para kur risklerini ortadan kaldırmak amacıyla Avro satış/ABD Doları alış, TL satış/Avro alış ve TL satış/ABD Doları alış özellikli vadeli döviz alım-satım sözleşmeleri yapmaktadır.

DİPNOT 30 - FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN ALACAKLAR

Bankacılık

Müşterilere verilen kredi ve avanslar	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Tüketici kredileri ve kredi kartı alacakları	48.763.903	45.037.601
Proje finansmanı ile ilgili krediler (*)	35.328.282	26.431.817
İnşaat	29.093.069	24.078.639
Mali kuruluşlar	28.290.165	20.779.263
Küçük ölçekli işletmeler	17.271.905	14.706.397
Madencilik	6.746.537	6.262.631
Telekomünikasyon	6.804.962	5.819.867
Diğer üretim sektörleri	6.418.826	5.537.903
Gıda, toptan ve perakende ticaret	5.392.196	4.939.823
Tekstil	5.273.075	4.109.589
Kimya	4.099.549	3.377.208
Otomotiv	3.616.780	2.413.289
Diğer	15.759.297	19.070.543
Müşterilere verilen kredi ve avanslar toplamı	212.858.546	182.564.570
Kredi risk karşılığı	(6.963.538)	(6.964.606)
Finansal kiralama alacakları	5.811.994	4.983.239
Müşterilere verilen krediler ve avanslar-net	211.707.002	180.583.203

Yukarıdaki tablo bankanın canlı ve takipteki toplam kredilerini içermekte olup, kredi risk karşılığı tüm kredi riski göz önünde bulundurularak banka değerlendirmesi sonucunda ayrılmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 30 - FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN ALACAKLAR (Devamı)

Bankacılık (devamı)

(*) Banka'nın, telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren bir kuruluşun hisselerinin satın alım finansmanı kapsamında diğer yerli ve yabancı bankalardan oluşan, hisse rehni teminatı ile kullanılan sendikasyona katılım çerçevesinde, birikmiş faiz dahil 1.685 milyon USD nakit kredi riski bulunmaktadır. Mevcut ana ortağın hissedar değişikliğini de içerebilecek şekilde kredinin yeniden yapılandırılmasına ilişkin kurumun ortakları, kreditor bankalar ve ilgili kamu kurumları tarafından görüşmeler devam etmekte olup, bu çalışmaların olumlu bir gelişme ile sonuçlanması beklenmektedir. 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla sözkonusu kredi Yakın İzlemedeki Krediler ve Diğer Alacaklar altında sınıflandırılmıştır.

31 Aralık 2017				
	Ticari Krediler	Tüketici Kredileri ve Kredi Kartları	Kiralama Faaliyetlerinden Alacaklar	Toplam
Vadesi geçmemiş, değer düşüklüğüne uğramamış	155.086.230	45.485.413	5.669.203	206.240.846
Vadesi geçmiş, değer düşüklüğüne uğramamış	7.065.496	688.697	65.599	7.819.792
Değer düşüklüğüne uğramış	2.191.560	2.341.151	287.070	4.819.781
Brüt toplam	164.343.286	48.515.261	6.021.872	218.880.419
Eksi: Bireysel olarak takip edilen değer düşüklüğü	(1.651.263)	(2.341.151)	(156.454)	(4.148.868)
Eksi: Toplu olarak takip edilen değer düşüklüğü	(2.401.255)	(569.869)	(53.425)	(3.024.549)
Toplam karşılık	(4.052.518)	(2.911.020)	(209.879)	(7.173.417)
Toplam	160.290.768	45.604.241	5.811.993	211.707.002

31 Aralık 2016				
	Ticari Krediler	Tüketici Kredileri ve Kredi Kartları	Kiralama Faaliyetlerinden Alacaklar	Toplam
Vadesi geçmemiş, değer düşüklüğüne uğramamış	128.554.979	41.118.343	4.900.068	174.573.390
Vadesi geçmiş, değer düşüklüğüne uğramamış	7.491.516	1.132.540	43.363	8.667.419
Değer düşüklüğüne uğramış	1.639.126	2.628.065	153.422	4.420.613
Brüt toplam	137.685.621	44.878.948	5.096.853	187.661.422
Eksi: Bireysel olarak takip edilen değer düşüklüğü	(1.195.119)	(2.628.065)	(88.252)	(3.911.436)
Eksi: Toplu olarak takip edilen değer düşüklüğü	(2.467.162)	(674.259)	(25.362)	(3.166.783)
Toplam karşılık	(3.662.281)	(3.302.324)	(113.614)	(7.078.219)
Toplam	134.023.340	41.576.624	4.983.239	180.583.203

ABD Doları, Avro, Yen ve Türk Lirası cinsinden müşterilere verilen kredi ve avansların etkin faiz oranları sırasıyla yıllık %5,93 (31 Aralık 2016: %5,07), %3,73 (31 Aralık 2016: %3,66), %4,24 (31 Aralık 2016: %4,27) ve %14,55'tir (31 Aralık 2016: %13,04).

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 30 - FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN ALACAKLAR (Devamı)

Bankacılık (devamı)

31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla, 7.819.792 TL (31 Aralık 2016: 8.667.419 TL) tutarındaki ticari alacakların vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamıştır. Bu alacakların vade analizi aşağıdaki gibidir:

31 Aralık 2017				
	Ticari Krediler	Tüketici Kredileri ve Kredi Kartları	Kiralama Faaliyetlerinden Alacaklar	Toplam
30 ile 60 gün arası	418.903	460.870	2.861	882.634
60 ile 90 gün arası	344.577	227.827	5.384	577.788
90 günden fazla	6.302.016	-	57.354	6.359.370
Toplam	7.065.496	688.697	65.599	7.819.792

31 Aralık 2016				
	Ticari Krediler	Tüketici Kredileri ve Kredi Kartları	Kiralama Faaliyetlerinden Alacaklar	Toplam
30 ile 60 gün arası	1.604.735	763.089	4.231	2.372.055
60 ile 90 gün arası	370.792	369.451	3.278	743.521
90 günden fazla	5.515.989	-	35.854	5.551.843
Toplam	7.491.516	1.132.540	43.363	8.667.419

31 Aralık 2017 itibarıyla bankacılık endüstriyel bölümüne ait kredi risk karşılığının varlık sınıfları bazındaki hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	Kurumsal	Tüketici	Toplam
1 Ocak 2017	3.662.282	3.302.324	6.964.606
Brüt karşılıklar	803.777	844.244	1.648.021
Tahsilatlar	(337.650)	(584.286)	(921.936)
Finansal tablolardan çıkarılanlar (*)	(186.184)	(540.969)	(727.153)
31 Aralık 2017	3.942.225	3.021.313	6.963.538

(*) Akbank, önceki dönemlerde %100 oranında karşılık ayrılmış olan, takipteki krediler portföyünün 709 milyon TL (tam TL tutardır) tutarındaki bölümünü, 39 milyon TL (tam TL tutardır) bedel karşılığında İstanbul Varlık Yönetim A.Ş., Efes Varlık Yönetim A.Ş., Hayat Varlık Yönetimi A.Ş. ve Final Varlık Yönetimi A.Ş.'den oluşan 4 firmaya satmıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 30 - FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN ALACAKLAR (Devamı)

Bankacılık (devamı)

31 Aralık 2016 itibarıyla bankacılık endüstriyel bölümüne ait kredi risk karşılığının varlık sınıfları bazındaki hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	Kurumsal	Tüketici	Toplam
1 Ocak 2016	2.679.248	3.022.624	5.701.872
Brüt karşılıklar	1.297.181	1.160.712	2.457.893
Tahsilatlar	(207.054)	(518.520)	(725.574)
Finansal tablolardan çıkarılanlar (*)	(107.093)	(362.492)	(469.585)
31 Aralık 2016	3.662.282	3.302.324	6.964.606

(*) Akbank, önceki dönemlerde %100 oranında karşılık ayrılmış olan, takipteki krediler portföyünün 450.1 milyon TL (tam TL tutardır) tutarındaki bölümünü, 49,1 milyon TL (tam TL tutardır) bedel karşılığında Güven Varlık Yönetimi A.Ş.'ye satmıştır.

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla müşterilere verilen kredi ve avansların vade analizi aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
3 aya kadar	52.114.105	49.297.126
3 ile 12 ay arası	43.286.730	36.937.861
Cari	95.400.835	86.234.987
1 ile 5 yıl arası	86.445.812	67.482.991
5 yıldan fazla	24.048.361	21.881.986
Cari olmayan	110.494.173	89.364.977
Toplam	205.895.008	175.599.964

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla müşterilere verilen krediler ve avansların sözleşmelerde yer alan yeniden fiyatlama tarihleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
3 aya kadar	76.335.391	72.647.190
3 ile 12 ay arası	48.493.144	42.692.991
1 ile 5 yıl arası	71.314.084	51.031.046
5 yıldan fazla	9.752.389	9.228.737
Toplam	205.895.008	175.599.964

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 31 - FİNANS SEKTÖRÜ FAALİYETLERİNDEN BORÇLAR

Bankacılık

	31 Aralık 2017			31 Aralık 2016		
	Vadesiz	Vadeli	Toplam	Vadesiz	Vadeli	Toplam
Tasarruf mevduatı	17.851.983	89.346.331	107.198.314	14.430.486	76.583.302	91.013.788
Ticari kuruluşlar	17.616.473	57.209.394	74.825.867	14.750.250	53.845.681	68.595.931
Bankalararası mevduat	1.187.569	12.741.468	13.929.037	972.501	6.229.124	7.201.625
Repo işlemlerinden sağlanan fonlar	-	28.850.276	28.850.276	-	26.042.359	26.042.359
Diğer	546.072	3.007.742	3.553.814	566.748	5.295.076	5.861.824
Toplam	37.202.097	191.155.211	228.357.308	30.719.985	167.995.542	198.715.527

ABD Doları, Avro ve TL cinsinden vadeli mevduatların etkin faiz oranı sırasıyla yıllık ortalama %1,97 (31 Aralık 2016: %1,62), %0,49 (31 Aralık 2016: %0,43) ve %10,81'dir (31 Aralık 2016: %9,42).

Mevduat ve para piyasalarına borçların 31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla sözleşmede yer alan vade ve yeniden fiyatlandırma tarihlerine kalan süreler analizi aşağıda sunulmuştur:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Vadesiz	35.239.920	29.247.950
3 aya kadar	166.467.421	142.247.469
3 ile 12 ay arası	19.360.469	20.413.857
1 ile 5 yıl arası	6.693.448	6.335.809
5 yıldan fazla	596.050	470.442
Toplam	228.357.308	198.715.527

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 32 - PAY BAŞINA KAZANÇ

Konsolide kar veya zarar tablosunda belirtilen pay başına kazanç, net dönem karının ilgili dönem içinde çıkarılmış hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama adedine bölünmesi ile tespit edilir.

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Pay başına kazanç (tam TL olarak)		
- Bin adet adi hisse senedi	17,06	13,04
Pay başına sürdürülen faaliyetlerden kazanç (tam TL olarak)		
- Bin adet adi hisse senedi	17,04	13,08
Geri alınmış paylar adedi	(190.470.000)	(190.470.000)
Geri alınmış paylardan arındırılmış pay başına kazanç (tam TL olarak)		
- Bin adet adi hisse senedi	17,08	13,05
Geri alınmış paylardan arındırılmış pay başına sürdürülen faaliyetlerden kazanç (tam TL olarak)		
- Bin adet adi hisse senedi	17,06	13,10
1 Kr nominal bedelli hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama adedi		
- adi hisse senetleri	204.040.393.100	204.040.393.100

DİPNOT 33 - İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI

Üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar:

Grup'un üst düzey yöneticileri, genel müdür, genel sekreter, grup başkanları, bölüm başkanları, grup direktörleri olarak belirlenmiştir. Çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydalar ücretler, ikramiyeler, sosyal güvenlik, sağlık sigortası, izin, takdir ikramiyesi ve teşvik primini içermektedir. Diğer uzun vadeli faydalar bireysel emeklilik sistemi ödemelerini içermektedir. İşten çıkarılma nedeniyle sağlanan faydalar emeklilik ve transfer sebebiyle işten çıkarılan üst düzey yöneticilere ödenen kıdem tazminatı ve izin ödemelerini içermektedir.

Grup'un 31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren on iki aylık dönemlerde üst düzey yöneticilerine sağladığı faydaların kırılımı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Üst düzey yöneticilere sağlanan kısa vadeli faydalar	21.759	22.561
İşten çıkarılma nedeniyle sağlanan faydalar	2.165	1.185
Diğer uzun vadeli faydalar	234	271
Toplam	24.158	24.017

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ

34.1 Finansal Araçlar ve Finansal Risk Yönetimi

34.1.1 Finansal Risk Yönetimi

Grup faaliyetlerinden dolayı çeşitli finansal risklere maruz kalmaktadır. Bu riskler; piyasa riski (kur riski, makul değer faiz oranı riski, fiyat riski ve nakit akım faiz oranı riskini içerir), kredi riski ve likidite riskidir. Grup'un genel risk yönetimi programı, finansal piyasaların değişkenliğine ve muhtemel olumsuz etkilerin Grup'un finansal performansı üzerindeki etkilerini asgari seviyeye indirmeye yoğunlaşmaktadır. Grup maruz kaldığı çeşitli risklerden korunma amacıyla türev finansal araçlardan yararlanmaktadır.

Finansal risk yönetimi, kendi Yönetim Kurulu tarafından onaylanan politikalar çerçevesinde her bir Bağlı Ortaklık ve İş Ortaklığı tarafından uygulanmaktadır.

34.1.1.1 Döviz Kuru Riski

Grup, döviz cinsinden borçlu bulunulan tutarların fonksiyonel para birimine çevrilmesinden dolayı kur değişikliklerinden doğan döviz riskine sahiptir. Bu riskler, döviz pozisyonunun analiz edilmesi ile takip edilmekte ve sınırlandırılmaktadır. Grup bilanço kalemlerinden doğan kur riskini en aza indirmek amacı ile türev araçlardan yararlanmakta; forward ve swap kullanımı ile yabancı para kuru riskinden sınırlı olarak korunmaktadır.

Akbank'ın yabancı para cinsinden ve yabancı paraya endeksli varlıkları ile yabancı para cinsinden yükümlülükleri arasındaki fark "Yabancı Para ("YP") net genel pozisyon" olarak tanımlanmakta ve kur riskine baz teşkil etmektedir. Kur riskinin önemli bir boyutu da YP net genel pozisyon içindeki farklı cinsten yabancı paraların birbirleri karşısındaki değerlerinin değişmesinin doğurduğu risktir (çapraz kur riski). Akbank kur riskine maruz tutarı Üst Düzey Risk Komitesi tarafından belirlenen limitler içerisinde tutmaktadır. Üst Düzey Risk Komitesi genel ekonomik durum ve piyasalardaki gelişmelere göre risk limitlerini sürekli olarak gözden geçirmekte ve gerekli hallerde yeni limitler belirlemektedir. Söz konusu limitler hem YP net genel pozisyon için hem de bu pozisyon içindeki çapraz kur riski için ayrı ayrı belirlenmekte ve takip edilmektedir. Kur riski yönetiminin bir aracı olarak swap ve forward gibi vadeli işlem sözleşmeleri de gerektiğinde kullanılarak riskten korunma sağlanmaktadır.

Grup başlıca Avro, ABD Doları ve İngiliz Sterlini cinsinden kur riskine maruz kalmaktadır.

31 Aralık 2017 ve 31 Aralık 2016 tarihleri itibarıyla yabancı para cinsinden olan finansal varlık ve yükümlülüklerin, konsolidasyon düzeltmeleri öncesinde, TL cinsinden kayıtlı değerleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Varlıklar	161.104.048	149.842.289
Yükümlülükler	(182.835.953)	(156.415.980)
Net bilanço yabancı para pozisyonu	(21.731.905)	(6.573.691)
Bilanço dışı türev enstrümanların pozisyonu	25.034.376	6.631.869
Bilanço ve bilanço dışı yabancı para pozisyonu, net	3.302.471	58.178

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 35 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.1 Döviz Kuru Riski (devamı)

31 Aralık 2017	Toplam TL Karşılığı	ABD Doları TL Karşılığı	Avro TL Karşılığı	İngiliz Sterlini TL Karşılığı	Diğer TL Karşılığı
Varlıklar:					
Nakit ve Nakit Benzerleri	12.318.462	7.893.806	4.145.078	52.544	227.034
Finansal Yatırımlar	32.180.170	25.185.618	6.392.315	-	602.237
Finansal Faaliyetlerden Alacaklar	83.896.510	41.048.634	42.768.170	11.770	67.936
TCMB Rezervleri	26.021.620	15.713.902	5.189.660	-	5.118.058
Ticari Alacaklar	1.121.971	376.046	606.215	8.308	131.402
Diğer Aktifler	5.565.315	4.003.835	1.376.868	135	184.477
Toplam varlıklar	161.104.048	94.221.841	60.478.306	72.757	6.331.144
Yükümlülükler:					
Alınan Krediler ve İhraç Edilen Menkul Kıymetler	45.039.292	32.586.221	12.256.491	4.043	192.537
Müşteri Mevduatları	133.504.077	84.394.537	44.909.486	2.020.256	2.179.798
Ticari Borçlar	511.452	335.149	126.560	432	49.311
Diğer Borçlar ve Karşılıklar	3.781.132	1.378.168	2.238.673	6.000	158.291
Toplam yükümlülükler	182.835.953	118.694.075	59.531.210	2.030.731	2.579.937
Bilanço dışı döviz cinsinden türev araçların net varlık/(yükümlülük) pozisyonu	25.034.376	26.382.824	314.075	1.961.391	(3.623.914)
Parasal kalemler net yabancı para varlık/(yükümlülük) pozisyonu	3.302.471	1.910.590	1.261.171	3.417	127.293

31 Aralık 2017 itibarıyla konsolide net dönem karına etkisi olan net yabancı para varlık pozisyonu Banka ve Philips-Philip Morrissa hariç olmak üzere 447.981 TL'dir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 35 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.1 Döviz Kuru Riski (devamı)

31 Aralık 2016	Toplam TL Karşılığı	ABD Doları TL Karşılığı	Avro TL Karşılığı	İngiliz Sterlini TL Karşılığı	Diğer TL Karşılığı
Varlıklar:					
Nakit ve Nakit Benzerleri	11.622.582	8.832.383	2.599.686	76.124	114.389
Finansal Yatırımlar	29.098.496	22.981.074	5.603.484	-	513.938
Finansal Faaliyetlerden Alacaklar	77.712.296	41.652.192	35.942.621	18.424	99.059
TCMB Rezervleri	28.943.471	21.185.548	7.023.056	-	734.867
Ticari Alacaklar	925.201	288.557	525.755	3.617	107.272
Diğer Aktifler	1.540.243	972.613	505.501	56	62.073
Toplam varlıklar	149.842.289	95.912.367	52.200.103	98.221	1.631.598
Yükümlülükler:					
Alınan Krediler ve İhraç Edilen					
Menkul Kıymetler	42.993.036	31.813.593	10.957.565	4.607	217.271
Müşteri Mevduatları	111.134.033	68.971.285	38.666.933	1.479.832	2.015.983
Ticari Borçlar	430.287	289.770	97.751	1.367	41.399
Diğer Borçlar ve Karşılıklar	1.858.624	833.338	953.497	2.201	69.588
Toplam yükümlülükler	156.415.980	101.907.986	50.675.746	1.488.007	2.344.241
Bilanço dışı döviz cinsinden türev araçların net varlık/(yükümlülük) pozisyonu	6.631.869	4.478.023	(56.837)	1.388.984	821.699
Parasal kalemler net yabancı para varlık/(yükümlülük) pozisyonu	58.178	(1.517.596)	1.467.520	(802)	109.056

31 Aralık 2016 itibarıyla konsolide net dönem karına etkisi olan net yabancı para yükümlülük pozisyonu Banka ve Philsa-Philip Morrissa hariç olmak üzere 502.179 TL'dir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.1 Döviz Kuru Riski (devamı)

Banka'nın yabancı para pozisyon riski önemsiz seviyede olduğu için kur değişimlerinin finansal tablolar üzerinde önemli etkisi bulunmamaktadır.

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2017 ve 2016 tarihlerinde sona eren yıllarda bankacılık endüstriyel bölümü dışında kalan Grup şirketleri için Grup'un bilançosundaki net döviz pozisyonunun döviz kurlarındaki değişimlerle ulaşacağı durumlar özetlenmiştir:

31 Aralık 2017	Kar/(zarar)	
	Yabancı paranın değer kazanması	Yabancı paranın değer kaybetmesi
ABD kurunun %10 değişmesi halinde		
ABD Doları net varlık/yükümlülüğü	83.764	(83.764)
ABD Doları riskinden korunan kısım (-)	-	-
ABD Doları net etki	83.764	(83.764)
Avro kurunun %10 değişmesi halinde		
Avro net varlık/yükümlülüğü	50.938	(50.938)
Avro riskinden korunan kısım (-)	-	-
Avro net etki	50.938	(50.938)
Sterlin kurunun %10 değişmesi halinde		
Sterlin net varlık/yükümlülüğü	449	(449)
Sterlin riskinden korunan kısım (-)	-	-
Sterlin net etki	449	(449)
Diğer döviz kurlarının ortalama %10 değişmesi hali		
Diğer döviz net varlık/yükümlülüğü	1.593	(1.593)
Diğer döviz riskinden korunan kısım (-)	-	-
Diğer döviz varlıkları net etki	1.593	(1.593)
31 Aralık 2016		
	Kar/(zarar)	
	Yabancı paranın değer kazanması	Yabancı paranın değer kaybetmesi
ABD kurunun %10 değişmesi halinde		
ABD Doları net varlık/yükümlülüğü	(1.207)	1.207
ABD Doları riskinden korunan kısım (-)	-	-
ABD Doları net etki	(1.207)	1.207
Avro kurunun %10 değişmesi halinde		
Avro net varlık/yükümlülüğü	31.090	(31.090)
Avro riskinden korunan kısım (-)	-	-
Avro net etki	31.090	(31.090)
Sterlin kurunun %10 değişmesi halinde		
Sterlin net varlık/yükümlülüğü	14	(14)
Sterlin riskinden korunan kısım (-)	-	-
Sterlin net etki	14	(14)
Diğer döviz kurlarının ortalama %10 değişmesi hali		
Diğer döviz net varlık/yükümlülüğü	(1.054)	1.054
Diğer döviz riskinden korunan kısım (-)	-	-
Diğer döviz varlıkları net etki	(1.054)	1.054

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.2 Faiz Oranı Riski

Grup, faiz haddi bulunduran varlık ve yükümlülüklerin tabi olduğu faiz oranlarının değişiminin etkisinden doğan faiz oranı riskine açıktır. Grup bu riski faiz oranına duyarlı olan varlık ve yükümlülüklerini dengelemek suretiyle oluşan doğal tedbirlere ek olarak riskten korunma amaçlı türev işlemler aracılığıyla da yönetmektedir.

Değişken faiz oranlı alınan krediler Grup'u nakit akım faiz oranı riskine maruz bırakmaktadır. Sabit oranlı alınan krediler Grup'u makul değer faiz oranı riskine maruz bırakmaktadır. 2017 ve 2016 yılı içerisinde Grup'un değişken faiz oranlı kredileri TL, ABD Doları, Avro ve İngiliz Sterlini cinsindendir.

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla Grup'un bankacılık dışı endüstriyel bölümlerinin faiz pozisyonu tablosu aşağıda belirtilmiştir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Sabit faizli finansal araçlar		
Finansal varlıklar	104.893	113.237
Vadeli mevduat	104.893	113.237
Finansal borçlar	3.156.886	1.951.775
Değişken faizli finansal araçlar		
Finansal borçlar	260.643	273.870

Grup tarafından, bankacılık dışı endüstriyel bölümleri için mevcut pozisyonların yenilenmesi, alternatif finansman ve riskten korunma dikkate alınarak değişken faizli banka kredileri için çeşitli senaryolar oluşturulmuştur. Bu senaryolara göre: (Bankacılık endüstriyel bölümü için Dipnot 34.1.1.5'e bakınız).

31 Aralık 2017 tarihinde TL biriminde olan değişken faizli kredilerin yıllık faizi %10 daha yüksek/düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı; değişken kredilerden oluşan yüksek faiz gideri sonucu vergi öncesi cari dönem zararı yaklaşık (6.500) TL (31 Aralık 2016: (1.323) TL) daha düşük/yüksek olacaktı.

31 Aralık 2017 tarihinde ABD Doları biriminde olan değişken faizli kredilerin yıllık faizi %1 daha yüksek/düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı; değişken kredilerden oluşan yüksek faiz gideri sonucu vergi öncesi cari dönem karı yaklaşık (1.751) TL (31 Aralık 2016: 1.825 TL) daha düşük/yüksek olacaktı.

31 Aralık 2017 tarihinde Avro biriminde olan değişken faizli kredilerin yıllık faizi %1 daha yüksek/düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı; değişken kredilerden oluşan yüksek faiz gideri sonucu vergi öncesi cari dönem zararı yaklaşık (777) TL (31 Aralık 2016: (75) TL) daha düşük/yüksek olacaktı.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.3 Likidite Riski

İhtiyatlı likidite riski yönetimi, yeterli miktarda nakit ve menkul kıymet sağlamak, yeterli kredi imkanları yoluyla fonlamayı mümkün kılmak ve açık pozisyonu kapatabilme yeteneğinden oluşmaktadır. Grup, iş ortamının dinamik içeriğinden dolayı, kredi yollarının hazır tutulması yoluyla fonlamada esnekliği amaçlamıştır.

i) Bankacılık endüstriyel bölümü

Akbank'ın aktif-pasif yönetiminin en temel hedeflerinden birisi Akbank'ın likidite gereksinimlerini sağlayacak fonları hazır bulundurmaktır. Bunu sağlamak için yeterli miktarda kısa vadeli fonlar hazır bulundurulmaktadır. Akbank'ın en önemli fon kaynakları, çok büyük ölçüde faiz getirili varlıklara plase edilen Özkaynak, yaygın ve istikrarlı mevduat tabanı ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan orta ve uzun vadeli kredilerdir.

Mevduatın ortalama vadesinin kısa olmasına karşın, esasen geniş bir tabana yayılmış olup, çok büyük bir bölümü vadelerinde sürekli olarak yenilenmektedir; dolayısıyla Akbank için mevduatlar istikrarlı ve uzun vadeli bir kaynak oluşturmaktadır.

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla Grup'un bankacılık endüstriyel bölümüne ait türev olmayan finansal yükümlülüklerinin sözleşme uyarınca vadelerine göre analizi aşağıdaki gibidir:

31 Aralık 2017							
Yükümlülükler	Defter değeri	Sözleşme uyarınca nakit akışı	1 aya kadar	1-3 ay	3-12 ay	1-5 yıl	5 yıl ve üzeri
Müşteri mevduatları	229.539.315	233.007.988	162.168.054	27.359.136	18.683.908	22.468.014	2.328.876
Alınan krediler ve ihraç edilen borç senetleri	51.383.423	53.972.764	1.851.982	11.685.351	14.307.046	18.181.632	7.946.753
Bankalararası para piyasalarından alınan borçlar	507.522	508.623	470.052	38.571	-	-	-
	281.430.260	287.489.375	164.490.088	39.083.058	32.990.954	40.649.646	10.275.629

31 Aralık 2016							
Yükümlülükler	Defter değeri	Sözleşme uyarınca nakit akışı	1 aya kadar	1-3 ay	3-12 ay	1-5 yıl	5 yıl ve üzeri
Müşteri mevduatları	200.010.473	202.918.006	132.335.034	27.281.514	19.871.777	19.599.073	3.830.608
Alınan krediler ve ihraç edilen borç senetleri	44.837.338	49.526.658	1.277.155	6.550.365	12.473.118	19.888.947	9.337.073
Bankalararası para piyasalarından alınan borçlar	1.277.622	1.277.622	1.277.622	-	-	-	-
	246.125.433	253.722.286	134.889.811	33.831.879	32.344.895	39.488.020	13.167.681

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.3 Likidite Riski (devamı)

ii) Diğer endüstriyel bölümü

Aşağıdaki tablo Grup'un bankacılık dışı endüstriyel bölümlerinin bilanço tarihi itibarıyla kalan vadelerine göre bilanço içi finansal yükümlülükleri için ödeyeceği nakit çıkışlarını göstermektedir. Tabloda gösterilen tutarlar sözleşmeye dayalı indirgenmemiş nakit akım tutarları olup, Grup, likidite yönetimini beklenen indirgenmemiş nakit akımlarını dikkate alarak yapmaktadır.

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla Grup'un bankacılık dışı endüstriyel bölümlerine ait türev olmayan finansal yükümlülüklerinin sözleşme uyarınca vadelerine göre analizi aşağıdaki gibidir:

	Defter değeri	Sözleşme uyarınca nakit akışı	3 aydan kısa	3-12 ay arası	1-5 yıl arası	5 yıldan uzun
31 Aralık 2017						
Finansal borçlar	3.910.837	4.145.969	1.066.078	1.831.196	1.247.033	1.663
Finansal kiralama yükümlülükleri	87.136	93.822	9.228	23.582	39.009	22.004
Ticari borçlar	2.844.742	2.856.362	1.854.926	1.001.436	-	-
Sigortacılık						
faaliyetlerinden borçlar	-	-	-	-	-	-
Diğer borçlar	130.536	144.666	144.666	-	-	-
	6.973.251	7.240.819	3.074.898	2.856.214	1.286.042	23.667

	Defter değeri	Sözleşme uyarınca nakit akışı	3 aydan kısa	3-12 ay arası	1-5 yıl arası	5 yıldan uzun
31 Aralık 2016						
Finansal borçlar	2.971.235	3.070.285	585.156	1.575.216	895.713	14.199
Finansal kiralama yükümlülükleri	110.442	117.105	8.563	26.044	64.289	18.209
Ticari borçlar	1.760.091	1.741.314	1.461.957	279.357	-	-
Sigortacılık						
faaliyetlerinden borçlar	-	-	-	-	-	-
Diğer borçlar	57.890	64.077	62.793	1.284	-	-
	4.899.658	4.992.781	2.118.469	1.881.901	960.002	32.408

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.4 Kredi Riski

i) Bankacılık endüstriyel bölümü

Bankacılık endüstriyel bölümüne göre kredi riski Akbank'ın taraf olduğu sözleşmelerde karşı tarafın sözleşmelerin şartlarını yerine getirmeme risk unsuru taşır. Akbank kredilendirme işlemlerinde kredi riskini risk sınırlandırmasına tabi tutmak amacıyla karşı taraflara kredi limitleri belirlemekte ve bu limitlerin ötesinde kredi tahsisi yapmamaktadır. Kredi limitleri her bir bireysel müşteri, şirket, şirketler grubu, risk grupları için ürün bazında ayrı ayrı belirlenmektedir. Kredi limitleri belirlenirken müşterilerin mali gücü, ticari kapasiteleri, sektörleri, coğrafi bölgeleri, sermaye yapıları gibi bir çok kriter bir arada değerlendirilmektedir. Müşterilerin mali yapılarının incelenmesi, ilgili mevzuat uyarınca alınan hesap durumu belgeleri ve diğer bilgilere dayanarak yapılmaktadır. Genel ekonomik gelişmelerin değerlendirilmesi ve müşterilerin mali bilgilerinde ve faaliyetlerinde meydana gelen değişikliklerin izlenmesi neticesinde daha önce belirlenen kredi limitleri sürekli olarak revize edilmektedir. Kredi limitleri için müşteri bazında belirlenen çeşit ve tutarda teminatlar sağlanmaktadır.

Kredilendirme işlemlerinde ürün ve müşteri bazında belirlenen limitler esas alınmakta, risk ve limit bilgileri sürekli olarak kontrol edilmektedir.

Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmesi ve benzeri diğer sözleşmeler cinsinden tutulan pozisyonlar üzerinde kredi riski ve piyasa risklerine karşı tesis edilmiş risk kontrol limitleri bulunmaktadır.

Özellikle döviz ve faiz oranlarındaki dalgalanmalardan kaynaklanabilecek kredi risklerini karşılamak ve kontrol etmek amacıyla gerektiğinde vadeli işlemler de gerçekleştirilmektedir.

Akbank tazmin edilen gayrinakdi kredileri vadesi geldiği halde ödenmeyen krediler ile aynı risk ağırlığına tabi tutmaktadır. Kredi riski, nakit ve gayrinakit her türlü karşı taraf riski taşıyan sözleşmeler ve pozisyonlar için geniş kapsamlı olarak tanımlanmakta ve yönetilmektedir.

Yenilenen ve yeniden itfa planına bağlanan krediler Akbank tarafından Akbank'ın kredi risk yönetimi ve takibi ilkelerine göre izlemeye alınmaktadır. İlgili müşterinin finansal durumu ve ticari faaliyetleri sürekli analiz edilmekte ve yenilenen plana göre anapara ve faiz ödemelerinin yapılıp yapılmadığı ilgili birimler tarafından takip edilmektedir.

Akbank'ın risk yönetim anlayışı çerçevesinde uzun vadeli taahhütlerin kısa vadeli taahhütlere oranla daha fazla kredi riskine maruz kaldığı kabul edilmekte ve uzun vadeli riskler için risk limiti belirleme, teminatlandırma gibi hususlar kısa vadeli risklere oranla daha geniş kapsamlı olarak ele alınmaktadır.

Akbank'ın yurtdışında yürütmekte olduğu bankacılık faaliyetleri ve kredilendirme işlemleri ilgili ülkelerin ekonomik koşulları, müşteri ve kuruluşların faaliyetleri çerçevesinde önemli bir risk oluşturmamaktadır. Akbank, ulusal ve uluslararası bankacılık piyasasında aktif bir katılımcı olarak diğer finansal kurumların finansal faaliyetleri ile birlikte değerlendirildiğinde önemli ölçüde kredi riskine maruz değildir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü (devamı)

Akbank, kredi kalitesini değerlendirerek tüm borçlu ve karşı taraf için bir içsel derecelendirme notu belirlemektedir. Risk analizleri Basel II İleri Derecede İçsel Derecelendirme Yöntemi (Advanced IRB) standartlarına uygun bir şekilde yapılmaktadır.

Farklı özellikteki müşteriler için oluşturulmuş scoring sistemlerinin yardımıyla karşı tarafın temerrüde düşme olasılığı hesaplanmakta ve kurumsal, ticari, KOBİ, tüketici ve kredi kartı için ayrı ayrı derecelendirme (rating) sistemleri oluşturulmaktadır.

Akbank, farklı özellikteki müşteriler için oluşturulmuş derecelendirme sistemleri vasıtasıyla müşterilerin temerrüde düşme olasılıklarını hesaplamaktadır. Aşağıdaki tabloda derecelendirme sistemleri kullanılarak sınıflanmış kredilerin konsantrasyon bilgisi verilmiştir.

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Ortalama üstü	% 42,96	% 54,14
Ortalama	% 44,96	% 34,66
Ortalama altı	% 11,84	% 10,88
Derecelendirilmeyen	% 0,24	% 0,40

31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla Grup'un orta riskli gruptaki kredileri 11.360.451 TL (31 Aralık 2016: 6.067.766 TL) olup, yaşlandırma analizi aşağıdadır:

	Kurumsal krediler	Tüketici kredileri ve kredi kartı	Finansal kiralama alacakları	Toplam
31 Aralık 2017				
1 aya kadar	2.472.410	1.044.055	24.194	3.540.659
1 ile 2 ay arası	418.903	460.870	2.861	882.634
2 ile 3 ay arası	344.577	227.827	5.384	577.788
Kiralama ödeme alacakları (faturalanmamış)	6.302.016	-	57.354	6.359.370
	9.537.906	1.732.752	89.793	11.360.451

	Kurumsal krediler	Tüketici kredileri ve kredi kartı	Finansal kiralama alacakları	Toplam
31 Aralık 2016				
1 aya kadar	1.815.084	1.094.832	6.420	2.916.336
1 ile 2 ay arası	1.604.735	763.089	4.231	2.372.055
2 ile 3 ay arası	370.792	369.451	3.278	743.521
Kiralama ödeme alacakları (faturalanmamış)	-	-	35.854	35.854
	3.790.611	2.227.372	49.783	6.067.766

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü (devamı)

Bankacılık endüstriyel bölümünün kredi riskine maruz maksimum tutarları aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Diğer bankalara verilen kredi ve avanslar	44.637.555	43.557.998
Kredi ve avanslar	206.894.944	175.599.964
<i>Şahıslara verilen kredi ve avanslar</i>	45.493.948	41.576.624
<i>Kurumlara verilen kredi ve avanslar</i>	161.400.996	134.023.340
Finansal kiralama alacakları	5.811.992	4.983.239
Alım satım amaçlı menkul kıymetler (*)	16.459	56.653
Alım satım amaçlı türev finansal varlıklar	8.316.049	7.620.938
Riskten korunma amaçlı türev finansal araçlar	1.136.284	807.874
Satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar	61.336.793	52.504.342
Diğer varlıklar	2.467.680	1.693.831
Toplam	330.617.756	286.824.839

(*) Hisse senetleri dahil edilmemiştir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü (devamı)

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla Bankacılık endüstriyel bölümüne ait menkul kıymet. satılmaya hazır finansal varlıklar ve vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıkların Moody's derecelendirme analizi aşağıdaki gibidir:

31 Aralık 2017	Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan	Satılmaya hazır finansal varlıklar	Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar	Toplam
Aaa	-	-	-	-
Aa1, Aa2, Aa3	-	192.304	-	192.304
A1, A2, A3	-	114.203	-	114.203
Baa1, Baa2, Baa3	-	671.056	-	671.056
Ba1	16.459	41.279.319	18.406.623	59.702.401
Ba2	-	196.879	476.409	673.288
Toplam	16.459	42.453.761	18.883.032	61.353.252

31 Aralık 2016	Gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan	Satılmaya hazır finansal varlıklar	Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar	Toplam
Aaa	-	-	-	-
Aa1, Aa2, Aa3	-	132.700	-	132.700
A1, A2, A3	-	-	-	-
Baa1, Baa2, Baa3	-	2.073.074	-	2.073.074
Ba1	56.653	32.321.698	17.976.870	50.355.221
Toplam	56.653	34.527.472	17.976.870	52.560.995

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü (devamı)

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla Bankacılık endüstriyel bölümüne ait finansal varlıkların coğrafi bölgelere dağılımı aşağıdaki gibidir:

31 Aralık 2017	Türkiye	ABD	Avrupa Birliği	Avrupa Birliği dışı	Toplam
Diğer bankalara verilen kredi ve avanslar	36.446.551	1.033.775	7.129.962	27.267	44.637.555
Kredi ve avanslar	199.896.496	34.280	6.119.657	844.511	206.894.944
<i>Şahıslara verilen kredi ve avanslar</i>	45.493.948	-	-	-	45.493.948
<i>Kurumlara verilen kredi ve avanslar</i>	154.402.548	34.280	6.119.657	844.511	161.400.996
Finansal kiralama alacakları	5.811.992	-	-	-	5.811.992
Alım-satım amaçlı menkul kıymetler	16.459	-	-	-	16.459
Alım satım amaçlı türev finansal varlıklar	3.822.067	77	4.475.740	18.165	8.316.049
Riskten korunma amaçlı türev finansal araçlar	-	-	1.136.284	-	1.136.284
Satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar	60.428.260	-	908.533	-	61.336.793
Diğer varlıklar	2.467.680	-	-	-	2.467.680
Toplam	308.889.505	1.068.132	19.770.176	889.943	330.617.756

31 Aralık 2016	Türkiye	ABD	Avrupa Birliği	Avrupa Birliği dışı	Toplam
Diğer bankalara verilen kredi ve avanslar	35.895.539	570.116	7.075.974	16.369	43.557.998
Kredi ve avanslar	168.570.422	26219	6.230.289	773.034	175.599.964
<i>Şahıslara verilen kredi ve avanslar</i>	41.576.624	-	-	-	41.576.624
<i>Kurumlara verilen kredi ve avanslar</i>	126.993.798	26219	6.230.289	773.034	134.023.340
Finansal kiralama alacakları	4.983.239	-	-	-	4.983.239
Alım-satım amaçlı menkul kıymetler	56.653	-	-	-	56.653
Alım satım amaçlı türev finansal varlıklar	1.425.067	237.280	5.941.598	16.993	7.620.938
Riskten korunma amaçlı türev finansal araçlar	-	-	807.874	-	807.874
Satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar	51.605.660	-	898.682	-	52.504.342
Diğer varlıklar	1.693.831	-	-	-	1.693.831
Toplam	264.230.411	833.615	20.954.417	806.396	286.824.839

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü (devamı)

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla Bankacılık endüstriyel bölümüne ait finansal varlıkların sektörel dağılımı aşağıdaki gibidir:

	Finansal kuruluşlar	Kamu sektörü	Toptan ve perakende ticaret	İmalat sanayi	Diğer	Bireysel müşteriler	Toplam
Diğer bankalara verilen kredi ve avanslar	44.637.555	-	-	-	-	-	44.637.555
Kredi ve avanslar	27.973.169	1.590.714	30.035.841	61.484.587	40.316.685	45.493.948	206.894.944
Şahıslara verilen	-	-	-	-	-	45.493.948	45.493.948
Kurumlara verilen	27.973.169	1.590.714	30.035.841	61.484.587	40.316.685	-	161.400.996
Finansal kiralama alacakları	47.280	-	103.272	427.061	5.234.379	-	5.811.992
Alım satım amaçlı menkul kıymetler	4.904	9.525	-	-	2.030	-	16.459
Türev araçlar	4.482.862	-	-	-	3.777.547	55.640	8.316.049
Riskten korunma amaçlı türev finansal araçlar	1.136.284	-	-	-	-	-	1.136.284
Satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar	7.600.523	53.279.120	-	130.206	326.944	-	61.336.793
Diğer varlıklar	2.467.680	-	-	-	-	-	2.467.680
31Aralık2017	88.350.297	54.879.359	30.139.113	62.041.854	49.657.585	45.549.588	330.617.756
31Aralık2016	78.730.535	49.436.283	24.448.567	51.378.667	41.254.163	41.576.624	286.824.839

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

ii) Diğer endüstriyel bölümler

Grup'un bankacılık endüstriyel bölümü haricinde faaliyet gösteren şirketlerin kredi riski, nakit ve nakit benzeri değerler, türev finansal araçlar, bankalarda tutulan mevduatlardan ve tahsil edilmemiş alacaklar ile sorumlu kılınan işlemleri içine alan kredi riskine maruz kalan müşterilerden oluşmaktadır.

Grup'un 31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla diğer endüstriyel bölümlerine ait finansal araç türleri itibarıyla maruz kaldığı kredi riskleri aşağıda belirtilmiştir:

31 Aralık 2017	Sigorta				
	Ticari alacaklar	faaliyetlerinden alacaklar	Diğer alacaklar (*)	Bankalardaki mevduat	Türev araçlar
Raporlama tarihi itibarıyla maruz kalınan azami kredi riski (A+B+C+D)	1.979.006	-	225.219	514.624	35.294
Azami riskin teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı	-	-	-	-	-
A. Vadesi geçmemiş ya da değer düşüklüğüne uğramamış finansal varlıkların net defter değeri	1.049.682	-	-	-	-
B. Koşulları yeniden görüşülmüş bulunan aksi takdirde vadesi geçmiş veya değer düşüklüğüne uğramış sayılacak finansal varlıkların defter değeri	-	-	-	-	-
C. Vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış varlıkların net defter değeri	176.524	-	18.854	-	-
Teminat ile güvence alınmış kısmı	86.503	-	-	-	-
D. Değer düşüklüğüne uğrayan varlıkların net defter değeri	-	-	-	-	-
- Vadesi geçmiş (Brüt defter değeri)	85.968	-	754	-	-
- Değer düşüklüğü	(85.968)	-	(754)	-	-
- Net değer teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı	1.348	-	-	-	-

(*) Vergi ve diğer yasal alacakları içermemektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.4 Kredi Riski (devamı)

ii) Diğer endüstriyel bölümler

	Ticari	Sigorta	Diğer	Bankalardaki	Türev
	alacaklar	faaliyetlerinden	alacaklar (*)	mevduat	araçlar
31 Aralık 2016					
Raporlama tarihi itibarıyla maruz kalan					
azami kredi riski (A+B+C+D)	1.513.988	-	157.588	79.309	913
Azami riskin teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı	914.660	-	13.012	2.645	-
A. Vadesi geçmemiş ya da değer düşüklüğüne uğramamış finansal varlıkların net defter değeri	1.417.268	-	157.588	79.309	913
B. Koşulları yeniden görüşülmüş bulunan aksi takdirde vadesi geçmiş veya değer düşüklüğüne uğramış sayılacak finansal varlıkların defter değeri	-	-	-	-	-
C. Vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış varlıkların net defter değeri	102.957	-	-	-	-
Teminat ile güvence alınmış kısmı	35.839	-	-	-	-
D. Değer düşüklüğüne uğrayan varlıkların net defter değeri	(6.237)	-	-	-	-
- Vadesi geçmiş (Brüt defter değeri)	79.744	-	755	-	-
- Değer düşüklüğü	(85.981)	-	(755)	-	-
- Net değer teminat, vs ile güvence altına alınmış kısmı	1.348	-	-	-	-

(*) Vergi ve diğer yasal alacakları içermemektedir.

35.1.1.5 Riske Maruz Değer

Stres testleri olağanüstü durumlarda oluşabilecek zararların boyutlarına dair göstergeler sağlar. Akbank Risk Yönetimi bölümü tarafından yapılan stres testi Akbank'ın piyasa riski politikalarında da öngörüldüğü üzere faiz oranı stres testini içermektedir. Alım-satım portföyü dışında kalan tüm bankacılık işlemleri için faiz oranı riski bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski altında takip edilmektedir. Stres testinin sonuçları Aktif Pasif Komitesi (APKO) tarafından incelenmektedir.

Bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski hesaplaması ve raporlaması 23 Ağustos 2011 tarih ve 28034 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Faiz Oranı Riskinin Standart Şok Yöntemiyle Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik" uyarınca aylık olarak yapılmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.1.5 Riske Maruz Değer

31 Aralık 2017 ve 2016 itibarıyla hesaplamaya konu bilanço kalemlerinin gerçeğe uygun değerlerindeki değişimi ölçmek için Türk Lirası ve yabancı para üzerine 500 ve 200 baz puanlık şokların etkisi aşağıdaki gibidir;

Para Birimi	Uygulanan Şok (+/- x baz puan)	31 Aralık 2017		31 Aralık 2016	
		Kazançlar /Kayıplar	Kazançlar /Özkaynaklar - Kayıplar /Özkaynaklar	Kazançlar /Kayıplar	Kazançlar /Özkaynaklar - Kayıplar /Özkaynaklar
TL	(400)	4.767.280	10,68%	3.522.632	10,12%
TL	500	(4.987.185)	-11,19%	(3.732.576)	-10,71%
ABD Doları	(200)	(193.390)	-0,43%	(534.093)	-1,53%
ABD Doları	200	203.408	0,46%	509.074	1,47%
Avro	(200)	(272.548)	-0,61%	57.075	0,15%
Avro	200	(157.953)	-0,35%	(270.409)	-0,78%
Toplam (Negatif Şoklar için)		4.301.342	9,64%	3.045.614	8,74%
Toplam (Pozitif Şoklar için)		(4.941.730)	-11,08%	(3.493.911)	-10,02%

Akbank kur riski ve faiz oranı risklerini piyasa riskini oluşturan en önemli iki bileşen olarak değerlendirmektedir. Piyasa riski "içsel model" ve "standart metot" olmak üzere iki ayrı yöntem ile ölçülmektedir.

"İçsel model"e göre piyasa riski, değişik risk faktörlerini dikkate alan Riske Maruz Değer ("RMD") yaklaşımıyla ölçülmektedir, RMD hesaplamalarında, varyans-kovaryans, tarihsel benzetim ve Monte Carlo simülasyonu metotları kullanılmaktadır. Kullanılan yazılım ileri verim eğrisi ve volatilité modelleri ile hesaplamalar yapabilmektedir, RMD modeli, %99 güven aralığı ve 10 günlük elde tutma süresi varsayımlarına dayanmaktadır. Piyasa riski menkul kıymetler portföyü bazında ve kur riskini de içerecek şekilde günlük ve haftalık olarak ölçülmekte ve Banka Üst Düzey Risk Komitesi'ne raporlanmaktadır. Banka Üst Düzey Risk Komitesi piyasa riski ile ilgili olarak limitler belirlemektedir ve piyasa koşullarına göre sürekli olarak limitler gözden geçirilmektedir. Belirlenen limitlerin uygulanması yetki sınırlandırmalarına tabi tutulmakta ve böylece kontrol etkinliği artırılmaktadır.

RMD analizleri, senaryo analizleri ve stres testleri ile desteklenerek beklenmedik ve gerçekleşme olasılığı düşük ancak etkisi büyük olayların ve piyasalardaki dalgalanmaların etkilerini de göz önünde bulundurmaktadır. Model çıktılarının geriye dönük testleri düzenli olarak yapılmaktadır.

"Standart metotda göre piyasa riski, menkul kıymetler portföyü bazında ve Grubun kur riskini de içerecek şekilde günlük ve haftalık olarak ölçülmekte ve üst düzey yönetime raporlanmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 34 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

34.1.2 Sermaye Risk Yönetimi

Sermayeyi yönetirken Grup'un hedefleri, ortaklarına getiri, diğer hissedarlara fayda sağlamak ve sermaye maliyetini azaltmak amacıyla en uygun sermaye yapısını sürdürmek için Grup'un faaliyette bulunabilirliğinin devamını korumaktır.

Sermaye yapısını korumak veya yeniden düzenlemek için Grup ortaklara ödenecek temettü tutarını belirler, yeni hisseler çıkarabilir ve borçlanmayı azaltmak için varlıklarını satabilir.

Grup sermayeyi net borç/yatırılan sermaye oranını kullanarak izlemektedir. Net borç, hazır değerlerin ve vergi yükümlülüklerinin (cari dönem ve ertelenmiş vergi yükümlülükleri) toplam yükümlülük tutarından düşülmesiyle hesaplanır.

31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla net borç/yatırılan sermaye oranı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Toplam finansal borçlar	300.454.367	262.362.778
Nakit ve nakit benzerleri	14.519.064	12.596.627
Net borç	285.935.303	249.766.151
Özkaynak	51.997.939	44.807.343
Yatırılan sermaye	337.993.242	294.573.494
Net borç/yatırılan sermaye oranı	%85	%85

DİPNOT 35 - FİNANSAL ARAÇLAR

Finansal araçların gerçeğe uygun değeri

Finansal araçların tahmini makul değerleri, Holding, Bağlı Ortaklıkları ve Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıkları tarafından mevcut piyasa bilgileri ve uygun değerlendirme yöntemleri kullanılarak belirlenmiştir. Ancak, makul değer tahmininde piyasa verilerinin yorumlanmasında takdir kullanılır. Sonuç olarak, burada sunulan tahminler, Grup'un cari bir piyasa işleminde elde edebileceği değerlerin göstergesi olmayabilir.

Grup'un makul değeri belirlenebilen finansal araçların makul değerlerinin, tahmininde aşağıdaki yöntem ve varsayımlar kullanılmıştır:

Finansal varlıklar

Dönem sonu kurlarıyla çevrilen döviz cinsinden olan bakiyelerin makul değerlerinin, kayıtlı değerlerine yaklaştığı kabul edilmektedir.

Kasa ve banka ve banka mevduatları dahil, maliyet bedeli ile gösterilen finansal varlıkların makul değerlerinin, kısa vadeli olmaları ve alacak kayıplarının ihmal edilebilir olması dolayısıyla kayıtlı değerlerine yaklaştığı kabul edilmektedir. Menkul kıymet yatırımlarının makul değerleri bilanço tarihindeki piyasa fiyatları esas alınarak tahmin edilmiştir.

Ticari alacaklar etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyetleri üzerinden değerlendirilmekte ve ilgili şüpheli alacak karşılıkları ile birlikte kayıtlı değerlerinin makul değerlerine yaklaştığı kabul edilmektedir.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 35 - FİNANSAL ARAÇLAR (Devamı)

Finansal araçların gerçeğe uygun değeri (devamı)

Finansal yükümlülükler

Banka kredileri ve diğer parasal yükümlülüklerin makul değerlerinin, kısa vadeli olmalarından dolayı kayıtlı değerlerine yaklaştığı kabul edilmektedir.

Döviz cinsinden olan uzun vadeli krediler dönem sonu kurlarından çevrilir ve bundan dolayı makul değerleri kayıtlı değerlerine yaklaşmaktadır.

Ticari borçlar etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyetleri üzerinden değerlendirilmekte ve bu şekilde kayıtlı değerlerinin makul değerlerine yaklaştığı kabul edilmektedir.

Türev araçlar

Yabancı para ve faiz swapları ile vadeli döviz alım-satım sözleşmelerinin makul değerleri bilanço tarihindeki piyasa fiyatları esas alınarak tahmin edilmiştir.

Bankacılık endüstriyel bölümüne ait finansal varlık ve yükümlülüklerin 31 Aralık 2017 ve 2016 tarihleri itibarıyla kayıtlı ve makul değerleri aşağıdaki gibidir:

Grup'un finansal varlık ve yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değere ilişkin sınıflamaları aşağıdaki gibidir:

- Seviye 1: Aktif piyasalardaki kayıtlı (düzeltilmemiş) fiyatlara dayanan;
- Seviye 2: Doğrudan (aktif piyasadaki fiyatlar aracılığıyla) ya da dolaylı olarak (aktif piyasalardaki fiyatlardan türetilmek suretiyle) gözlemlenebilir nitelikteki verilere dayanan;
- Seviye 3: Gözlemlenebilir piyasa verilerine dayanmayan.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 35 - FİNANSAL ARAÇLAR (Devamı)

Finansal araçların gerçeğe uygun değeri (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü

Grup'un, bankacılık endüstriyel bölümüne ait 31 Aralık 2017 ve 2016 tarihi itibarıyla gerçeğe uygun değeri ile ölçülmüş varlık ve yükümlülükleri aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2017			Toplam
	Seviye 1	Seviye 2	Seviye 3	
Alım satım amaçlı menkul kıymetler	32.957	6.933	-	39.890
- Devlet tahvilleri	9.525	-	-	9.525
- Hisse Senetleri	23.432	-	-	23.432
- Diğer	-	6.933	-	6.933
Satılmaya hazır finansal varlıklar	42.743.386	102.441	-	42.845.827
- Devlet tahvilleri	23.159.176	-	-	23.159.176
- Eurobondlar	13.657.442	-	-	13.657.442
- Yatırım Fonları	277.987	-	-	277.987
- Teşkilatlanmış piyasalarda işlem gören hisse senetleri	-	116	-	116
- Diğer	5.648.781	102.325	-	5.751.106
Alım satım amaçlı türev finansal varlıklar	2.328	8.313.721	-	8.316.049
Riskten korunma amaçlı türev araçlar	-	1.136.284	-	1.136.284
Toplam varlıklar	42.778.671	9.559.379	-	52.338.050
Alım satım amaçlı türev finansal yükümlülükler	186	5.423.642	-	5.423.828
Riskten korunma amaçlı türev finansal yükümlülükler	-	75.710	-	75.710
Toplam yükümlülükler	186	5.499.352	-	5.499.538

Teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmeyen ve gerçeğe uygun değerleri güvenilir bir şekilde belirlenemeyen satılmaya hazır finansal varlıklarda sınıflandırılan hisse senetleri, maliyet bedelleri üzerinden, varsa, değer kaybı ile ilgili karşılık düşüldükten sonra konsolide finansal tablolara yansıtılmıştır.

Cari yılda seviyeler arasında herhangi bir transfer olmamıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 35 - FİNANSAL ARAÇLAR (Devamı)

Finansal araçların gerçeğe uygun değeri (devamı)

i) Bankacılık endüstriyel bölümü (devamı)

	31 Aralık 2016			Toplam
	Seviye 1	Seviye 2	Seviye 3	
Alım satım amaçlı menkul kıymetler	63.921	-	-	63.921
- Devlet tahvilleri	9.865	-	-	9.865
- Hisse Senetleri	7.268	-	-	7.268
- Diğer	46.788	-	-	46.788
Satılmaya hazır finansal varlıklar	34.572.009	222.051	-	34.794.060
- Devlet tahvilleri	17.912.731	-	-	17.912.731
- Eurobondlar	11.328.132	-	-	11.328.132
- Yatırım Fonları	212.244	-	-	212.244
- Teşkilatlanmış piyasalarda işlem gören hisse senetleri	-	54.344	-	54.344
- Diğer	5.118.902	167.707	-	5.286.609
Alım satım amaçlı türev finansal varlıklar	2.642	7.618.296	-	7.620.938
Riskten korunma amaçlı türev araçlar	-	807.874	-	807.874
Toplam varlıklar	34.638.572	8.648.221	-	43.286.793
Alım satım amaçlı türev finansal yükümlülükler	4.389	4.595.458	-	4.599.847
Riskten korunma amaçlı türev finansal yükümlülükler	-	98.991	-	98.991
Toplam yükümlülükler	4.389	4.694.449	-	4.698.838

Teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmeyen ve gerçeğe uygun değerleri güvenilir bir şekilde belirlenemeyen satılmaya hazır finansal varlıklarda sınıflandırılan hisse senetleri, maliyet bedelleri üzerinden, varsa, değer kaybı ile ilgili karşılık düşüldükten sonra konsolide finansal tablolara yansıtılmıştır.

Geçmiş yılda seviyeler arasında herhangi bir transfer olmamıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 35 - FİNANSAL ARAÇLAR (Devamı)

Finansal araçların gerçeğe uygun değeri (devamı)

ii) Diğer endüstriyel bölümler

	31 Aralık 2017			
	Seviye 1	Seviye 2	Seviye 3	Toplam
Alım satım türev finansal araçlar	-	1.814	-	1.814
Riskten korunma amaçlı türev araçlar	-	56.840	-	56.840
Toplam varlıklar	-	58.654	-	58.654
Alım satım amaçlı türev araçlar	-	3.663	-	3.663
Riskten korunma amaçlı türev araçlar	-	10.376	-	10.376
Toplam yükümlülükler	-	14.039	-	14.039

	31 Aralık 2016			
	Seviye 1	Seviye 2	Seviye 3	Toplam
Alım satım türev finansal araçlar	-	621	-	621
Riskten korunma amaçlı türev araçlar	-	41.138	-	41.138
Toplam varlıklar	-	41.759	-	41.759
Alım satım amaçlı türev araçlar	-	14.265	-	14.265
Riskten korunma amaçlı türev araçlar	-	3.714	-	3.714
Toplam yükümlülükler	-	17.979	-	17.979

Teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmeyen ve gerçeğe uygun değerleri güvenilir bir şekilde belirlenemeyen satılmaya hazır finansal varlıklarda sınıflandırılan hisse senetleri, maliyet bedelleri üzerinden, varsa, değer kaybı ile ilgili karşılık düşüldükten sonra konsolide finansal tablolara yansıtılmıştır.

Cari ve geçmiş yılda seviyeler arasında herhangi bir transfer olmamıştır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARI İLE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 35 - FİNANSAL ARAÇLAR (Devamı)

Finansal araçların sınıfları ve gerçeğe uygun değerleri

31 Aralık 2017	Not	Vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetler	Krediler ve alacaklar (nakit ve nakit benzerleri dahil)	Satılmaya hazır finansal varlıklar	İtfa edilmiş değerinden gösterilen finansal yükümlülükler	Gerçeğe uygun Defter değeri	Gerçeğe uygun Değeri
Finansal varlıklar							
Nakit ve nakit benzerleri	5	-	14.519.064	-	-	14.519.064	14.519.064
Ticari alacaklar	8	-	2.003.566	-	-	2.003.566	2.003.566
Diğer finansal varlıklar (*)	6,9	18.883.153	3.470.400	42.845.827	-	65.199.380	65.369.313
Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar	30	-	211.707.002	-	-	211.707.002	190.926.453
Finansal yükümlülükler							
Finansal borçlar	7	-	-	-	55.257.767	55.257.767	55.257.767
Ticari borçlar	8	-	-	-	2.882.349	2.882.349	2.882.349
Diğer finansal yükümlülükler (**)	9	-	-	-	6.942.642	6.942.642	6.942.642
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	31	-	-	-	228.357.308	228.357.308	227.590.819
31 Aralık 2016							
Finansal varlıklar							
Nakit ve nakit benzerleri	5	-	12.596.627	-	-	12.596.627	12.596.627
Ticari alacaklar	8	-	1.550.634	-	-	1.550.634	1.550.634
Diğer finansal varlıklar (*)	6,9	17.976.984	2.059.193	34.821.880	-	54.858.057	54.813.247
Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar	30	-	180.583.203	-	-	180.583.203	182.983.685
Finansal yükümlülükler							
Finansal borçlar	7	-	-	-	48.918.074	48.918.074	48.085.309
Ticari borçlar	8	-	-	-	2.490.517	2.490.517	2.490.517
Diğer finansal yükümlülükler (**)	9	-	-	-	5.584.673	5.584.673	5.584.673
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	31	-	-	-	176.655.157	176.655.157	175.888.596

(*) Diğer finansal varlıklar, diğer alacaklar, satılmaya hazır menkul kıymetler, vadeli mevduatlar ve vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

(**) Diğer finansal yükümlülükler diğer borçlardan oluşmaktadır.

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2017 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak belirtilmiştir. TL dışındaki para birimleri, aksi belirtilmedikçe bin olarak belirtilmiştir.)

DİPNOT 36 - RAPORLAMA DÖNEMİNDEN SONRAKİ OLAYLAR

Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu tarafından Grup'un iş ortaklıklarından Aksigorta nezdinde yapılan 2009, 2010, 2011 ve 2012 yıllarına ait sovtaj işlemlerinde sigorta muamelelerine ilişkin vergi incelemesi neticesinde düzenlenen vergi aslı ve cezalarına karşı Büyük Mükellefler Vergi Dairesi ile 15 Şubat 2018 tarihinde uzlaşma görüşmesi yapılmıştır. İlgili dönem vergi cezalarına ilişkin Büyük Mükellefler Vergi Dairesi ile uzlaşma konusunda anlaşma sağlanamamıştır. Vergi aslı ve cezalarına ilişkin olarak bu aşamada herhangi bir ödeme yapılmayacak olup Aksigorta'nın yasal hakları dairesinde hukuki işlemlere başlanacaktır.

22 Şubat 2018 tarihinde Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. Yönetim Kurulu tarafından gerçekleştirilen toplantıda Kar Dağıtım Politikasının, Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Mevzuatı ve esas sözleşme hükümleri dikkate alınarak hesaplanan dağıtılabilir dönem kârının %5'inden az olmamak üzere dağıtılabilir dönem karının %20'sine kadar nakit ve/veya bedelsiz hisse şeklinde değiştirilmesine, 2018 yılında yapılacak Olağan Genel Kurul'da ortakların onayına sunulmasına karar verilmiştir.

Enerjisa Enerji halka arzı 8 Şubat 2018 tarihinde, Türkiye'de özel sektör tarafından gerçekleştirilen TL bazında en büyük halka arz olarak tamamlanmıştır.

Banka'nın takipteki kredi alacakları portföyünün 774 milyon TL (tam TL tutardır) anapara bakiyesi tutarındaki kısmı, toplam 36 milyon TL (tam TL tutardır) bedel karşılığında Güven Varlık Yönetimi A.Ş., Efes Varlık Yönetim A.Ş., ve Hayat Varlık Yönetimi A.Ş.'nden oluşan 3 firmaya satılmıştır.

Grup'un bağlı ortaklıklarından Kordsa'nın %100 iştiraki konumunda olan ve Amerika'da mukim Kordsa Inc., ticari havacılık sektörüne ileri kompozit malzemeler sağlayan "Fabric Development, Inc." ve "Textile Products, Inc." unvanlı tamamı Piyush A.Shah ve Abantika P.Shah'a ait iki ayrı şahıs şirketinin Türkiye ve Amerika'daki yasal tüm onayların alınması ve şartların sağlanması kaydı ile yaklaşık 100.000.000 (yüzmilyon) tam Amerikan Doları karşılığında satın alınmasına ve kapanış işlemlerinin onayların tamamlanması sonrası gerçekleştirilmesine karar vermiştir. Söz konusu nihai satın alma bedeli, Amerika'da rekabet hukuku ve yabancı yatırımlar komitesi tarafından verilecek onaylara ilişkin kapanış koşullarının gerçekleşmesini takiben kesinleşecektir.